

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (τρίτο πενταμελές τμήμα)
της 6ης Μαρτίου 2002 *

Στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις T-127/99, T-129/99 και T-148/99,

Territorio Histórico de Álava — Diputación Foral de Álava, εκπροσωπούμενη
από τους A. Creus Carreras και B. Uriarte Valiente, δικηγόρους,

προσφεύγουσα στην υπόθεση T-127/99,

Comunidad Autónoma del País Vasco,

Gasteizko Industria Lurra, SA, με έδρα την Vitoria (Ισπανία),

εκπροσωπούμενες από τους F. Pombo García, E. Garayar Gutiérrez και J. Alonso
Berberena, δικηγόρους, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

προσφεύγουσες στην υπόθεση T-129/99,

Daewoo Electronics Manufacturing España, SA, με έδρα τη Vitoria, εκπροσωπού-
μενη από τους A. Creus Carreras και B. Uriarte Valiente, δικηγόρους,

προσφεύγουσα στην υπόθεση T-148/99,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ισπανική.

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από τους F. Santaolalla, G. Rozet και G. Valero Jordana, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

καθής,

υποστηριζόμενη από την

Asociación Nacional de Fabricantes de Electrodomésticos de Línea Blanca (ANFEL), με έδρα τη Μαδρίτη (Ισπανία), εκπροσωπούμενη από τους M. Muñiz και M. Cortés Muleiro, δικηγόρους, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

παρεμβαίνουσα,

και από το

Conseil européen de la construction d'appareils domestiques (CECED), εκπροσωπούμενο από τον A. González Martínez, δικηγόρο, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

παρεμβαίνουν στην υπόθεση T-148/99,

που έχουν ως αντικείμενο αίτημα ακυρώσεως της αποφάσεως 1999/718/ΕΚ της Επιτροπής, της 24ης Φεβρουαρίου 1999, σχετικά με κρατική ενίσχυση που χορήγησε η Ισπανία στην εταιρεία Daewoo Electronics Manufacturing España SA (Demesa) (ΕΕ L 292, σ. 1),

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
(τρίτο πενταμελές τμήμα),

συγκείμενο από τους J. Azizi, Πρόεδρο, K. Lenaerts, V. Tiili, R. M. Moura Ramos και M. Jaeger, δικαστές,

γραμματέας: J. Plingers, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της προφορικής διαδικασίας της 26ης Ιουνίου 2001,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Νομικό πλαίσιο

Μέγιστος βαθμός των οριών ενισχύσεως που επιτρέπεται στη Χώρα των Βάσκων

1 Κατά τον ισπανικό χάρτη περιφερειακών ενισχύσεων, που πρότεινε η Επιτροπή (ΕΕ 1996, C 25, σ. 3), το μέγιστο όριο που εφαρμόζεται στις ενισχύσεις αυτές στη Χώρα των Βάσκων είναι 25 % του καθαρού ισοδυνάμου επιχορηγήσεως (στο εξής: ΚΙΕ).

Πρόγραμμα περιφερειακών ενισχύσεων Ekimen της αυτόνομης κοινότητας της Χώρας των Βάσκων

- 2 Με απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 1996 [SG (96) D/11028 (κρατική ενίσχυση Ν 529/96)], η ανακοίνωση της οποίας δημοσιεύθηκε (ΕΕ 1997, C 189, σ. 7), η Επιτροπή ενέκρινε το πρόγραμμα περιφερειακών ενισχύσεων Ekimen της αυτόνομης κοινότητας της Χώρας των Βάσκων που της κοινοποιήθηκε ως σχέδιο από την Ισπανία στις 28 Ιουνίου 1996. Το πρόγραμμα αυτό καταρτίστηκε με το διάταγμα 289/1996, της 17ης Δεκεμβρίου 1996 (στο εξής: διάταγμα Ekimen), που δημοσιεύθηκε στο *Boletín Oficial del País Vasco* αριθ. 246, της 23ης Δεκεμβρίου 1996, σ. 20138.
- 3 Το πρόγραμμα αυτό κάλυπτε το χρονικό διάστημα 1996 έως 1998. Στόχο είχε την περιφερειακή ανάπτυξη και τη δημιουργία θέσεων απασχολήσεως στην αυτόνομη κοινότητα της Χώρας των Βάσκων (άρθρο 1 του διατάγματος Ekimen). Οι ενισχύσεις μπορούσαν να χορηγούνται υπό τη μορφή επιδοτήσεων ή δανείων με μειωμένο επιτόκιο για τη δημιουργία νέων εγκαταστάσεων ή την επέκταση ή τον συγχρονισμό της υφιστάμενης υποδομής (άρθρο 9 του διατάγματος Ekimen). Οι επιλέξιμες δαπάνες περιελάμβαναν τα γήπεδα, τα κτίρια και τις εγκαταστάσεις [άρθρο 7, στοιχείο α), του διατάγματος Ekimen].
- 4 Οι βιομηχανικές επιχειρήσεις, μεταξύ άλλων, μπορούσαν να τύχουν των ενισχύσεων (άρθρο 3 του διατάγματος Ekimen). Προς τον σκοπό αυτό το άρθρο 5 του διατάγματος Ekimen προέβλεπε ότι οι επενδύσεις έπρεπε να πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

— το επενδυτικό σχέδιο πρέπει να είναι βιώσιμο από τεχνική, οικονομική και χρηματοπιστωτική άποψη και να ολοκληρωθεί εντός προθεσμίας τριών ετών από την ημερομηνία χορηγήσεως της ενισχύσεως·

- το ποσό της επενδύσεως πρέπει να υπερβαίνει τα 360 εκατομμύρια ισπανικών πεσετών (ESP)·
- το σχέδιο πρέπει να συνεπάγεται τη δημιουργία τουλάχιστον 30 θέσεων απασχολήσεως·
- τόσο οι επενδύσεις όσο και η δημιουργία θέσεων απασχολήσεως που θα ληφθούν υπόψη πρέπει να πραγματοποιηθούν από μια μόνο νομική οντότητα και, από τις επιχειρήσεις που διαθέτουν περισσότερα κέντρα παραγωγής, σε ένα μόνον από αυτά τα κέντρα, εκτός αν αποδεικνύεται δεόντως ότι πρόκειται για ένα μόνον επενδυτικό σχέδιο·
- τουλάχιστον το 30 % της επενδύσεως πρέπει να χρηματοδοτηθεί από τους ίδιους πόρους της δικαιούχου επιχειρήσεως.

5 Κατά το άρθρο 10 του διατάγματος Ekimen, οι ενισχύσεις που χορηγούνται βάσει αυτού του προγράμματος ενισχύσεων δεν μπορούσαν να υπερβαίνουν το 25 % της επενδύσεως (βλ. κατωτέρω σκέψη 112).

Φορολογικά πλεονεκτήματα που ισχύουν στην ιστορική περιοχή της Álava

6 Το φορολογικό πλαίσιο που υφίσταται στη Χώρα των Βάσκων υπάγεται στο καθεστώς της οικονομικής συμφωνίας που υλοποιήθηκε με τον ισπανικό νόμο 12/1981, της 13ης Μαΐου 1981, όπως τροποποιήθηκε τελευταία με τον νόμο 38/1997, της 4ης Αυγούστου 1997. Δυνάμει αυτής της νομοθεσίας, το Diputación Foral de Álava [περιφερειακό συμβούλιο της Álava] μπορεί, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, να ρυθμίζει το φορολογικό καθεστώς που εφαρμόζεται στην περιφέρειά του.

- 7 Επ' αυτής της βάσεως, το Diputación Foral de Álava έλαβε διάφορα μέτρα φορολογικών ενισχύσεων υπό τη μορφή, μεταξύ άλλων, έκπτωσης φόρου 45 % και μειώσεως της φορολογικής βάσεως για τον φόρο εταιριών.

Έκπτωση φόρου 45 %

- 8 Η έκτη πρόσθετη διάταξη του Norma Foral αριθ. 22/1994, της 20ής Δεκεμβρίου 1994, περί της εκτελέσεως του προϋπολογισμού της ιστορικής περιοχής της Álava για το έτος 1995 [*Boletín Oficial del País Vasco* (στο εξής: BOTA) αριθ. 5, της 13ης Ιανουαρίου 1995] έχει ως εξής:

«Οι επενδύσεις σε νέα υλικά πάγια στοιχεία του ενεργητικού, που πραγματοποιήθηκαν μεταξύ της 1ης Ιανουαρίου 1995 και της 31ης Δεκεμβρίου 1995 και υπερβαίνουν τα 2,5 δισεκατομμύρια ESP, με απόφαση του περιφερειακού συμβουλίου της Álava, τυγχάνουν εκπτώσεων φόρου ίσης με το 45 % του ποσού της επενδύσεως, όπως αποφάσισε το περιφερειακό συμβούλιο της Álava (Diputación Foral de Álava), η οποία εφαρμόζεται στο τελικό ποσό της ατομικής φορολογικής επιβάρυνσης.

Τυχόν έκπτωση φόρου που δεν έχει εφαρμοστεί επειδή υπερβαίνει το ποσό της φορολογικής επιβάρυνσης δύναται να μεταφερθεί και να χρησιμοποιηθεί εντός των εννέα ετών που έπονται της αποφάσεως του περιφερειακού συμβουλίου της Álava (Diputación Foral de Álava).

Η απόφαση του περιφερειακού συμβουλίου της Álava θα ορίσει τις προθεσμίες και τους περιορισμούς που δύνανται να εφαρμοστούν σε κάθε μεμονωμένη περίπτωση.

Τα οφέλη που χορηγούνται στο πλαίσιο της παρούσας διάταξης δεν συμβιβάζονται με τυχόν άλλες φορολογικές διευκολύνσεις λόγω των ίδιων αυτών επενδύσεων.

Το περιφερειακό συμβούλιο της Άλβα αποφασίζει επίσης σχετικά με τη διάρκεια της επενδυτικής διεργασίας, η οποία ενδέχεται να περιλαμβάνει επενδύσεις που πραγματοποιήθηκαν κατά την προπαρασκευαστική φάση του σχεδίου το οποίο αφορούν οι επενδύσεις».

- 9 Η ισχύς της διατάξεως αυτής παρατάθηκε, για το έτος 1996, με την πέμπτη πρόσθετη διάταξη Norma Foral αριθ. 33/1995, της 20ής Δεκεμβρίου 1995 (ΒΟΤΗΑ αριθ. 4, της 10ης Ιανουαρίου 1996), όπως τροποποιήθηκε από τη σημείο 2.11 της μόνης παρεκκλίνουσας διατάξεως του Norma Foral 24/1996, της 5ης Ιουλίου 1996 (ΒΟΤΗΑ αριθ. 90, της 9ης Αυγούστου 1996). Για το έτος 1997, το φορολογικό μέτρο παρατάθηκε με την έβδομη πρόσθετη διάταξη του Norma Foral αριθ. 31/1996, της 18ης Δεκεμβρίου 1996 (ΒΟΤΗΑ αριθ. 148, της 30ής Δεκεμβρίου 1996). Η έκπτωση φόρου 40 % επί του ποσού των επενδύσεων διατηρήθηκε, με τροποποιημένη μορφή, για τα έτη 1998 και 1999, αντιστοίχως, με την ενδέκατη πρόσθετη διάταξη Norma Foral 33/1997, της 19ης Δεκεμβρίου 1997 (ΒΟΤΗΑ αριθ. 150, της 31ης Δεκεμβρίου 1997) και με την έβδομη πρόσθετη διάταξη Norma Foral 36/1998, της 17ης Δεκεμβρίου 1998 (ΒΟΤΗΑ αριθ. 149, της 30ής Δεκεμβρίου 1998).

Μείωση της φορολογικής βάσεως για τον φόρο εταιριών

- 10 Το άρθρο 26 του Norma Foral αριθ. 24/1996, της 5ης Ιουλίου 1996, στο οποίο αναφέρεται η προηγούμενη σκέψη, προβλέπει τα ακόλουθα:

«1. Οι επιχειρήσεις που ξεκινούν την επιχειρηματική τους δραστηριότητα τυγχάνουν μείωσης της τάξης του 99 %, 75 %, 50 % και 25 % αντίστοιχα της θετικής φορολο-

γητέας βάσης που απορρέει από την οικονομική τους δραστηριότητα, πριν αυτή αντισταθμιστεί με αρνητικές βάσεις αξιολόγησης που απορρέουν από προηγούμενες περιόδους, για τις τέσσερις διαδοχικές φορολογικές περιόδους που ξεκινούν από την πρώτη περίοδο κατά την οποία εντός τεσσάρων ετών από το ξεκίνημα της επιχειρηματικής τους δραστηριότητας εμφανίζονται θετικές φορολογητέες βάσεις.

[...]

2. Προκειμένου να τύχουν της μείωσης αυτής, οι επιχειρήσεις πρέπει να πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

- a) πρέπει να ξεκινούν την επιχειρηματική τους δραστηριότητα με ελάχιστο καταβαλλόμενο κεφάλαιο ύψους 20 εκατομμυρίων ESP·
- b) [...]
- c) [...]
- d) η νέα δραστηριότητα δεν πρέπει να έχει ασκηθεί παλαιότερα, άμεσα ή έμμεσα, υπό άλλο ιδιοκτησιακό καθεστώς·
- e) η νέα επιχειρηματική δραστηριότητα πρέπει να ασκείται σε κτίρια ή εγκαταστάσεις όπου δεν πραγματοποιείται καμία άλλη δραστηριότητα από φυσικό ή νομικό πρόσωπο·

- f) κατά τα δύο πρώτα έτη της δραστηριότητάς τους πρέπει να επενδύσουν ποσό ύψους 80 εκατομμυρίων ESP τουλάχιστον σε υλικά πάγια στοιχεία του ενεργητικού, από τα οποία όλα πρέπει να χρησιμοποιηθούν για τη δραστηριότητα αυτή και δεν πρέπει να εκμισθωθούν ή να μεταβιβαστούν προς χρήση τρίτων. Προς τούτο, νοούνται ως επενδύσεις σε πάγια υλικά στοιχεία του ενεργητικού αγαθά που αποκτήθηκαν με χρηματοδοτική μίσθωση, υπό την προϋπόθεση ότι η επιχείρηση δεσμεύεται να ασκήσει το δικαίωμα αγοράς·
- g) πρέπει να δημιουργήσουν τουλάχιστον δέκα νέες θέσεις εργασίας εντός έξι μηνών από την έναρξη της επιχειρηματικής τους δραστηριότητας και να διατηρήσουν το μέσο ετήσιο εργατικό δυναμικό στο επίπεδο αυτό από τη στιγμή εκείνη και μέχρι το έτος εκπνοής του δικαιώματός τους για μείωση της φορολογητέας βάσεως·
- h) [...]
- i) να διαθέτουν επιχειρηματικό σχέδιο που να καλύπτει τουλάχιστον πενταετή περίοδο.

3. [...]

4. Το ελάχιστο ποσό των επενδύσεων που αναφέρεται στην παράγραφο 2, σημείο f), ανωτέρω, και ο ελάχιστος αριθμός θέσεων απασχολήσεως που αναφέρεται στο σημείο g) της παραγράφου 2, ανωτέρω δεν συμβιβάζονται με οποιοδήποτε άλλο φορολογικό πλεονέκτημα που θα θεσπιστεί για τις ίδιες επενδύσεις ή τη δημιουργία θέσεων απασχολήσεως.

5. Η μείωση που θεσπίζεται στο παρόν άρθρο θα ζητηθεί με αίτηση που θα υποβληθεί στη φορολογική αρχή, η οποία, αφού διαπιστώσει την εκπλήρωση των

αρχικών προϋποθέσεων, θα κοινοποιήσει στην αιτούσα εταιρία την προσωρινή της έγκριση, κατά περίπτωση, η οποία θα οριστικοποιηθεί με απόφαση του περιφερειακού συμβουλίου της Άλανα.

[...]»

Τα περιστατικά της διαφοράς

- 11 Στις 13 Μαρτίου 1996, οι βασικές αρχές και η Daewoo Electronics Co. Ltd (στο εξής: Daewoo Electronics) υπέγραψαν συμφωνία συνεργασίας βάσει της οποίας η Daewoo Electronics ανέλαβε την υποχρέωση να ιδρύσει ένα εργαστάσιο κατασκευής ψυγείων στη Χώρα των Βάσκων. Σε αντιστάθμισμα, οι βασικές αρχές ανέλαβαν την υποχρέωση να στηρίξουν το σχέδιο αυτό μέσω της χορηγήσεως επιδοτήσεων.
- 12 Κατά τη συμφωνία αυτή, το ανωτέρω σχέδιο μπορούσε να τύχει επιδοτήσεως μέχρι και 25 % των επενδύσεων σε πάγια στοιχεία ενεργητικού και των δαπανών εγκαταστάσεως, καθώς και τυχόν άλλες κρατικές ενισχύσεις που διατίθενται εν γένει σε κάθε επιχειρηματία που επιθυμεί να επενδύσει στη Χώρα των Βάσκων στους τομείς της περιβαλλοντικής προστασίας, της έρευνας και της αναπτύξεως και της εξοικονομήσεως ενέργειας.
- 13 Η επιχείρηση που θα δημιουργούσε η Daewoo Electronics όφειλε να καταρτίσει ένα επιχειρηματικό σχέδιο του οποίου η έγκριση από τις βασικές αρχές αποτελούσε εκ των ουκ άνευ προϋπόθεση για την εφαρμογή της συμφωνίας. Το σχέδιο αυτό, που αφορούσε το χρονικό διάστημα 1996 έως 2001, υποβλήθηκε στις βασικές αρχές τον Σεπτέμβριο του 1996. Προέβλεπε επένδυση 11 835 600 000 ESP και τη δημιουργία 745 θέσεων απασχολήσεως. Οι πωλήσεις προβλεπόταν να ξεκινήσουν το 1997, κυρίως

στην ισπανική αγορά, καθώς και στη Γαλλία και την Ιταλία, κατόπιν δε, το 1998, να ελεγκταθούν στη γερμανική και τη βρετανική αγορά. Το κυριότερο μέρος του κύκλου εργασιών θα πραγματοποιούνταν αρχικά στην ισπανική αγορά. Οι εξαγωγές θα έπρεπε να αυξάνονται κάθε χρόνο μέχρι να φθάσουν, εντός διαστήματος τριών έως τεσσάρων ετών, στο 60 % του συνολικού κύκλου εργασιών.

- 14 Στις 7 Οκτωβρίου 1996 ιδρύθηκε η Daewoo Electronics Manufacturing España, SA (στο εξής: Demesa), εταιρία ισπανικού δικαίου και θυγατρική κατά 100 % της Daewoo Electronics.
- 15 Με έγγραφο της 10ης Οκτωβρίου 1996, η επιχείρηση Gasteizko Industria Lurra, SA (στο εξής: Gasteizko Industria), που ανήκει στον δημόσιο τομέα, προέβη σε μια προσφορά προς την Demesa για την πώληση, με αντίτιμο 4 125 ESP/m², ενός γηπέδου 100 000 m² εντός σχεδίου που βρίσκεται στη Vitoria-Gasteiz, εντός της βιομηχανικής ζώνης του Jándiz. Η Demesa αποδέχθηκε την προσφορά αυτή τον Νοέμβριο του 1996.
- 16 Κατά τον μήνα Νοέμβριο 1996, η Demesa άρχισε τις εργασίες κατασκευής του εργοστασίου της παραγωγής ψυγείων.
- 17 Στις 24 Δεκεμβρίου 1996, το βασικό υπουργικό συμβούλιο αποφάσισε να χορηγήσει στην Demesa, βάσει του διατάγματος Ekimen (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 2 έως 5), επιδότηση αντίστοιχη προς το 25 % του ακαθάριστου ισοδυνάμου επιχορηγήσεως (στο εξής: AIE) του προβλεπόμενου συνολικού ποσού της επενδύσεως, ήτοι 2 958 900 000 ESP.
- 18 Δυνάμει της συμφωνίας 737/1997, της 21ης Οκτωβρίου 1997, του Diputación Foran de Álava, χορηγήθηκε στην προσφεύγουσα η έκπτωση φόρου 45 % που αναφέρεται ανωτέρω στις σκέψεις 8 και 9.

- 19 Στις 30 Δεκεμβρίου 1997, ημερομηνία κατά την οποία υπογράφηκε η επίσημη πράξη πώλησεως, η Demesa κατέβαλε στην Gasteizko Industria το αντίτιμο για την αγορά του οικοπέδου, το οποίο είχε καθοριστεί στην προσφορά της 10ης Οκτωβρίου 1996 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 15).
- 20 Επίσης, στις 30 Δεκεμβρίου 1997, ολοκληρώθηκε η σύναψη της επίσημης πράξεως πώλησεως αυτού του οικοπέδου.

Διοικητική διαδικασία

- 21 Με έγγραφο της 11ης Ιουνίου 1996, η Επιτροπή έλαβε καταγγελία της Asociación Nacional de Fabricantes de Electrodomésticos de Línea Blanca [εθνικής ενώσεως κατασκευαστών λευκών ηλεκτρικών οικιακών συσκευών] (στο εξής: ANFEL), κατά την οποία η Ισπανία είχε θέσει σε εφαρμογή ενίσχυση υπέρ της Demesa, υπό μορφή επιδοτήσεων και φοροαπαλλαγών που υπερέβαιναν τα ανώτατα όρια που εφαρμόζονται στις περιφερειακές ενισχύσεις στη Χώρα των Βάσκων. Η Επιτροπή έλαβε επίσης καταγγελία για το ζήτημα αυτό από το conseil européen de la construction d'appareils domestiques [ευρωπαϊκό συμβούλιο κατασκευαστών ηλεκτρικών οικιακών συσκευών] (στο εξής: CECED) και την Associazione Nazionale Industria Elettrotecnica ed Elettronica [εθνική ένωση ηλεκτροτεχνικών και ηλεκτρονικών βιομηχανιών] (στο εξής: ANIE).
- 22 Με έγγραφο της 26ης Ιουνίου 1996, η Επιτροπή ζήτησε πληροφορίες από τις ισπανικές αρχές.
- 23 Με έγγραφο της 16ης Σεπτεμβρίου 1996, οι ισπανικές αρχές διαβίβασαν ορισμένες πληροφορίες στην Επιτροπή. Με έγγραφο της 11ης Φεβρουαρίου 1997, οι βασικές αρχές διαβίβασαν συμπληρωματικές πληροφορίες στην Επιτροπή.

24 Με έγγραφο της 16ης Δεκεμβρίου 1997, η Επιτροπή πληροφόρησε τις ισπανικές αρχές για την απόφασή της, μεταξύ άλλων, «να κινήσει τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης λόγω ενδεχόμενης υπερβίσεως του ανωτάτου ορίου ενισχύσεων, που έχει καθοριστεί στο 25 % του ΚΙΕ, που ισχύει στην περιφέρεια, λόγω της χορηγήσεως [...] ενισχύσεων στην Demesa υπό μορφή:

— φορολογικών μέτρων στο πλαίσιο του φορολογικού καθεστώτος της επαρχίας Álava (Norma Foral αριθ. 24/1996, της 5ης Ιουλίου 1996, για τον φόρο εταιριών),

— έκπτωση φόρου συνιστάμενη σε μείωση κατά 45 % του οφειλομένου ποσού λόγω του φόρου εταιριών [έκτη πρόσθετη διάταξη του Norma Foral αριθ. 22/1994, της 20ής Δεκεμβρίου 1994, για την εκτέλεση του προϋπολογισμού της επαρχίας Álava για το 1995, όπως παρατάθηκε με τον Norma Foral αριθ. 33/1995, της 20ής Δεκεμβρίου 1995 (πέμπτη πρόσθετη διάταξη), από τον Norma Foral αριθ. 24/1996, της 5ης Ιουλίου 1996 (διάταξη προβλέπουσα εξαίρεση, σημείο 2.11), και από τον Norma Foral αριθ. 31/1996, της 18ης Δεκεμβρίου 1996 (έβδομη πρόσθετη διάταξη)],

— της δωρεάν χρησιμοποίησεως από την Demesa ενός γηπέδου εντός σχεδίου 500 000 m² στη βιομηχανική ζώνη του Jundiz από το 1996, καθώς και μιας τιμής πωλήσεως ενδεχομένως μη σύμφωνης προς τις τιμές της αγοράς».

25 Η Επιτροπή κάλεσε τους ενδιαφερομένους να καταθέσουν τις παρατηρήσεις τους για τις φερόμενες ενισχύσεις (ΕΕ 1998, C 103, σ. 3). Οι ισπανικές αρχές κατέθεσαν τις

παρατηρήσεις τους με έγγραφα της 23ης Ιανουαρίου και της 6ης Μαρτίου 1998. Η Επιτροπή έλαβε παρατηρήσεις από τους ενδιαφερομένους και τις διαβίβασε στις ισπανικές αρχές, οι οποίες της γνωστοποίησαν τα σχόλιά τους επί των παρατηρήσεων αυτών με έγγραφο της 20ής Οκτωβρίου 1998.

- 26 Με έγγραφο της 4ης Ιουνίου 1998, η Επιτροπή ενημέρωσε τις ισπανικές αρχές για την απόφασή της να επεκτείνει την κινηθείσα διαδικασία στην ενίσχυση που χορηγήθηκε στην Demesa στο πλαίσιο του προγράμματος Ekimen, όσον αφορά το τμήμα που δεν καλύπτεται από τον γενικό κανόνα του άρθρου 10, παράγραφος 1, του διατάγματος Ekimen που επιτρέπει μέγιστο βαθμό των ορίων ενισχύσεως ίσο προς το 10 % των επιλέξιμων πραγματικών δαπανών (βλ., κατωτέρω, σκέψη 112).
- 27 Ζήτησε από τους ενδιαφερομένους να διατυπώσουν συναφώς τις παρατηρήσεις τους (ΕΕ 1998, C 266, σ. 6). Οι ισπανικές αρχές κατέθεσαν τις παρατηρήσεις τους με έγγραφα της 22ας και της 24ης Ιουλίου 1998. Η Επιτροπή διαβίβασε τις παρατηρήσεις των άλλων ενδιαφερομένων στις ισπανικές αρχές, οι οποίες έλαβαν θέση επί των παρατηρήσεων αυτών με έγγραφο της 3ης Δεκεμβρίου 1998.
- 28 Πραγματοποιήθηκαν δύο συνεδριάσεις στις Βρυξέλλες και στη Vitoria-Gasteiz μεταξύ των υπηρεσιών της Επιτροπής και των εκπροσώπων των βασικών αρχών, αντιστοίχως, στις 29 Οκτωβρίου και 15 Δεκεμβρίου 1998.
- 29 Στις 24 Φεβρουαρίου 1999, η Επιτροπή εξέδωσε την απόφαση 1999/718/ΕΚ, σχετικά με κρατική ενίσχυση που χορήγησε η Ισπανία στην εταιρεία Daewoo Electronics Manufacturing España SA (Demesa) (ΕΕ L 292, σ. 1, στο εξής: προσβαλλόμενη απόφαση).

30 Η απόφαση αυτή περιέχει ιδίως τις ακόλουθες διατάξεις:

«Άρθρο 1

Οι κρατικές ενισχύσεις τις οποίες χορήγησε η Ισπανία στην Daewoo Electronics Manufacturing España SA υπό μορφή:

- α) πλεονεκτήματος ποσού ύψους 184 075,79 ευρώ, ισοδύναμου με την εννεάμηνη αναβολή της καταβολής του τιμήματος γηπέδου από τη στιγμή κατά την οποία η Daewoo Electronics Manufacturing España SA κατείχε το γήπεδο στη βιομηχανική ζώνη του Júndiz (Vitoria-Gasteiz) με σκοπό την πραγματοποίηση οικοδομικών εργασιών μέχρι τη στιγμή καταβολής του τιμήματος·
- β) πλεονεκτήματος ποσού ύψους 213 960,3 ευρώ, ισοδύναμου με τη διαφορά μεταξύ της τιμής της αγοράς και του τιμήματος που κατέβαλε η Daewoo Electronics Manufacturing España SA για γήπεδο στη βιομηχανική ζώνη του Júndiz (Vitoria-Gasteiz)·
- γ) ποσού που αντιστοιχεί στις πέντε ποσοστιαίες μονάδες που υπερβαίνουν τη μέγιστη επιτρεπόμενη επιχορήγηση ύψους 20 % των επιλέξιμων δαπανών στο πλαίσιο του προγράμματος Ekimen, εξαιρουμένων δηλαδή από τις δαπάνες αυτές των εγκαταστάσεων που αποτιμώνται σε 1 803 036,31 ευρώ στην έκθεση ελέγχου που υπέβαλαν οι αυτόνομες αρχές ως παράρτημα στην επιστολή της Ισπανίας, της 24ης Ιουλίου 1998·

- δ) χορήγησης έκπτωσης φόρου αντίστοιχης με το 45 % του κόστους των επενδύσεων όπως καθορίστηκε από το περιφερειακό συμβούλιο της Άλανα στην απόφασή του 737/1997, της 21ης Οκτωβρίου 1997·

- ε) μείωσης της φορολογητέας βάσης για τις νεοσύστατες επιχειρήσεις που προβλέπεται στο άρθρο 26 της Norma Foral αριθ. 24/1996, της 5ης Ιουλίου 1996·

δεν συμβιβάζονται με την κοινή αγορά.

Άρθρο 2

1. Η Ισπανία θα λάβει όλα τα απαιτούμενα μέτρα για να:

- α) ανακτήσει από την αποδέκτρια επιχείρηση τις ενισχύσεις που αναφέρονται στο άρθρο 1, στοιχεία α', β' και γ', και χορηγήθηκαν παράνομα·

- β) αφαιρέσει από την αποδέκτρια επιχείρηση τα οφέλη που απορρέουν από τις ενισχύσεις που αναφέρονται στο άρθρο 1, στοιχεία δ' και ε', που τέθηκαν παράνομα στη διάθεση του αποδέκτη.

2. Η ανάκτηση των ενισχύσεων πραγματοποιείται σύμφωνα με τις διαδικασίες της εθνικής νομοθεσίας. Επί των ανακτωμένων ποσών οφείλονται τόκοι από τον χρόνο κατά τον οποίο τέθηκαν στη διάθεση του δικαιούχου μέχρι την πραγματική τους ανάκτηση. Οι τόκοι αυτοί υπολογίζονται με βάση το επιτόκιο αναφοράς που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό του ισοδυνάμου επιχορήγησης στο πλαίσιο των περιφερειακών ενισχύσεων.

Άρθρο 3

Η Ισπανία ενημερώνει την Επιτροπή εντός προθεσμίας δύο μηνών από την κοινοποίηση της παρούσας απόφασης για τα μέτρα που έλαβε για την εφαρμογή της.

Άρθρο 4

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στο Βασίλειο της Ισπανίας.»

Διαδικασία

³¹ Με δικόγραφα που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου, αντιστοίχως, στις 25 Μαΐου, 26 Μαΐου και 18 Ιουνίου 1999, οι προσφεύγουσες των υποθέσεων T-127/99, T-129/99 και T-148/99 άσκησαν τις παρούσες προσφυγές περί ακυρώσεων της προσβαλλομένης απόφασης.

- 32 Με δικόγραφα που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 17 Νοεμβρίου 1999, η ANFEL ζήτησε να της επιτραπεί να παρεμβεί υπέρ της Επιτροπής στις υποθέσεις T-127/99 και T-129/99.
- 33 Με δικόγραφα που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 13 Δεκεμβρίου 1999, η ANFEL και το CECED ζήτησαν να τους επιτραπεί να παρεμβούν υπέρ της Επιτροπής στην υπόθεση T-148/99.
- 34 Με διατάξεις του προέδρου του τρίτου πενταμελούς τμήματος του Πρωτοδικείου της 25ης Φεβρουαρίου 2000, οι αιτήσεις παρεμβάσεως έγιναν δεκτές.
- 35 Η ANFEL και το CECED κατέθεσαν τα υπομνήματά τους παρεμβάσεως στις 12 Απριλίου 2000 επί των οποίων οι οικείοι κύριοι διάδικοι διατύπωσαν τις παρατηρήσεις τους.
- 36 Με διάταξη της 5ης Ιουνίου 2001, αποφασίστηκε η συνεκδίκαση των υποθέσεων T-127/99, T-129/99 και T-148/99 προς διευκόλυνση της προφορικής διαδικασίας και την έκδοση κοινής αποφάσεως.
- 37 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Πρωτοδικείο αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία.
- 38 Οι διάδικοι αγόρευσαν και απάντησαν στις ερωτήσεις του Πρωτοδικείου κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση που διεξήχθη στις 26 Ιουνίου 2001.

Αιτήματα των διαδίκων

39 Η προσφεύγουσα της υποθέσεως T-127/99 ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να κηρύξει την προσφυγή παραδεκτή και βάσιμη και να ακυρώσει τα άρθρα 1, στοιχεία δ' και ε', και 2, παράγραφοι 1, στοιχείο β', και 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως·

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

40 Στην υπόθεση T-129/99, οι προσφεύγουσες ζητούν από το Πρωτοδικείο:

— να ακυρώσει την προσβαλλομένη απόφαση·

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα·

— να καταδικάσει την ANFEL στα δικαστικά έξοδα της παρεμβάσεως.

41 Η προσφεύγουσα της υποθέσεως Τ-148/99 ζητεί από το Πρωτοδικείο:

- να κηρύξει την προσφυγή παραδεκτή και βάσιμη·
- να ακυρώσει την προσβαλλομένη απόφαση·
- να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

42 Οι προσφεύγουσες των υποθέσεων Τ-127/99 και Τ-148/99 ζητούν επίσης από το Πρωτοδικείο να υποχρεώσει την Επιτροπή να επιδείξει τα εσωτερικά της έγγραφα που αφορούν την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως. Στην υπόθεση Τ-129/99, οι προσφεύγουσες ζητούν να επιδειχθεί ο πλήρης διοικητικός φάκελος που αφορά την προσβαλλομένη απόφαση.

43 Στις υποθέσεις Τ-127/99 και Τ-148/99, η Επιτροπή ζητεί από το Πρωτοδικείο:

- να απορρίψει την προσφυγή·
- να καταδικάσει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.

- 44 Στην υπόθεση T-129/99, η Επιτροπή ζητεί από το Πρωτοδικείο:
- να κηρύξει την προσφυγή απαράδεκτη όσον αφορά το άρθρο 1, στοιχεία δ' και ε', της προσβαλλομένης αποφάσεως και, επικουρικώς, να την απορρίψει ως προς το σημείο αυτό ως αβάσιμη·
 - να απορρίψει την προσφυγή όσον αφορά το άρθρο 1, στοιχεία α' και γ', της προσβαλλομένης αποφάσεως·
 - να καταδικάσει τις προσφεύγουσες στα δικαστικά έξοδα.
- 45 Επιπλέον, η Επιτροπή φρονεί ότι τα αιτήματα των προσφευγουσών των υποθέσεων T-127/99, T-129/99 και T-148/99 για την επίδειξη ορισμένων εγγράφων ή του πλήρους φακέλου πρέπει να απορριφθούν.
- 46 Με τα αιτήματά τους, όπως αυτά διευκρινίστηκαν κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η ANFEL, στις τρεις υποθέσεις, και το CECED, στην υπόθεση T-148/99, ζητούν από το Πρωτοδικείο:
- να απορρίψει την προσφυγή·
 - να καταδικάσει τις προσφεύγουσες στα δικαστικά έξοδα.

Επί του μερικού απαραδέκτου της προσφυγής στην υπόθεση T-129/99

- 47 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η προσφυγή της υποθέσεως T-129/99 είναι अपαράδεκτη, καθόσον οι προσφεύγουσες επιδιώκουν την ακύρωση του άρθρου 1, στοιχεία δ' και ε', της προσβαλλομένης αποφάσεως. Συγκεκριμένα, οι διατάξεις αυτές δεν αφορούν άμεσα και ατομικά τις προσφεύγουσες κατά την έννοια του άρθρου 230, τέταρτο εδάφιο, ΕΚ.
- 48 Οι προσφεύγουσες της υποθέσεως T-129/99 αντιπείνουν ότι η προσβαλλόμενη απόφαση πρέπει να θεωρηθεί ως ένα αδιαίρετο σύνολο. Επιπλέον, υποστηρίζουν ότι η Επιτροπή έλαβε σφαιρικός υπόψη τις φορολογικές ενισχύσεις που αναφέρονται στο άρθρο 1, στοιχεία δ' και ε', και αυτές που αφορά το άρθρο 1, στοιχεία α' και γ', και κατέληξε, επ' αυτής της βάσεως, ότι το συνολικό ποσό των ενισχύσεων που χορηγήθηκαν στην Demesa υπερβαίνει ευρέως τον μέγιστο βαθμό των ορίων ενισχύσεων που επιτρέπονται στη Χώρα των Βάσκων. Τέλος, η αυτόνομη κοινότητα της Χώρας των Βάσκων έχει, δυνάμει του ισπανικού δικαίου, φορολογικές αρμοδιότητες που αφορά το άρθρο 1, στοιχεία δ' και ε', της προσβαλλομένης αποφάσεως. Κατά συνέπεια, θα πρέπει να αναγνωριστεί ότι νομιμοποιείται ενεργητικώς όσον αφορά τις εν λόγω διατάξεις αυτής της αποφάσεως.
- 49 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει κατ' αρχάς ότι οι προσφεύγουσες της υποθέσεως T-129/99, ήτοι η αυτόνομη κοινότητα της Χώρας των Βάσκων και η Gasteizko Industria, δεν είναι οι αποδέκτες της προσβαλλομένης αποφάσεως. Επομένως, πρέπει να εξεταστεί αν είναι δυνατό να θεωρηθεί ότι η προσβαλλόμενη απόφαση αφορά τα μέρη αυτά άμεσα και ατομικά κατά την έννοια του άρθρου 230, τέταρτο εδάφιο, ΕΚ.
- 50 Συναφώς, πρέπει να τονιστεί, αφενός, ότι το άρθρο 1, στοιχεία α' και β', της προσβαλλομένης αποφάσεως αφορά ενισχύσεις που χορήγησε η Gasteizko Industria στην Demesa και, αφετέρου, ότι το άρθρο 1, στοιχείο γ', της προσβαλλομένης αποφάσεως αφορά ενίσχυση που χορήγησε η αυτόνομη κοινότητα της Χώρας των

Βάσκων στην ίδια αυτή επιχείρηση. Οι εν λόγω διατάξεις της προσβαλλομένης αποφάσεως όχι μόνον αφορούν πράξεις στις οποίες προέβησαν οι προσφεύγουσες της υποθέσεως T-129/99, αλλά, επιπλέον, εμποδίζουν αυτές τις προσφεύγουσες να ασκήσουν, όπως το εννοούν, τις ίδιες αυτών αρμοδιότητες που τους έχουν παρασχεθεί άμεσα από το ισπανικό εσωτερικό δίκαιο (βλ., με το πνεύμα αυτό, τις αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 30ής Απριλίου 1998, T-214/95, Vlaams Gewest κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. Π-717, σκέψεις 29 και 30, και της 15ης Ιουνίου 1999, T-288/97, Regione Autonoma Friuli-Venezia Giulia κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. Π-1871, σκέψη 31).

- 51 Κατά συνέπεια, το άρθρο 1, στοιχεία α' και β', της προσβαλλομένης αποφάσεως αφορά άμεσα και ατομικά την Gasteizko Industria, το δε άρθρο 1, στοιχείο γ', της προσβαλλομένης αποφάσεως αφορά άμεσα και ατομικά την αυτόνομη κοινότητα της Χώρας των Βάσκων.
- 52 Επομένως, δεδομένου ότι πρόκειται για μία και την αυτή προσφυγή, διαπιστώνεται ήδη ότι η προσφυγή στα πλαίσια της υποθέσεως T-129/99 είναι παραδεκτή, εφόσον σκοπεί στην ακύρωση του άρθρου 1, στοιχεία α' και γ', της προσβαλλομένης αποφάσεως (βλ., με το πνεύμα αυτό, την απόφαση του Δικαστηρίου της 24ης Μαρτίου 1993, C-313/90, CIRFS κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1993, σ. I-1125, σκέψη 31).
- 53 Ως προς τα μέτρα που αναφέρονται στο άρθρο 1, στοιχεία δ' και ε', της προσβαλλομένης αποφάσεως, ήτοι την έκπτωση φόρου και τη μείωση της φορολογικής βάσεως, δεν αμφισβητείται μεταξύ των διαδίκων ότι τα μέτρα αυτά δεν θεσπίστηκαν από καμία από τις προσφεύγουσες της υποθέσεως T-129/99.
- 54 Οι προσφεύγουσες της υποθέσεως αυτής ισχυρίζονται παρά ταύτα ότι και οι διατάξεις αυτές της προσβαλλομένης αποφάσεως τις αφορούν άμεσα και ατομικά. Συναφώς, αναφέρονται κατ' αρχάς στις φορολογικές αρμοδιότητες που έχει η αυτόνομη κοινότητα της Χώρας των Βάσκων.

- 55 Πάντως, το επιχείρημα αυτό δεν ασκεί επιρροή, εφόσον η αυτόνομη κοινότητα της Χώρας των Βάσκων δεν απέδειξε ότι το άρθρο 1, στοιχεία δ' και ε', της προσβαλλομένης απόφασης την εμπόδισε να ασκήσει, όπως το εννοεί, τις ίδιες αυτές φορολογικές αρμοδιότητες (απόφαση Vlaams Gewest κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 50, σκέψη 29).
- 56 Οι προσφεύγουσες δεν μπορούν να αντλήσουν επιχείρημα ούτε από τον φερόμενο ως αδιαίρετο χαρακτήρα της προσβαλλομένης απόφασης. Πράγματι, η προσβαλλόμενη απόφαση αναλύεται ως μια δέσμη αποφάσεων που αφορούν διαφορετικές ενισχύσεις οι οποίες χορηγήθηκαν στην ίδια επιχείρηση από χωριστούς δημόσιους φορείς.
- 57 Επιπλέον, σε αντίθεση προς τους ισχυρισμούς των προσφευγουσών, η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη, στην προσβαλλομένη απόφαση, τις φερόμενες ενισχύσεις στις οποίες αναφέρεται το άρθρο 1, στοιχεία δ' και ε', της προσβαλλομένης απόφασης για να εκτιμήσει αν τα πλεονεκτήματα που χορηγήθηκαν στην Demesa βάσει του προγράμματος Ekimen υπερβαίνουν το ανώτατο επιτρεπόμενο όριο όπως αυτό αναφέρεται στην απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 1996 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2). Εξάλλου, ούτε η Επιτροπή, στην προσβαλλομένη απόφαση, στήριξε την εκτίμησή της ότι, οι φερόμενες ενισχύσεις στις οποίες αναφέρεται η προσβαλλόμενη απόφαση είναι ασυμβίβαστες προς την κοινή αγορά, στη διαπίστωση ότι το σύνολο των διαφόρων πλεονεκτημάτων των οποίων έτυχε η Demesa υπερβαίνει το ανώτατο όριο του 25 % του καθαρού ισοδυνάμου επιχορηγήσεως που καθορίστηκε για τη Χώρα των Βάσκων (βλ., ανωτέρω, σκέψη 1).
- 58 Επομένως, πρέπει να συναχθεί ότι η προσφυγή στα πλαίσια της υποθέσεως T-129/99 είναι παραδεκτή, καθόσον επιδιώκει την ακύρωση του άρθρου 1, στοιχεία δ' και ε', της προσβαλλομένης απόφασης, και, κατά συνέπεια, ομοίως καθόσον σκοπεί στην ακύρωση του άρθρου 2, παράγραφος 1, στοιχείο β', της προσβαλλομένης απόφασης.

Επί της ουσίας

- 59 Διακρίνονται τρεις κοινοί λόγοι ακυρώσεως στα δικόγραφα των υπό κρίση προσφυγών. Ο πρώτος λόγος αντλείται από παράβαση του άρθρου 92, παράγραφος 1,

της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ). Ο δεύτερος από παραβίαση των αρχών της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και της ασφάλειας δικαίου και ο τρίτος από παράβαση του άρθρου 190 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 253 ΕΚ).

60 Στο πλαίσιο των υποθέσεων T-129/99 και T-148/99, οι προσφεύγουσες προβάλλουν, ομοίως, ένα λόγο που αντλείται από την προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας. Τέλος, οι προσφεύγουσες της υποθέσεως T-129/99 προβάλλουν, εξάλλου, ένα λόγο που αντλείται από παράβαση του άρθρου 92, παράγραφος 3, της Συνθήκης.

I — Επί του πρώτου λόγου που αντλείται από παράβαση του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης

61 Ο λόγος αυτός περιέχει έξι σκέλη. Τα πέντε πρώτα αφορούν τα διάφορα, όπως φέρεται, στοιχεία ενισχύσεως που αναφέρονται στις διατάξεις της προσβαλλομένης αποφάσεως (άρθρο 1, στοιχεία α έως ε'). Το έκτο σκέλος αφορά τις ενδεχόμενες στρεβλώσεις του ανταγωνισμού και τον επηρεασμό των μεταξύ των κρατών μελών εμπορικών συναλλαγών κατά την έννοια του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

62 Το Πρωτοδικείο θεωρεί ενδεδειγμένο να εξετάσει κατ' αρχάς το σκέλος που αφορά το φερόμενο στοιχείο ενισχύσεως στο οποίο αναφέρεται το άρθρο 1, στοιχείο β', της προσβαλλομένης αποφάσεως προτού εκτιμήσει τη νομιμότητα των άλλων σημείων του άρθρου 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

Επί του πρώτου σκέλους που αφορά το τίμημα αγοράς του γηπέδου των 100 000 m², που αφορά το άρθρο 1, στοιχείο β', της προσβαλλομένης απόφασης

- 63 Στην προσβαλλομένη απόφαση, η Επιτροπή εκτίμησε σε 4 481 ESP/m² το τίμημα αγοράς του οικοπέδου των 100 000 m² που πώλησε η Gasteizko Industria στην Demesa (αιτιολογική σκέψη V.2.2, τελευταίο εδάφιο, της προσβαλλομένης απόφασης). Πρόκειται για ένα τεμάχιο εντός σχεδίου που περιλαμβάνει τις συνδέσεις με την υδροδότηση, την παροχή αερίου, ηλεκτρισμού και αποχετεύσεις.
- 64 Η τιμή των 4 481 ESP/m² που έλαβε υπόψη η Επιτροπή είναι αυτή που μνημονεύεται σε μια έκθεση του Price Waterhouse του Ιανουαρίου 1997 (αιτιολογική σκέψη V.2.2, έβδομο εδάφιο, της προσβαλλομένης απόφασης). Πράγματι, «[η] εν λόγω έκθεση αναφέρει κόστος μονάδας ανά οικοδομήσιμο τετραγωνικό μέτρο 4 481 ESP για γήπεδα επιφάνειας 50 000 m² που βρίσκονται στην ίδια περιοχή με εκείνο που κατείχε η Demesa» (αιτιολογική σκέψη III.2.1, τέταρτο εδάφιο, της προσβαλλομένης απόφασης).
- 65 Από την προσβαλλομένη απόφαση προκύπτει ότι η Επιτροπή επαλήθευσε την αξιοπιστία της εκτιμήσεως της Price Waterhouse στηριζόμενη σε τρεις άλλες εκθέσεις.
- 66 Η Επιτροπή αναφέρεται κατ' αρχάς σε εκτιμήσεις δύο εκτιμητών ακινήτων με ημερομηνία 13 Ιανουαρίου και 6 Φεβρουαρίου 1998, οι οποίες προσκομίστηκαν στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας από τις βασικές περιφερειακές αρχές. Η προσβαλλόμενη απόφαση διευκρινίζει συναφώς τα εξής:

«[η] πρώτη εκτίμηση ανέφερε [...] ότι η τιμή πώλησης οικοδομήσιμου γηπέδου εμβαδού μεγαλύτερου των 10 000 m² πρέπει να κυμαίνεται μεταξύ 4 000 ESP/m² και 4 500 ESP/m². Η δεύτερη εκτίμηση, βασισμένη σε πραγματικά δεδομένα, δηλαδή της

τιμής πώλησης οικοδομήσιμων γηπέδων με ανάλογα χαρακτηριστικά που πωλήθηκαν κατά τους προγενέστερους μήνες, προσδιόρισε τιμή 5 000 ESP/m² για δύο πολύ μεγαλύτερα γήπεδα επιφάνειας περίπου 33 000 m² και 50 000 m² και συνήγαγε ότι δεν υπήρχαν στην αγορά δείκτες τιμών για οικοδομήσιμα οικοπέδα 100 000 m². Εντούτοις, μια τιμή μεταξύ 4 000 ESP/m² και 4 800 ESP/m² φαίνεται δικαιολογημένη υπό τις συνθήκες αυτές, λαμβανομένων υπόψη των δαπανών οικοδόμησης μεγάλων γηπέδων, επισημαίνοντας συγχρόνως την πολιτική διάσταση των πωλήσεων αυτού του είδους, που επηρεάζονται κατ' ανάγκη από μη οικοδομικές εκτιμήσεις» (αιτιολογική σκέψη V.2.2, πέμπτο εδάφιο, της προσβαλλομένης αποφάσεως).

67 Η Επιτροπή βασίστηκε ακόμη σε μία έκθεση ελεγκτών του IDOM του Ιουλίου 1998. Η προσβαλλόμενη απόφαση διευκρινίζει ότι στην έκθεση αυτή «αναφέρεται ότι η τιμή ανά m² οικοδομήσιμου γηπέδου στην ίδια περιοχή τοποθετείται στις 5 000 ESP/m². Ανέφερε ότι η τιμή που κατέβαλε η Demesa θα μπορούσε να δικαιολογηθεί με έκπτωση που προσφέρθηκε λόγω του μεγέθους του γηπέδου. Ωστόσο, στα συμπεράσματά του, ο ορκωτός λογιστής διατηρεί την τιμή των 5 000 ESP/m² και επισημαίνει τη διαφορά μεταξύ της εκτίμησής του και της τιμής των 4 125 ESP/m² που όρισαν οι αυτόνομες αρχές» (αιτιολογική σκέψη V.2.2, έκτο εδάφιο, της προσβαλλομένης αποφάσεως).

68 Η Επιτροπή καταλήγει ότι ο «μέσος όρος των εκτιμήσεων [που περιέχονται στις τρεις προπαρατεθείσες εκθέσεις] δεν διαφέρει αισθητά από το μέσο συνολικό κόστος των 4 481 ESP/m² οικοδομήσιμου γηπέδου που υπολογίστηκε τον Ιανουάριο του 1997 από την Price Waterhouse, στο οποίο περιλαμβάνονται και οι αναπτυξιακές δαπάνες» (αιτιολογική σκέψη V.2.2, έβδομο εδάφιο, της προσβαλλομένης αποφάσεως). Η τιμή αυτή συνιστά επομένως, κατά την Επιτροπή, την τιμή αγοράς.

69 Η Επιτροπή προσθέτει:

«[Δ]εδομένου ότι η Demesa κατέβαλε μόλις 4 125 ESP/m², για το εν λόγω γήπεδο, έτυχε πλεονεκτήματος το οποίο πρέπει να υπολογιστεί ως η διαφορά μεταξύ των δύο αριθμών (356 ESP/m²), που συνολικά ανέρχεται σε 213 960,31 ευρώ (35 600 000 ESP)» (αιτιολογική σκέψη V.2.2, τελευταίο εδάφιο, της προσβαλλομένης αποφάσεως).

- 70 Υπό τις περιστάσεις αυτές, η Επιτροπή έκρινε, στο άρθρο 1, στοιχείο β', της προσβαλλομένης απόφασης, ότι υφίσταται κρατική ενίσχυση υπό μορφή «πλεονεκτήματος ισοδύναμου με τη διαφορά μεταξύ της τιμής της αγοράς και του τιμήματος που κατέβαλε η [Demesa] για γήπεδο στη βιομηχανική ζώνη του Júndiz (Vitoria-Gasteiz)».
- 71 Οι προσφεύγουσες των υποθέσεως T-129/99 και T-148/99 προβάλλουν ότι η Επιτροπή παρέβη το άρθρο 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης, θεωρώντας ότι η τιμή πώλησεως των 4 125 ESP/m² δεν αντιστοιχεί προς την τιμή της αγοράς. Ισχυρίζονται ότι η Επιτροπή καθόρισε αυθαιρέτως μια τιμή της αγοράς στην προσβαλλομένη απόφαση. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή στηρίχθηκε σε τιμή 4 481 ESP/m² που προσδιόρισε η εταιρία ελεγκτών Price Waterhouse για ένα γήπεδο 50 000 m², ενώ οι εκθέσεις των ανεξάρτητων εκτιμητών που της διαβιβάστηκαν κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας περιείχαν όλες την πραγματική τιμή πωλήσεων των 4 125 ESP/m² στο πλαίσιο των ανωτάτων και κατωτάτων τιμών της αγοράς.
- 72 Συναφώς, το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι η πώληση αγαθών από δημόσιο φορέα, όπως αυτή που πραγματοποιήθηκε μέσω της Gasteizko Industria, υπό προνομακούς όρους μπορεί να συνιστά κρατική ενίσχυση (απόφαση του Δικαστηρίου της 11ης Ιουλίου 1996, C-39/94, SFEI κ.λπ., Συλλογή 1996, σ. I-3547, σκέψη 59).
- 73 Για να εκτιμηθεί αν, εν προκειμένο, η Demesa έλαβε κρατική ενίσχυση κατά την απόκτηση του γηπέδου των 100 000 m² πρέπει να εξεταστεί αν η επιχείρηση αυτή αγόρασε το εν λόγω οικόπεδο σε τιμή που δεν θα μπορούσε να επιτύχει υπό τις συνήθεις συνθήκες της αγοράς (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 29ης Απριλίου 1999, C-342/96, Ισπανία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. I-2459, σκέψη 41, και της 29ης Ιουνίου 1999, C-256/97, DM Transport, Συλλογή 1999, σ. I-3913, σκέψη 22).
- 74 Από την προσβαλλομένη απόφαση (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 63 έως 70) προκύπτει ότι η Επιτροπή απέδωσε αποφασιστική βαρύτητα στην τιμή των 4 481 ESP/m² στην οποία καταλήγει η έκθεση της Price Waterhouse. Πράγματι, για να εκτιμήσει αν η

πράγματι καταβληθείσα τιμή από την Demesa για το γήπεδο των 100 000 m² περιείχε στοιχείο ενισχύσεως, η Επιτροπή συνέκρινε την τιμή πωλήσεως με τη μόνη τιμή που προκύπτει από την έκθεση της Price Waterhouse. Οι τιμές που καθορίζονται στις τρεις άλλες εκθέσεις που μνημονεύονται στην προσβαλλομένη απόφαση, ήτοι οι εκθέσεις της 13ης Ιανουαρίου και της 6ης Φεβρουαρίου 1998 και η έκθεση του IDOM του Ιουλίου 1998, χρησιμοποιήθηκαν αποκλειστικώς για να επαληθευθεί η αξιοπιστία της τιμής στην οποία κατέληξε η Price Waterhouse.

75 Επομένως, για να εκτιμηθεί η νομιμότητα του άρθρου 1, στοιχείο β', της προσβαλλομένης απόφασεως πρέπει να εξεταστεί αν η Επιτροπή μπορούσε λογικά να αποδώσει μια τέτοια αποφασιστική βαρύτητα στην έκθεση της Price Waterhouse.

76 Προς τον σκοπό αυτό επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, στην προσβαλλομένη απόφαση, η Επιτροπή διευκρινίζει «ότι οι δύο εκτιμήσεις [ήτοι αυτές της 13ης Ιανουαρίου και της 6ης Φεβρουαρίου 1998] και μια λογιστική έκθεση [του IDOM] που πραγματοποιήθηκαν *εκ των υστέρων* δεν έχουν την ίδια βαρύτητα με εκτίμηση που προηγήθηκε της πώλησης» (αιτιολογική σκέψη V.2.2, τρίτο εδάφιο, της προσβαλλομένης απόφασεως).

77 Πάντως, το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι, με έγγραφο της 10ης Οκτωβρίου 1996, η Gasteizko Industria προέβη προς την Demesa σε προσφορά πωλήσεως ενός γηπέδου 100 000 m² στη βιομηχανική ζώνη του Jándiz αντί τιμήματος 4 125 ESP/m². Επιπλέον, από τη δικογραφία προκύπτει ότι, τον Νοέμβριο του 1996, η Demesa αποδέχθηκε προφορικώς την προσφορά αυτή. Επομένως, διαπιστώνεται κατ' ανάγκη ότι οι τέσσερις εκτιμήσεις που μνημονεύονται στην προσβαλλομένη απόφαση, περιλαμβανομένης της εκτιμήσεως της Price Waterhouse, πραγματοποιήθηκαν πριν από τη συμφωνία πωλήσεως. Κατά συνέπεια, ακόμη και αν από την ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με στοιχεία κρατικής ενισχύσεως στις πωλήσεως γηπέδων, οικοπέδων και κτιρίων από τις δημόσιες αρχές (ΕΕ 1997, C 209, σ. 3) προκύπτει ότι τίμημα πωλήσεως που αντιστοιχεί σε τίμημα που εκτιμήθηκε από ανεξάρτητο εκτιμητή πριν από την πώληση δεν περιέχει στοιχεία ενισχύσεως, η Επιτροπή δεν μπορούσε λογικά να στηριχθεί στην ημερομηνία καταρτίσεως της εκθέσεως Price Waterhouse (Ιανουάριος 1997) για να αποδώσει αποφασιστική βαρύτητα στην έκθεση αυτή.

- 78 Κατόπιν γραπτής ερωτήσεως του Πρωτοδικείου, η Επιτροπή διευκρίνισε ότι η εκτίμηση της Price Waterhouse, ελεγκτή των λογαριασμών της πωλήτριας εταιρίας ακινήτων, είναι η μόνη αποδεκτή εκτίμηση, εφόσον πραγματοποιήθηκε για να προσδιοριστεί η χρηματική αξία του χαρτοφυλακίου ακινήτων της εταιρίας αυτής. Επιπλέον, πρόκειται για τη μόνη εκτίμηση που πραγματοποιήθηκε πριν από την απόφαση περί κινήσεως της διαδικασίας δυνάμει του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ). Επιπλέον, η Επιτροπή αμφισβητεί την αξιοπιστία των εκθέσεων της 13ης Ιανουαρίου και της 6ης Φεβρουαρίου 1998, εφόσον η μεν πρώτη έκθεση δεν στηρίζεται σε πραγματικά δεδομένα της αγοράς, η δε δεύτερη πραγματοποίησε αναθεώρηση της προς τα κάτω τιμής βάσει πολιτικών κριτηρίων.
- 79 Το Πρωτοδικείο κρίνει, κατ' αρχάς, ότι το γεγονός ότι οι αξιολογήσεις της 13ης Ιανουαρίου και της 6ης Φεβρουαρίου 1998 και η έκθεση του IDOM είναι μεταγενέστερες της κινήσεως της διαδικασίας δεν επιτρέπει, εν προκειμένω, να αποδοθεί πρωτεύουσα βαρύτητα στην έκθεση της Price Waterhouse του Ιανουαρίου 1997. Πράγματι, οι τέσσερις εκθέσεις, περιλαμβανομένης της εκθέσεως της Price Waterhouse, καταρτίστηκαν σε χρόνο κατά τον οποίο η Επιτροπή είχε ήδη αρχίσει έρευνα για τις φερόμενες ενισχύσεις που χορηγήθηκαν στην Demesa. Η πρώτη αίτηση παροχής πληροφοριών στο πλαίσιο αυτού του φακέλου χρονολογείται, πράγματι, από τον Ιούνιο του 1996.
- 80 Στη συνέχεια, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι καμία από τις τέσσερις εκθέσεις που μνημονεύονται στην προσβαλλομένη απόφαση δεν στηρίζεται ευθέως σε πωλήσεις γηπέδων εμβαδού ίσου προς 100 000 m². Όπως εκτίθεται στην προσβαλλομένη απόφαση, υπάρχουν, πράγματι «στην αγορά δείκτες τιμών για οικοδομήσιμα οικοπέδα 100 000 m²» (αιτιολογική σκέψη V.2.2, πέμπτο εδάφιο, της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- 81 Εντούτοις, οι εκτιμητές που κατάρτισαν την έκθεση της 6ης Φεβρουαρίου 1998 και τη λογιστική έκθεση του IDOM προσπάθησαν, βάσει των διαθέσιμων στοιχείων, να προβούν σε εκτίμηση της τιμής πωλήσεως ενός γηπέδου αυτού του εμβαδού. Η έκθεση της 13ης Ιανουαρίου 1998 περιέχει, σφαιρικά, εκτίμηση για κάθε γήπεδο άνω των 10 000 m².

- 82 Αντιθέτως, η έκθεση της Price Waterhouse καταλήγει σε εκτίμηση της τιμής ενός οικοπέδου 55 481 m² και δεν λαμβάνει υπόψη το πραγματικό εμβαδό του γηπέδου που αγόρασε η Demesa.
- 83 Υπό τις συνθήκες αυτές, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η Επιτροπή, δεχόμενη στην προσβαλλομένη απόφαση την τιμή στην οποία κατέληξε η έκθεση της Price Waterhouse ως καθοριστική τιμή αναφοράς, ενήργησε αυθαίρετα.
- 84 Το γεγονός ότι η Επιτροπή επαλήθευσε την τιμή στην οποία κατέληξε η Price Waterhouse, συγκρίνοντάς την προς τον μέσο όρο των τιμών στις οποίες κατέληξαν οι τρεις άλλες εκθέσεις, ήτοι οι εκθέσεις της 13ης Ιανουαρίου και της 6ης Φεβρουαρίου 1998 και η λογιστική έκθεση του IDOM, δεν μπορεί να αποδυναμώσει το συμπέρασμα αυτό.
- 85 Αφενός, η Επιτροπή έπρεπε να εξετάσει αν η τιμή πώλησεως που κατέβαλε η Demesa ήταν τιμή της αγοράς. Επομένως, θα έπρεπε να συγκρίνει την τιμή πώλησεως που πράγματι κατέβαλε η Demesa, και όχι την τιμή που προσδιόρισε η Price Waterhouse, με τις τιμές στις οποίες κατέληξαν οι διάφορες εκθέσεις των εκτιμητών τις οποίες διέθετε κατά τη διοικητική διαδικασία προκειμένου να εκτιμήσει αν η τιμή που κατέβαλε η Demesa δεν διέφερε μέχρι τέτοιου σημείου από τις τιμές στις οποίες κατέληξαν οι εν λόγω εκθέσεις ώστε να όφειλε να συναγάγει ότι υφίσταται κρατική ενίσχυση.
- 86 Αφετέρου, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, στην προσβαλλομένη απόφαση (αιτιολογική σκέψη V.2.2, έβδομο εδάφιο), ο υπολογισμός του μέσου όρου των εκτιμήσεων που περιλαμβάνονται στις εκθέσεις της 13ης Ιανουαρίου και της 6ης Φεβρουαρίου 1998 και στη λογιστική έκθεση του IDOM στηρίζεται σε εσφαλμένη αντίληψη αυτών των εκθέσεων.

- 87 Συναφώς, πρέπει να τονιστεί ότι η Επιτροπή διευκρίνισε, κατόπιν γραπτής ερωτήσεως του Πρωτοδικείου, ότι υπολόγισε τον μέσο όρο των εκτιμήσεων που αναφέρει στην προσβαλλομένη απόφαση (αιτιολογική σκέψη V.2.2, έβδομο εδάφιο) ως ακολούθως:

«Οι ελάχιστες τιμές ήταν [...] 4 000 ESP/m² (Agence Luis Perales [έκθεση της 13ης Ιανουαρίου 1998]), 4 000 ESP/m² (Agence Juan Calvo [έκθεση της 6ης Φεβρουαρίου 1998]) και 5 000 ESP/m² (IDOM). Η μέση ελάχιστη τιμή που προκύπτει συναφώς είναι 4 333 ESP/m². Οι μέγιστες τιμές ήταν: 4 500 ESP/m² (Agence Luis Perales [έκθεση της 13ης Ιανουαρίου 1998]) και 4 800 ESP/m² (Agence Juan Calvo [έκθεση της 6ης Φεβρουαρίου 1998]). Η μέση μέγιστη τιμή που προκύπτει συναφώς είναι επομένως 4 650 ESP/m². Κατά συνέπεια, η μέση τιμή που προκύπτει από τους τρεις υπολογισμούς είναι 4 491 ESP/m².»

- 88 Επιβάλλεται κατ' ανάγκη η διαπίστωση, πρώτον, ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε πλάνη ως προς τα πραγματικά περιστατικά θεωρώντας ότι από τη λογιστική έκθεση του IDOM προέκυπτε ελάχιστη τιμή του γηπέδου που αγοράστηκε από την Demesa 5 000 ESP/m². Βεβαίως, η λογιστική έκθεση του IDOM καταλήγει σε έναν αριθμό «5 000 ESP/m² περίπου» («entorno a las 5 000 pesetas») για ένα μη οικοδομήσιμο γήπεδο. Πάντως, η λογιστική έκθεση επιβεβαιώνει επίσης ότι η τελική τιμή που πέτυχε η Demesa, ήτοι 4 125 ESP/m², είναι τιμή της αγοράς στην οποία εφαρμόστηκε μια συνήθης έκπτωση που λαμβάνει υπόψη το μέγεθος του εμβαδού του γηπέδου («el precio final obtenido pro Demesa es un precio de mercado con un descuento normal, teniendo en cuenta el tanaño de la superficie comprada»). Επιπλέον, μολονότι τα τελικά συμπεράσματα αναφέρονται και πάλι σε τιμή 5 000 ESP/m², επιβεβαιώνουν επίσης ότι, σύμφωνα με τις επαληθεύσεις στις οποίες προέβη ο IDOM, η επένδυση της Demesa πραγματοποιήθηκε με τις υφιστάμενες τιμές της αγοράς («la inversión realizada por Demesa se ajusta a los precios de mercado actuales, tras las comprobaciones efectuadas por IDOM»). Επομένως, από τη λογιστική έκθεση του IDOM προκύπτει ότι, μολονότι η κανονική τιμή μπορεί να θεωρηθεί ως 5 000 ESP/m², η τιμή που κατέβαλε η Demesa είναι η τιμή της αγοράς αν ληφθεί υπόψη το εμβαδόν του γηπέδου.

- 89 Δεύτερον, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι από τις εκθέσεις της 13ης Ιανουαρίου και της 6ης Φεβρουαρίου 1998 προκύπτει επίσης ότι η τιμή των 4 125 ESP/m² είναι τιμή της αγοράς. Πράγματι, η πρώτη έκθεση επιβεβαιώνει ότι η τιμή της αγοράς γηπέδου

πλέον των 10 000 m² βρίσκεται εντός των ορίων μεταξύ 4 000 και 4 500 ESP/m². Η δεύτερη έκθεση αναφέρει τιμή της αγοράς που κυμαίνεται μεταξύ 4 000 και 4 800 ESP/m². Η Επιτροπή, υπολογίζοντας ενιαίο μέσο όρο των τιμών που περιέχονται στις διάφορες εκθέσεις, αντιλήφθηκε πάντως εσφαλμένως το περιεχόμενο των εκθέσεων της 13ης Ιανουαρίου και της 6ης Φεβρουαρίου 1998. Πράγματι, εφόσον η τιμή που κατέβαλε η Demesa, ήτοι 4 125 ESP/m², προσεγγίζει, κάθε φορά, στην ελάχιστη τιμή των ορίων που περιέχονται τις εκθέσεις της 13ης Ιανουαρίου και της 6ης Φεβρουαρίου 1998, η Επιτροπή, υπολογίζοντας ενιαίο μέσο όρο των τιμών, δέχθηκε κατ' ανάγκη, βάσει των εκθέσεως της 13ης Ιανουαρίου και της 6ης Φεβρουαρίου 1998, μια φερόμενη τιμή της αγοράς ανώτερη της τιμής που κατέβαλε η Demesa, ενώ οι ίδιες αυτές εκθέσεις επιβεβαιώνουν ότι η τιμή των 4 125 ESP/m² είναι τιμή της αγοράς.

90 Βάσει όλων των προεκτεθέντων, πρέπει να συναχθεί ότι η προσέγγιση στην οποία προέβη η Επιτροπή με την προσβαλλομένη απόφαση για να κρίνει αν η τιμή των 4 125 ESP/m² που κατέβαλε η Demesa για γήπεδο 100 000 m² περιέχει στοιχείο κρατικής ενισχύσεως είναι αυθαίρετη. Επιπλέον, στους υπολογισμούς αυτούς, η Επιτροπή υπέπεσε σε πλάνη εκτιμήσεως περί τα πραγματικά περιστατικά.

91 Υπό τις συνθήκες αυτές, η Επιτροπή παρέβη το άρθρο 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης θεωρώντας στην προσβαλλομένη απόφαση ότι η διαφορά μεταξύ της τιμής των 4 481 ESP/m² στην οποία κατέληξε η Price Waterhouse και η τιμή των 4 125 ESP/m² συνιστά κρατική ενίσχυση.

92 Επομένως, το πρώτο σκέλος του παρόντος λόγου είναι βάσιμο. Επομένως, το άρθρο 1, στοιχείο β', της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί στις υποθέσεις T-129/99 και T-148/99. Πρέπει επίσης, στις ίδιες αυτές υποθέσεις, να ακυρωθεί το άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο α', της προσβαλλομένης αποφάσεως, καθόσον επιτάσσει το Βασίλειο της Ισπανίας να ανακτήσει από την Demesa τη φερόμενη ενίσχυση που αναφέρεται στο άρθρο 1, στοιχείο β', της προσβαλλομένης αποφάσεως.

Επί του δευτέρου λόγου που αφορά την αναβολή πληρωμής της τιμής αγοράς του γηπέδου που αφορά το άρθρο 1, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως

- 93 Στο άρθρο 1, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή χαρακτηρίζει ως κρατική ενίσχυση την ενίσχυση υπό μορφή «πλεονεκτήματος ισοδύναμου με την εννεάμηνη αναβολή της καταβολής του τιμήματος γηπέδου από τη στιγμή κατά την οποία η [Demesa] κατείχε το γήπεδο [100 000 m² που της πώλησε η δημόσια επιχείρηση Gasteizko Industria] στη βιομηχανική ζώνη του Jándiz (Vitoria-Gasteiz), με σκοπό την πραγματοποίηση οικοδομικών εργασιών μέχρι της καταβολής του τιμήματος».
- 94 Δεδομένου ότι οι διατάξεις μιας πράξεως συνδέονται άρρηκτα με την αιτιολογία της, πρέπει να ερμηνεύονται λαμβανομένου υπόψη του αιτιολογικού που οδήγησε στην έκδοση της πράξεως (απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Μαΐου 1997, C-355/95 P, TWD κατά Επιτροπής, Συλλογή 1997, σ. I-2549, σκέψη 21).
- 95 Όμως, από την αιτιολογία της προσβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι το στοιχείο ενισχύσεως στο οποίο αναφέρεται το άρθρο 1, στοιχείο α, της προσβαλλομένης αποφάσεως είναι το πλεονέκτημα του οποίου έτυχε η Demesa λόγω της δωρεάν χρησιμοποίησεως γηπέδου 100 000 m² επί τουλάχιστον εννέα μήνες συνεπεία της αναβολής της επισημοποίησεως της πωλήσεως και, επομένως, της καταβολής του τιμήματος πωλήσεως του γηπέδου.
- 96 Πράγματι, η αιτιολογική σκέψη V.2.1 της προσβαλλομένης αποφάσεως, που αφορά το άρθρο 1, στοιχείο α, των διατάξεων αυτής, επιγράφεται: «Δωρεάν χρήση γηπέδου επιφανείας 100 000 m²». Στην αιτιολογική αυτή σκέψη, η Επιτροπή διευκρινίζει ότι «δεν έχουν υποβληθεί αποδεικτικά στοιχεία ότι η Demesa υπεβλήθη σε κάποια δαπάνη κατά το διάστημα που κατείχε το γήπεδο με σκοπό την ανέγερση του εργοστασίου, [...] μέχρι τη στιγμή καταβολής του τιμήματος της αγοράς» (V.2.1,

δεύτερο εδάφιο). Η Επιτροπή προσθέτει ότι «τουλάχιστον μεταξύ Φεβρουαρίου και Οκτωβρίου 1997, η Demesa κατείχε [το] γήπεδο [100 000 m² που της πώλησε η δημόσια επιχείρηση Gasteizko Industria] με σκοπό την κατασκευή ή την ανάθεση κατασκευής εργοστασίου χωρίς να έχει καταβάλει το τίμημα του γηπέδου ή να έχει υποστεί καμία δαπάνη σχετιζόμενη με τη χρήση του» (αιτιολογική σκέψη V.2.1, πέμπτο εδάφιο). Διευκρινίζει ακόμη ότι:

«Η Demesa χρησιμοποίησε το γήπεδο χωρίς να υποχρεωθεί να καταβάλει το οικονομικό αντάλλαγμα που δικαιούτο να ζητήσει η πωλήτρια επιχείρηση» (αιτιολογική σκέψη V.2.1, έβδομο εδάφιο).

- 97 Το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι, με έγγραφο της 10ης Οκτωβρίου 1996, η Gasteizko Industria προέβη προς την Demesa σε προσφορά πωλήσεως γηπέδου 100 000 m² στη βιομηχανική ζώνη του Júndiz αντί τιμήματος 4 125 ESP/m² και ότι η Demesa αποδέχθηκε προφορικώς την προσφορά αυτή τον Νοέμβριο του 1996. Το τίμημα πωλήσεως που συμφωνήθηκε για το γήπεδο καταβλήθηκε στις 30 Δεκεμβρίου 1997, δηλαδή την ημέρα κατά την οποία υπογράφηκε η επίσημη πράξη πωλήσεως.
- 98 Απαντώντας σε γραπτή ερώτηση του Πρωτοδικείου, η Demesa παραδέχθηκε ότι είχε αρχίσει τις εργασίες για την κατασκευή ενός εργοστασίου στο εν λόγω γήπεδο κατά τον μήνα Νοέμβριο 1996.
- 99 Εφόσον η καταβολή του τιμήματος πωλήσεως πραγματοποιήθηκε μόλις στις 30 Δεκεμβρίου 1997, η Επιτροπή δικαίως διαπίστωσε στην προσβαλλόμενη απόφαση ότι, επί τουλάχιστον εννέα μήνες, η Demesa κατείχε δωρεάν γήπεδο 100 000 m².
- 100 Πάντως, η Επιτροπή δεν μπορεί να συναγάγει αυτομάτως από την κατοχή αυτή ότι η Gasteizko Industria χορήγησε κρατική ενίσχυση στην Demesa. Αυτό θα συνέβαινε

αποκλειστικά και μόνον αν η συμπεριφορά της Gasteizko Industria δεν αντιστοιχούσε στη συνήθη συμπεριφορά μιας ιδιωτικής επιχειρήσεως (βλ., με το πνεύμα αυτό, απόφαση του Δικαστηρίου της 3ης Οκτωβρίου 1991, C-261/89, Ιταλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1991, σ. I-4437, σκέψη 8).

- 101 Συναφώς, όμως, οι προσφεύγουσες των υποθέσεων T-129/99 και T-148/99 αναφέρονται στο άρθρο 1502 του ισπανικού αστικού κώδικα για να δικαιολογήσουν την αναβολή της υπογραφής της επίσημης πράξεως και, κατά συνέπεια, της καταβολής του τιμήματος πωλήσεως. Η διάταξη αυτή ορίζει:

«Αν ο αγοραστής υποστεί διατάραξη στην κατοχή ή την κυριότητα του κτηθέντος πράγματος ή αν δικαιολογημένα φοβάται μια τέτοια διατάραξη λόγω διεκδικητικής αγωγής ή αγωγής από υποθήκη, δικαιούται να αναβάλει την πληρωμή της τιμής μέχρις ότου ο πωλητής προβεί σε παύση της διαταράξεως ή της απειλής διαταράξεως [...]»

- 102 Οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι, εν προκειμένω, συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 1502 του ισπανικού αστικού κώδικα. Αφενός, η Gasteizko Industria όφειλε να προβεί στον διαχωρισμό τμήματος γης 100 000 m² σε δύο ιδιοκτησίες μεγαλύτερης εκτάσεως. Αφετέρου, μια ομάδα γεωργών ζήτησε την εφαρμογή μιας προφορικής συμφωνίας που είχε συναφθεί με την Gasteizko Industria, η οποία τους παρείχε το δικαίωμα καλλιιεργειών σ' αυτό το έδαφος. Οι εν λόγω γεωργοί προσέφυγαν στο δικαστήριο της Vitoria-Gasteiz και η σχετική διαδικασία περατώθηκε μόλις στις 4 Νοεμβρίου 1997. Το πλεονέκτημα που απορρέει από την κατοχή του εδάφους πριν από την καταβολή του τιμήματος πωλήσεως δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως κρατική ενίσχυση, εφόσον προκύπτει από την εφαρμογή των γενικών κανόνων του συστήματος του ισπανικού αστικού δικαίου.

- 103 Απαντώντας σε αυτή την επιχειρηματολογία, η οποία διατυπώθηκε επίσης από τις βασικές αρχές κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας, η Επιτροπή διευκρίνισε στην προσβαλλομένη απόφαση ότι «δεν έχουν προσκομιστεί αποδεικτικά στοιχεία ότι η Demesa υπεβλήθη σε κάποια δαπάνη κατά το διάστημα που κατείχε το γήπεδο με σκοπό την ανέγερση του εργοστασίου, [...] μέχρι τη στιγμή καταβολής του τιμήματος της αγοράς» (αιτιολογική σκέψη V.2.1, δεύτερο εδάφιο· βλ. επίσης την αιτιολογική σκέψη V.2.1, έβδομο εδάφιο).

- 104 Επομένως, από την προσβαλλομένη απόφαση προκύπτει ότι η Επιτροπή συνήγαγε την ύπαρξη κρατικής ενισχύσεως κατά την έννοια του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης ευθέως από τη διαπίστωσή της ότι η Demesa κατείχε δωρεάν το γήπεδο των 100 000 m² επί τουλάχιστον εννέα μήνες, χωρίς να εξετάσει το ζήτημα αν η συμπεριφορά της Gasteizko Industria θα μπορούσε να αντιστοιχεί στη συμπεριφορά ενός ιδιώτη επιχειρηματία.
- 105 Όμως, κατόπιν των διευκρινίσεων που παρασχέθηκαν κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας για τους λόγους της αναβολής της υπογραφής της επίσημης πράξεως και της καταβολής του τιμήματος πωλήσεως μέχρι τις 30 Δεκεμβρίου 1997, η Επιτροπή όφειλε να εξετάσει αν ένας ιδιώτης επιχειρηματίας θα μπορούσε να απαιτήσει την καταβολή του τιμήματος πωλήσεως πριν από την ημερομηνία αυτή και, στην περίπτωση κατά την οποία δεν συνέβαινε αυτό, αν μπορούσε να απαιτήσει την καταβολή αμοιβής για το χρονικό διάστημα της κατοχής του γηπέδου πριν από την πληρωμή του τιμήματος πωλήσεώς του.
- 106 Ελλείψει τέτοιας εξετάσεως, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε επαρκώς κατά νόμο ότι η Demesa έλαβε κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης λόγω της εκ μέρους της δωρεάν κατοχής του γηπέδου των 100 000 m² πριν από την πληρωμή του τιμήματος πωλήσεως, που πραγματοποιήθηκε στις 30 Δεκεμβρίου 1997.
- 107 Κατά συνέπεια, το δεύτερο σκέλος του παρόντος λόγου είναι βάσιμο.
- 108 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να ακυρωθεί, στις υποθέσεις T-129/99 και T-148/99, το άρθρο 1, στοιχείο α', της προσβαλλομένης αποφάσεως. Πρέπει επίσης, στις ίδιες υποθέσεις, να ακυρωθεί το άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο α', της προ-

σβαλλομένης αποφάσεως, καθόσον επιτάσσει το Βασίλειο της Ισπανίας να ανακτήσει από την Demesa την ενίσχυση στην οποία αναφέρεται το άρθρο 1, στοιχείο α', της προσβαλλομένης αποφάσεως.

Επί του τρίτου σκέλους που αφορά τη φερόμενη υπέρβαση των ορίων που καθορίζονται από το διάταγμα Ekimen που αφορά το άρθρο 1, στοιχείο γ', της προσβαλλομένης αποφάσεως

- 109 Στο άρθρο 1, στοιχείο γ', της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή χαρακτηρίζει ως κρατική ενίσχυση ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά τη χορήγηση «ποσού που αντιστοιχεί στις πέντε ποσοστιαίες μονάδες που υπερβαίνουν τη μέγιστη επιτρεπόμενη επιχορήγηση ύψους 20 % των επιλέξιμων δαπάνων στο πλαίσιο του προγράμματος Ekimen, εξαιρουμένων δηλαδή από τις δαπάνες αυτές των εγκαταστάσεων που εκτιμώνται σε 1 803 036,31 ευρώ στην έκθεση ελέγχου που υπέβαλαν οι αυτόνομες αρχές ως παράρτημα στην επιστολή της Ισπανίας, της 24ης Ιουλίου 1998».
- 110 Τα προβαλλόμενα από τις προσφεύγουσες επιχειρήματα στο πλαίσιο των υποθέσεων T-129/99 και T-148/99 αφορούν, αφενός, το μέγιστο επιτρεπόμενο ποσοστό επιχορηγήσεως που επιτρέπεται από το πρόγραμμα Ekimen και, αφετέρου, τον αποκλεισμό των δαπανών ορισμένων εγκαταστάσεων από τις αποδεκτές δαπάνες βάσει του προγράμματος ενισχύσεων Ekimen.

Το μέγιστο ποσοστό επιχορηγήσεως που επιτρέπεται από το πρόγραμμα Ekimen

- 111 Με απόφαση του υπουργικού συμβουλίου της αυτόνομης κοινότητας της Χώρας των Βάσκων, της 24ης Δεκεμβρίου 1996, χορηγήθηκε στην Demesa, στο πλαίσιο του προγράμματος Ekimen, επιχορήγηση αντίστοιχη προς το 25 % των επενδύσεων σε πάγια στοιχεία του ενεργητικού.

112 Κατά τον χρόνο των υπό κρίση περιστατικών, το άρθρο 10 του διατάγματος Ekimen είχε ως εξής:

«Οι ενισχύσεις που χορηγούνται υπό τη μορφή μη επιστρεπτέων επιδοτήσεων μέχρι ανωτάτου ποσού ίσου με το 25 % του ακαθάριστου ισοδυνάμου επενδύσεως διέπονται από τα ακόλουθα κριτήρια:

1. Χορήγηση επιδοτήσεως γενικού χαρακτήρα ίσης με το 10 % για τις επιλέξιμες δαπάνες της επένδυσης.
2. Στην περίπτωση στρατηγικών σχεδίων και επενδυτικών σχεδίων που συνεπάγονται τη σημαντική δημιουργία θέσεων απασχόλησης και δημιουργούν τουλάχιστον 50 θέσεις εργασίας και συνεπάγονται επενδύσεις τουλάχιστον 750 εκατομμυρίων [ESP], το ανωτέρω ποσοστό αυξάνεται κατά 5 μονάδες.
3. Οι επιχειρήσεις, το σχέδιο των οποίων εκτελείται σε περιοχή προτιμησιακού ενδιαφέροντος όπως προβλέπεται στο άρθρο 4 του διατάγματος, λαμβάνουν πρόσθετη επιχορήγηση ίση με το 5 % των επιλέξιμων επενδυτικών δαπανών.
4. Τέλος, το ποσοστό δύναται να αυξηθεί περαιτέρω κατά πέντε μονάδες βάσει των ακόλουθων κριτηρίων:

— επίπεδο ένταξης του σχεδίου στη βιομηχανική βάση της Χώρας των Βάσκων,

— επένδυση σε έναν από τους στρατηγικούς τομείς για τη Χώρα των Βάσκων,

— ο αριθμός των δημιουργούμενων θέσεων απασχόλησης ανά σχέδιο».

- 113 Στην απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 1996, περί εγκρίσεως των στοιχείων ενισχύσεως που περιέχονται στο πρόγραμμα Ekimen (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2), η Επιτροπή εξέθεσε τα ακόλουθα:

«Η Επιτροπή τονίζει ότι οι μη επιστρεπτέες επιχορηγήσεις, οι οποίες δεν πρέπει να υπερβαίνουν το ανώτατο όριο του 25 % των ΑΙΕ, χορηγούνται σύμφωνα με τους ακόλουθους όρους: α) ποσοστό 10 % για δαπάνες γενικού χαρακτήρα· β) επιπλέον 5 % για στρατηγικά σχέδια ή σχέδια που συνεπάγονται τη δημιουργία θέσεων εργασίας· γ) επιπλέον 5 % για σχέδια που βρίσκονται σε περιοχές προτεραιότητας και δ) επιπλέον 5 % για σχέδια με σημαντική συνεισφορά στην περιφερειακή ανάπτυξη ή τη δημιουργία θέσεων απασχολήσεως».

- 114 Στην προσβαλλομένη απόφαση, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η επιχορήγηση που αντιστοιχεί στο 25 % των δαπανών επενδύσεων σε πάγια στοιχεία του ενεργητικού που χορηγήθηκε στην Demesa βάσει του διατάγματος Ekimen δεν τηρεί τις προϋποθέσεις του προγράμματος Ekimen, όπως αυτή το ενέκρινε. Διευκρινίζει ότι «η ορθή εφαρμογή του προγράμματος Ekimen θα έπρεπε να έχει επιτρέψει τη χορήγηση μέγιστης μη επιστρεπτέας επιδότησης ίσης με το 20 % των [ΑΙΕ] των συνολικών επιλέξιμων δαπανών» (αιτιολογική σκέψη V.2.3, τρίτο εδάφιο, της προσβαλλομένης αποφάσεως). Συγκεκριμένα, «[η] Επιτροπή εκτιμά ότι το επενδυτικό σχέδιο της Demesa πληροί τα κριτήρια που θεσπίζονται στο άρθρο 10, παράγραφος 1, του διατάγματος (το 10 % που χορηγείται σε όλα τα επιλέξιμα σχέδια) και στο άρθρο 10, παράγραφος 4 (προσαύξηση 5 %)» (αιτιολογική σκέψη V.2.3, όγδοο εδάφιο, της προσβαλλομένης αποφάσεως). Αντιθέτως, το κριτήριο του άρθρου 10.3 του δια-

τάγματος Ekimen δεν πληρούται εφόσον «η Vitoria-Gasteiz, ο δήμος στον οποίο πραγματοποιείται η επένδυση της Demesa, δεν είναι “περιοχή προτιμησιακού ενδιαφέροντος” σύμφωνα με όσα ορίζονται στο πρόγραμμα Ekimen» (αιτιολογική σκέψη V.2.3, ένατο εδάφιο, της προσβαλλομένης απόφασης). Τέλος, «όσον αφορά το κριτήριο που θεσπίζεται στο άρθρο 10, παράγραφος 2, του διατάγματος, η Επιτροπή εκτιμά ότι η χορήγηση δύο επιπλέον δόσεων από 5 % εκάστη στο πλαίσιο της διάταξης αυτής συνιστά εσφαλμένη εφαρμογή των κανόνων που διέπουν το πρόγραμμα Ekimen, όπως αυτό εγκρίθηκε από την Επιτροπή με [την απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 1996]» (αιτιολογική σκέψη V.2.3, δέκατο εδάφιο, της προσβαλλομένης απόφασης). Επομένως, ένα σχέδιο δεν μπορεί να λάβει δύο επιπλέον δόσεις από 5 % ως «στρατηγικό σχέδιο» και «επενδυτικό σχέδιο που συνεπάγεται τη σημαντική δημιουργία θέσεων απασχολήσεως». Κατά την Επιτροπή, η εφαρμογή του άρθρου 10, σημείο 2, του διατάγματος Ekimen μπορεί, όντως, να επιφέρει αύξηση μόνον 5 %.

115 Οι προσφεύγουσες των υποθέσεων T-129/99 και T-148/99 προβάλλουν ότι η Demesa δικαιούνταν να λάβει επιχορήγηση των 25 % του ΑΙΕ που της χορήγησε η Βασιλική Κυβέρνηση: 10 % βάσει του άρθρου 10, σημείο 1, του διατάγματος Ekimen· 5 % ως στρατηγικό σχέδιο και 5 % ως σχέδιο συνεπαγόμενο τη δημιουργία θέσεων απασχολήσεως, βάσει του άρθρου 10, σημείο 2· 5 % σύμφωνα με τα κριτήρια που καθορίζονται στο άρθρο 10, σημείο 4. Η Demesa δικαιούνταν επομένως, βάσει του άρθρου 10, σημείο 2, του διατάγματος Ekimen, δύο προσαυξήσεων κατά 5 % της επιχορηγήσεως, της μιας διότι η επένδυση αποτελούσε στρατηγικό σχέδιο και της άλλης λόγω του γεγονότος ότι πρόκειται για σχέδιο που συμβάλλει αισθητώς στη δημιουργία θέσεων απασχολήσεως, ήτοι σχέδιο που συνεπάγεται δημιουργία τουλάχιστον 50 θέσεων απασχολήσεως και επένδυση 750 εκατομμυρίων ESP. Στην απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 1996 για την έγκριση του προγράμματος Ekimen, η Επιτροπή διαπίστωσε, κακώς, ότι το άρθρο 10, σημείο 2, του διατάγματος Ekimen επιτρέπει επιχορήγηση 5 % υπέρ των στρατηγικών σχεδίων «ή» των δημιουργούντων θέσεις απασχολήσεως σχεδίων.

116 Οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε ολισθημα γραφίδας στην απόφασή της της 12ης Δεκεμβρίου 1996, περί εγκρίσεως του συστήματος Ekimen. Πρέπει να θεωρηθεί ότι η Επιτροπή ενέκρινε το σύστημα όπως αυτό της είχε γνωστοποιηθεί. Εν πάση περιπτώσει, η Επιτροπή δεν έχει αρμοδιότητα να τροποποιήσει μονομερώς ένα κοινοποιηθέν σύστημα ενισχύσεως. Αν το πρόγραμμα Ekimen της δημιουργούσε προβλήματα, θα μπορούσε να κινήσει τη διαδικασία εξετάσεως που προβλέπεται στο άρθρο 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης, και να εξαρτήσει από όρους την εγκριτική της απόφαση, πράγμα που εντούτοις δεν έπραξε.

- 117 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει, κατ' αρχάς, ότι δεν αμφισβητείται μεταξύ των διαδίκων ότι η Demesa έλαβε επιχορήγηση 25 % του ΑΙΕ βάσει του προγράμματος Ekimen, ήτοι 10 % κατ' εφαρμογήν του άρθρου 10, σημείο 1, του διατάγματος, δύο φορές 5 % κατ' εφαρμογήν του άρθρου 10, σημείο 2, του διατάγματος και 5 % κατ' εφαρμογήν του άρθρου 10, σημείο 4, του διατάγματος. Πάντως, η Επιτροπή αρνείται στην προσβαλλομένη απόφαση τη διπλή εφαρμογή του άρθρου 10, σημείο 2, του διατάγματος.
- 118 Στη συνέχεια, το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι το άρθρο 10, σημείο 2, του διατάγματος Ekimen επιτρέπει μία μόνον προσαύξηση κατά 10 % της επιχορηγήσεως της οποίας μπορεί να τύχει ένα επενδυτικό σχέδιο βάσει του οικείου συστήματος ενισχύσεως.
- 119 Συναφώς, πρέπει να τονιστεί ότι το άρθρο 10 του διατάγματος Ekimen, που ενθαρρύνει κατ' αρχήν τη χορήγηση μέγιστης επιχορηγήσεως 25 %, περιέχει τέσσερα σημεία, από τα οποία το πρώτο αναφέρει επιχορήγηση 10 %, τα δε άλλα τρία, κάθε φορά, προσαύξηση 5 % (βλ., ανωτέρω, σκέψη 112). Για να μη σημειωθεί υπέρβαση του μεγίστου ποσού της επιχορηγήσεως, τα σημεία 2 και 4 του άρθρου 10 του διατάγματος παρέχουν δικαίωμα, κάθε φορά, για μία μόνον προσαύξηση 5 %.
- 120 Επιπλέον, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η Βασιλική Κυβέρνηση διευκρίνισε, με τις παρατηρήσεις που διατύπωσε προς την Επιτροπή μέσω της μόνιμης αντιπροσωπείας της Ισπανίας, στις 23 Ιανουαρίου 1998, ότι επενδυτικό σχέδιο που πληροί όλα τα κριτήρια που αναφέρονται στο άρθρο 10, σημεία 1, 2 και 3, του διατάγματος Ekimen πρέπει να λάβει απαρεγκλίτως ακαθάριστη επιχορήγηση 20 %. Αν η ερμηνεία του άρθρου 10, σημείο 2, του διατάγματος Ekimen που προβάλλουν οι προσφεύγουσες ήταν ορθή, ένα σχέδιο που θα πληρούσε όλα τα κριτήρια του άρθρου 10, σημεία 1 έως 3, θα έπρεπε να λάβει ακαθάριστη επιχορήγηση 25 %, πράγμα που μόλις αντικρούστηκε.
- 121 Εφόσον το άρθρο 10, σημείο 2, του διατάγματος Ekimen επιτρέπει προσαύξηση μόνο 5 % της επιχορηγήσεως, πρέπει να συναχθεί ότι η έννοια που αποδίδει η Επιτροπή σ' αυτή τη διάταξη, με την απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 1996 [«ποσοστό 5 %

[επιπλέον] για στρατηγικά σχέδια ή σχέδια που συνεπάγονται τη δημιουργία θέσεων εργασίας» (η υπογράμμιση προστέθηκε)) και με την προσβαλλομένη απόφαση, στηρίζεται σε ορθή ερμηνεία αυτής της διατάξεως.

- 122 Κατά συνέπεια, το επενδυτικό σχέδιο της Demesa δεν μπορούσε να παράσχει δικαίωμα παρά για μία μόνον επιπλέον δόση ενισχύσεως 5 % βάσει του άρθρου 10, σημείο 2, του διατάγματος Ekimen, όπως αυτό εγκρίθηκε από την Επιτροπή με την απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 1996.
- 123 Οι προσφεύγουσες των υποθέσεων T-129/99 και T-148/99 προβάλλουν ακόμη ότι η αυτόνομη κοινότητα της Χώρας των Βάσκων είναι η μόνη αρχή που μπορεί να προβεί σε αυθεντική ερμηνεία των ιδίων αυτής κανονισμών.
- 124 Το επιχείρημα αυτό πρέπει να απορριφθεί. Πράγματι, η Επιτροπή είναι η μόνη αρμόδια να εγκρίνει κρατικές ενισχύσεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Εφόσον οι κρατικές ενισχύσεις απαγορεύονται κατ' αρχήν δυνάμει αυτής της διατάξεως, εθνική κανονιστική ρύθμιση που εμπεριέχει στοιχεία ενισχύσεως είναι νόμιμη μόνον καθόσον τα στοιχεία ενισχύσεως εγκρίθηκαν από την Επιτροπή. Όμως, από την απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 1996 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 113) προκύπτει ότι η έννοια που η αυτόνομη κοινότητα της Χώρας των Βάσκων αποδίδει στο άρθρο 10, σημείο 2, του διατάγματος Ekimen δεν καλύπτεται από την έγκριση που δόθηκε με την απόφαση αυτή. Επιπλέον, από την ανωτέρω ανάλυση προκύπτει ότι η ερμηνεία που δίδει η Επιτροπή στο διάταγμα Ekimen με την απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 1996 και με την προσβαλλομένη απόφαση συνάδει απολύτως με το κείμενο και το πνεύμα του διατάγματος Ekimen.
- 125 Τέλος, οι προσφεύγουσες των υποθέσεων T-129/99 και T-148/99 τονίζουν ότι η Επιτροπή ενέκρινε, τον Ιούλιο του 1999, το νέο διάταγμα Ekimen (διάταγμα 241/1999, της 8ης Ιουνίου 1999, περί τροποποίησης του προγράμματος Ekimen χρηματοδοτικής ενισχύσεως στις παραγωγικές βιομηχανικές επενδύσεις που συνε-

πάγονται δημιουργία θέσεων απασχολήσεως), το οποίο προβλέπει ότι για «τα στρατηγικά σχέδια και τα επενδυτικά σχέδια που συμβάλλουν αισθητώς στη δημιουργία θέσεων απασχολήσεως και δημιουργούν, τουλάχιστον, πενήντα θέσεις απασχολήσεως και πραγματοποιούν επενδύσεις 750 εκατομμυρίων ESP, το προηγούμενο ποσοστό προσαξάνεται σε κάθε περίπτωση κατά 5 σημεία».

- 126 Πάντως, το επιχείρημα αυτό στερείται λυσιτέλειας για την εκτίμηση της νομιμότητας της προσβαλλομένης απόφασεως, εφόσον η έγκριση της Επιτροπής του Ιουλίου 1999 επήλθε μετά την έκδοση της προσβαλλομένης απόφασεως και, επιπλέον, αφορά ένα νέο νομοθετικό κείμενο (βλ., με το πνεύμα αυτό, την απόφαση του Πρωτοδικείου της 12ης Δεκεμβρίου 2000, T-296/97, Alitalia κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. II-3871, σκέψη 86).
- 127 Από το σύνολο των ανωτέρω σκέψεων προκύπτει ότι η Επιτροπή θεώρησε, ορθώς, στην προσβαλλομένη απόφαση ότι η μέγιστη επιτρεπόμενη επιχορήγηση βάσει του συστήματος Ekimen — όπως το ενέκρινε με την απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 1996 — είναι 20 % του ΑΙΕ. Επομένως, ορθώς χαρακτήρισε την επιχορήγηση των 5 σημείων που υπερβαίνει αυτό το όριο, της οποίας έτυχε η Demesa, ως νέα ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης (αιτιολογική σκέψη V.2.3, δέκατο τέταρτο εδάφιο, της προσβαλλομένης απόφασεως).
- 128 Επομένως, η αιτίαση που αφορά το μέγιστο ποσοστό επιχορηγήσεως που επιτρέπεται από το πρόγραμμα Ekimen πρέπει να απορριφθεί.

Οι επιλέξιμες δαπάνες στο πλαίσιο του προγράμματος Ekimen

- 129 Στην προσβαλλομένη απόφαση, η Επιτροπή διαπιστώνει ότι «σύμφωνα με το άρθρο 7 του [διατάγματος Ekimen] τα πάγια στοιχεία του ενεργητικού, τα οποία έχουν μεταβιβαστεί σε τρίτα μέρη, δεν είναι επιλέξιμα. Σύμφωνα με την έκθεση των

ορκωτών λογιστών [που προσκόμισε η Βασκική Κυβέρνηση], μέρος του παραγωγικού εξοπλισμού που αγόρασε η Demesa (έναντι ποσού 300 000 000 ESP = 1 803 036,31 ευρώ) είναι εγκατεστημένο σε τρίτες επιχειρήσεις. Κατά συνέπεια, ο εξοπλισμός αυτός δεν είναι επιλέξιμος για τη χορήγηση ενισχύσεως στο πλαίσιο του προγράμματος Ekimen και η χρηματοδότησή του συνιστά επίσης ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης» (αιτιολογική σκέψη V.2.3, τελευταίο εδάφιο).

130 Οι προσφεύγουσες των υποθέσεων T-129/99 και T-148/99 επισημαίνουν ότι το άρθρο 7 του διατάγματος Ekimen δεν απαγορεύει την επιχορήγηση στοιχείων του ενεργητικού που μεταβιβάστηκαν σε τρίτους, αλλά περιορίζεται να αναφέρει ότι «κατά γενικό κανόνα [μόνον τα στοιχεία ενεργητικού που] δεν έχουν μεταβιβαστεί σε τρίτους, με ή χωρίς αντάλλαγμα [, μπορούν να τύχουν επιχορηγήσεως]». Εν πάση περιπτώσει, ο παραγωγικός εξοπλισμός (καλούπια και σφραγίδες) που εκτιμήθηκαν από την Επιτροπή σε 300 εκατομμύρια ESP (1 803 036,31 ευρώ) στην αιτιολογική σκέψη V.2.3, τελευταίο εδάφιο, της προσβαλλομένης αποφάσεως, αποθηκεύτηκαν σε τέσσερις εταιρίες στις οποίες, για λόγους αποτελεσματικότητας, η προσφεύγουσα είχε αναθέσει την κατασκευή ενός μέρους του τελικού προϊόντος. Εντούτοις, η κυριότητα αυτών των στοιχείων ενεργητικού ανήκει αποκλειστικά στην Demesa και τη χρησιμοποίηση των στοιχείων αυτών έχει αποκλειστικά η Demesa. Επομένως, τα στοιχεία αυτά δεν «μεταβιβάστηκαν».

131 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει, κατ' αρχάς, ότι η απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 1996, περί εγκρίσεως του προγράμματος Ekimen (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2) δεν περιέχει καμία ειδική αναφορά στο άρθρο 7, στοιχείο d, του διατάγματος Ekimen.

132 Δεν αμφισβητείται μεταξύ των διαδίκων ότι η διάταξη αυτή, η οποία δεν αποκλείει αυτόματα το πλεονέκτημα των επιχορηγήσεων για τα στοιχεία του ενεργητικού που μεταβιβάζονται σε τρίτους, έχει την έννοια ότι τείνει στην αποτροπή καταχρήσεων. Πράγματι, σκοπός του άρθρου 7, στοιχείο d, του διατάγματος Ekimen είναι να εμποδιστεί το να μεταβιβάζονται ενισχύσεις που έχουν χορηγηθεί σε επιχειρήσεις βάσει του διατάγματος Ekimen σε επιχειρήσεις που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις του εν λόγω διατάγματος. Ένας τέτοιος κίνδυνος καταχρήσεων μπορεί να υφίσταται όχι μόνον όταν μια επιχείρηση που έχει τύχει επιχορηγήσεως βάσει του διατάγματος Ekimen μεταβιβάζει την κυριότητα ενός πράγματος του οποίου το κόστος κτήσεως

ελήφθη υπόψη για τον καθορισμό του συνολικού ύψους της ενισχύσεως, αλλά επίσης όταν τα εν λόγω στοιχεία του ενεργητικού τίθενται στη διάθεση άλλης επιχειρήσεως υπό ευνοϊκούς όρους. Πράγματι, από οικονομικής απόψεως, το νομικό καθεστώς της μεταβιβάσεως δεν είναι καθοριστικό για να εκτιμηθεί αν ένα στοιχείο ενισχύσεως μεταβιβάστηκε από μια επιχείρηση σε άλλη.

- 133 Ενόψει του σκοπού του άρθρου 7, στοιχείο d, του διατάγματος Ekimen, πρέπει πάντως να θεωρηθεί ότι, ελλείψει κινδύνου καταχρήσεων συνδεδεμένου με τη μεταβίβαση της οικείας ενισχύσεως, οι δαπάνες κτήσεως αγαθών, ακόμη και αν αυτά μεταγενεστέρως «μεταβιβάζονται», εξακολουθούν να είναι επιλέξιμες δαπάνες βάσει του προγράμματος περιφερειακών χρηματοδοτικών ενισχύσεων Ekimen, όπως εγκρίθηκε από την Επιτροπή με την απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 1996 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 2).
- 134 Επομένως, πρέπει να εξεταστεί αν η Επιτροπή απέδειξε επαρκώς στην προσβαλλόμενη απόφαση ότι, εν προκειμένω, η μη αμφισβητηθείσα μεταβίβαση ορισμένων αγαθών σε τέσσερις εταιρίες εμπεριέχει κίνδυνο καταχρήσεων συνδεδεμένο με τη μεταβίβαση στοιχείων ενισχύσεως.
- 135 Συναφώς, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η Επιτροπή δεν προέβη σε καμία ανάλυση, στην προσβαλλόμενη απόφαση, προκειμένου να διαπιστώσει αν η μεταβίβαση ορισμένων αγαθών, για τα οποία η Demesa έτυχε ενισχύσεων βάσει του προγράμματος Ekimen, προσπόρισε πλεονέκτημα στις οικείες τέσσερις εταιρίες που δεν θα το είχαν αποκομίσει υπό τις συνήθεις συνθήκες της αγοράς (βλ., υπό το πνεύμα αυτό, τις αποφάσεις SFEI κ.λπ., προπαρατεθείσα στη σκέψη 72, σκέψη 60, και Ισπανία κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 73, σκέψη 41).
- 136 Επιπλέον, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας, η Επιτροπή ουδέποτε εξέτασε το σημείο αυτό. Πράγματι, στην ανακοίνωση που αφορά την παρούσα υπόθεση, η οποία δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της 25ης Αυγούστου 1998 (C 266, σ. 8), η Επιτροπή ούτε καν άφησε να διαφανεί ότι είχε την πρόθεση να μην λάβει υπόψη ως επιλέξιμες ορισμένες δαπάνες που αφορούν αγαθά που ενδεχομένως μεταβιβάστηκαν σε τρίτους.

137 Ελλείψει οποιασδήποτε αποδείξεως κινδύνου καταχρήσεων συνδεδεμένου με τη μεταβίβαση στοιχείων ενισχύσεων, πρέπει να συναχθεί ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε ότι αγαθά «μεταβιβασθέντα» σε τρίτους και αποτιμηθέντα σε 1 803 036,31 ευρώ δεν μπορούσαν να συνεπάγονται επιχορήγηση βάσει του διατάγματος Ekimen. Κατά συνέπεια, κρίνοντας ότι η επιχορήγηση που έλαβε η Demesa για τη χρηματοδότηση των εν λόγω αγαθών συνιστά νέα ενίσχυση επικαλυπτόμενη από την απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 1996, περί εγκρίσεως του διατάγματος Ekimen, η Επιτροπή παρέβη το άρθρο 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

138 Επομένως, στις υποθέσεις T-129/99 και T-148/99, το άρθρο 1, στοιχείο γ', της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί, καθόσον αποκλείει τον εξοπλισμό που εκτιμήθηκε σε 1 803,036,31 ευρώ από τις επιλέξιμες δαπάνες βάσει του συστήματος ενισχύσεων Ekimen. Πρέπει επίσης, στις ίδιες υποθέσεις, να ακυρωθεί το άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο α', της προσβαλλομένης αποφάσεως, καθόσον επιτάσσει στο Βασίλειο της Ισπανίας να ανακτήσει από την Demesa ενισχύσεις που έλαβε βάσει του διατάγματος Ekimen για τη χρηματοδότηση αγαθών που αποτιμώνται σε 1 803 036,31 ευρώ που «μεταβιβάστηκαν» σε τρίτους.

Επί του τετάρτου σκέλους που αφορά την έκπτωση φόρου του άρθρου 1, στοιχείο δ', της προσβαλλομένης αποφάσεως

139 Στο άρθρο 1, στοιχείο δ', της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή χαρακτηρίζει ως κρατική ενίσχυση την ενίσχυση υπό μορφή «χορήγησης έκπτωσης φόρου αντίστοιχης με το 45 % του κόστους των επενδύσεων όπως καθορίστηκε από το περιφερειακό συμβούλιο της Άλαβα στην απόφασή του 737/1997, της 21ης Οκτωβρίου 1997».

140 Στο πλαίσιο αυτού του σκέλους, οι προσφεύγουσες των υποθέσεων T-127/99 και T-148/99 αναφέρονται κατ' αρχάς στα ιστορικά δικαιώματα της ιστορικής περιοχής της Άλαβα στον φορολογικό τομέα. Στη συνέχεια, αμφισβητούν τον ειδικό χαρακτήρα του επίμαχου φορολογικού μέτρου. Ισχυρίζονται ότι η πρόσθετη διάταξη του Norma

Foral αριθ. 22/1994, της 20ής Δεκεμβρίου 1994, την οποία εφάρμοσε το περιφερειακό συμβούλιο συνιστά γενικό φορολογικό μέτρο που ωφελεί ομοίως όλους τους φορολογουμένους που προβαίνουν σε επενδύσεις 2,5 δισεκατομμυρίων ESP. Οι ίδιες προσφεύγουσες επισημαίνουν ακόμη ότι το φορολογικό μέτρο, ακόμη και αν είχε ειδικό χαρακτήρα, δικαιολογείται από τη φύση και την οικονομία του οικείου φορολογικού συστήματος. Τέλος, υπογραμμίζουν ότι το φορολογικό μέτρο, αν χαρακτηριζόταν ως κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης, θα πρέπει να θεωρηθεί ως υφιστάμενη ενίσχυση.

Επί των ιστορικών δικαιωμάτων της ιστορικής περιφέρειας της Άλαβα στον φορολογικό τομέα

¹⁴¹ Οι προσφεύγουσες των υποθέσεων Τ-127/99 και Τ-148/99 προβάλλουν ότι η Επιτροπή παρέλειψε να λάβει υπόψη, στο πλαίσιο της εκτιμήσεώς της της έκπτωσης φόρου υπό το πρίσμα του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης, τα ιστορικά δικαιώματα της ιστορικής περιφέρειας της Άλαβα στον φορολογικό τομέα. Υπενθυμίζουν συναφώς ότι η ιστορική περιφέρεια της Άλαβα διαθέτει από εκατονταετίες φορολογική αυτονομία αναγνωριζόμενη και προστατευόμενη από το Σύνταγμα του ισπανικού κράτους.

¹⁴² Το Πρωτοδικείο τονίζει ότι το γεγονός ότι, εν προκειμένω, η έκπτωση φόρου χορηγήθηκε βάσει νομοθεσίας της ιστορικής περιφέρειας της Άλαβα, και όχι του ισπανικού κράτους, στερείται λυσιτέλειας για την εφαρμογή του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Πράγματι, η διάταξη αυτή, μνημονεύοντας τις ενισχύσεις που χορηγούνται «υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους» αφορά οποιαδήποτε χρηματοοικονομική ενίσχυση μέσω κρατικών πόρων. Κατά συνέπεια, τα μέτρα που λαμβάνονται από ενδοκρατικές οντότητες (αποκεντρωμένες, ομόσπονδες, περιφερειακές ή άλλες) των κρατών μελών, όποιο και αν είναι το νομικό καθεστώς και ο χαρακτηρισμός τους, εμπίπτουν, όπως ακριβώς και τα μέτρα που λαμβάνονται από την ομοσπονδιακή ή την κεντρική εξουσία, στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις αυτής της διατάξεως (απόφαση του Δικαστηρίου της 14ης Οκτωβρίου 1987, 248/84, Γερμανία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1987, σ. 4013, σκέψη 17).

- 143 Επομένως, τα επιχειρήματα που αντλούν οι προσφεύγουσες από τα ιστορικά δικαιώματα της ιστορικής περιφέρειας της Άλαβα δεν μπορούν να επηρεάσουν το κύρος της προσβαλλομένης απόφασης.

Επί του ειδικού χαρακτήρα της έκπτωσης φόρου

— Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

- 144 Πρέπει να υπομνηστεί ότι κατά το άρθρο 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης, προκειμένου ένα μέτρο να μπορεί να χαρακτηριστεί ως κρατική ενίσχυση πρέπει σπασδήςποτε να συνιστά ευνοϊκή μεταχείριση «ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής». Ο ειδικός ή ο επιλεκτικός χαρακτήρας ενός μέτρου συνιστά επομένως ένα από τα χαρακτηριστικά της έννοιας της κρατικής ενίσχυσης (απόφαση του Δικαστηρίου της 1ης Δεκεμβρίου 1998, C-200/97, Ecotrade, Συλλογή 1998, σ. I-7907, σκέψη 40· απόφαση του Πρωτοδικείου της 29ης Σεπτεμβρίου 2000, T-55/99, CETM κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. II-3207, σκέψη 39).
- 145 Όμως, στην προσβαλλομένη απόφαση (αιτιολογική σκέψη V.2.4.1), η Επιτροπή διευκρινίζει ότι ο ειδικός χαρακτήρας της Norma Foral αριθ. 22/1994 με την οποία θεσπίστηκε έκπτωση φόρου 45 % του ποσού της επένδυσης προκύπτει από τέσσερα στοιχεία, ήτοι τη διακριτική ευχέρεια που διέθετε το περιφερειακό συμβούλιο «ώστε να καθορίζει ποιες επενδύσεις σε υλικά πάγια στοιχεία του ενεργητικού και ύψους μεγαλύτερου των 2,5 δισεκατομμυρίων ESP μπορούσαν να τύχουν έκπτωσης φόρου, να αποφασίσει σε ποιο τμήμα των επενδύσεων μπορούσε να εφαρμοστεί η μείωση του 45 % και να θεσπίσει τις προθεσμίες και τα ανώτατα όρια που θα εφαρμόζονται σε κάθε περίπτωση» (αιτιολογική σκέψη V.2.4.1, δέκατο τέταρτο εδάφιο)· ελάχιστο ύψος επένδυσης (2,5 δισεκατομμύρια ESP) που περιορίζει de facto τη δυνατότητα εφαρμογής της έκπτωσης φόρου στους μεγάλους επενδυτές, χωρίς ο περιορισμός αυτός να δικαιολογείται από τη φύση ή την οικονομία του

φορολογικού συστήματος από το οποίο παρεκκλίνει (αιτιολογική σκέψη V.2.4.1, δέκατο έκτο εδάφιο)· ο προσωρινός χαρακτήρας της έκπτωσης φόρου που αφήνει «στις αρχές την ευχέρεια να χορηγούν την έκπτωση φόρου σε ορισμένες μόνον επιχειρήσεις» (αιτιολογική σκέψη V.2.4.1, δέκατο έβδομο εδάφιο) και «οι ομοιότητες μεταξύ του [φορολογικού] μέτρου και του προγράμματος Ekimen, από την άποψη των επιδιωκόμενων στόχων (χρηματοδότηση των νέων επενδύσεων στις δύο περιπτώσεις), καθώς και όσον αφορά το γεωγραφικό περιβάλλον (περιφερειακό στην περίπτωση του Ekimen, επαρχιακό στην περίπτωση της έκπτωσης φόρου)· το Ekimen, ωστόσο, θεωρήθηκε περιφερειακή ενίσχυση από τις ισπανικές αρχές και με τη μορφή αυτή κοινοποιήθηκε» (αιτιολογική σκέψη V.2.4.1, δέκατο όγδοο εδάφιο).

146 Επομένως, σε αντίθεση προς τους ισχυρισμούς των προσφευγουσών, η Επιτροπή δεν στηρίχθηκε, με την προσβαλλόμενη απόφαση, στη διαπίστωση ότι το επίμαχο φορολογικό μέτρο έχει εφαρμογή σε μέρος μόνον του ισπανικού εδάφους, ήτοι την Άλαβα, για να συναγάγει τον επιλεκτικό χαρακτήρα του μέτρου. Οι προσφεύγουσες δεν μπορούν επομένως να ισχυρίζονται ότι η προσβαλλόμενη απόφαση θέτει υπό αμφισβήτηση την κανονιστική αρμοδιότητα της ιστορικής περιφέρειας της Άλαβα προς θέσπιση φορολογικών μέτρων γενικού χαρακτήρα.

147 Πρέπει να εξεταστεί, υπό το φως των επιχειρημάτων που επικαλούνται οι προσφεύγουσες, αν τα στοιχεία στα οποία πράγματι στηρίχθηκε η Επιτροπή με την προσβαλλόμενη απόφαση επιτρέπουν να συναχθεί ότι η έκπτωση φόρου που θεσπίστηκε από τη Norma Foral αριθ. 22/1994 συνιστά ειδικό μέτρο ευνοϊκής μεταχείρισης «ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής» κατά την έννοια του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

— Επί της φερόμενης διακριτικής ευχέρειας του περιφερειακού συμβουλίου

148 Οι προσφεύγουσες των υποθέσεων T-127/99 και T-148/99 προβάλλουν ότι το περιφερειακό συμβούλιο της Άλαβα ουδόλως διαθέτει διακριτική ευχέρεια, είτε στο επίπεδο της επιλογής των επιχειρήσεων που τυγχάνουν της έκπτωσης φόρου, της διαμορφώσεως του μεγέθους του πλεονεκτήματος ή του χρονικού διαστήματος εφαρμογής του φορολογικού μέτρου. Το περιφερειακό συμβούλιο υποχρεούται να

εφαρμόζει την έκπτωση φόρου ομοιόμορφα και αυτόματα, αφού βεβαιωθεί ότι η ευνοούμενη επιχείρηση ανταποκρίνεται στις απαιτούμενες από την κανονιστική ρύθμιση προϋποθέσεις. Αναφερόμενες σε μια βεβαίωση του γενικού διευθυντή οικονομικών της Άλβα, υπογραμμίζουν ότι καμία από τις επιχειρήσεις που πληροί αυτές τις προβλεπόμενες από την κανονιστική ρύθμιση προϋποθέσεις δεν προσέκρουσε σε άρνηση χορηγήσεως του ευεργετήματος του επίμαχου μέτρου.

- 149 Το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι τα μέτρα γενικού καθαρώς χαρακτήρα δεν εμπίπτουν στο άρθρο 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Πάντως, στη νομολογία έχει ήδη διευκρινιστεί ότι ακόμη και οι παρεμβάσεις οι οποίες, εκ πρώτης όψεως, έχουν εφαρμογή επί όλων γενικώς των επιχειρήσεων μπορούν να παρουσιάζουν σε κάποιο βαθμό επιλεκτικό χαρακτήρα και, επομένως, να θεωρούνται ως μέτρα που μπορούν να ευνοούν ορισμένες επιχειρήσεις ή ορισμένους κλάδους παραγωγής. Αυτό συμβαίνει, ιδίως, όταν η διοίκηση που καλείται να εφαρμόσει τον γενικό κανόνα διαθέτει διακριτική ευχέρεια όσον αφορά την εφαρμογή της πράξεως (απόφαση του Δικαστηρίου της 26ης Σεπτεμβρίου 1996, C-241/94, Γαλλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, σ. I-4551, σκέψεις 23 και 24, Ecotrade, προπαρατεθείσα στη σκέψη 144, σκέψη 40, και της 17ης Ιουνίου 1999, C-295/97, Piaggio, Συλλογή 1999, σ. I-3735, σκέψη 39· προτάσεις του γενικού εισαγγελέα La Pergola στην υπόθεση Ισπανία κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 73, Συλλογή 1999, σ. I-2461, σημείο 8). Κατά συνέπεια, στην απόφασή του Γαλλία κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα (σκέψεις 23 και 24), το Δικαστήριο έκρινε ότι λόγω του συστήματος συμμετοχής του γαλλικού ταμείου απασχολήσεως στη στήριξη των σχεδίων κοινωνικού χαρακτήρα προβληματικών επιχειρήσεων «ορισμένες επιχειρήσεις μπορούν να βρεθούν σε ευνοϊκότερη κατάσταση σε σχέση με άλλες, όποτε πληρούνται οι προϋποθέσεις για την ύπαρξη ενισχύσεως» κατά την έννοια του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης, διότι το εν λόγω ταμείο «διαθέτει [δυνάμει των κανονιστικών διατάξεων που αφορούν τη συμμετοχή του κράτους στη στήριξη σχεδίων κοινωνικού χαρακτήρα] διακριτική ευχέρεια που του παρέχει τη δυνατότητα να διαφοροποιεί τη χρηματοδοτική του παρέμβαση σε συνάρτηση με διάφορα στοιχεία όπως είναι, ιδίως, η επιλογή των δικαιούχων, το ύψος της χρηματοδοτικής παρεμβάσεως και οι συνθήκες υπό τις οποίες πραγματοποιείται η σχετική παρέμβαση».

- 150 Όμως, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, δυνάμει των διατάξεων της Norma Foral αριθ. 22/1994, η περιφερειακή αρχή της Άλβα διαθέτει κάποια διακριτική ευχέρεια όσον αφορά την εφαρμογή της έκπτωσης φόρου. Πράγματι, από τη Norma Foral αριθ. 22/1994 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 8) προκύπτει ότι η έκπτωση φόρου είναι ίση προς το 45 % «του ποσού της επένδυσης, όπως αποφάσισε το περιφερειακό συμβούλιο της Άλβα». Όμως, η Norma Foral αριθ. 22/1994 που επιτρέπει στο περιφερειακό συμ-

βούλιο να καθορίσει το ποσό της επιλέξιμης επενδύσεως επιτρέπει, συγχρόνως, στο περιφερειακό συμβούλιο να διαφοροποιήσει το ποσό της χρηματοδοτικής παρεμβάσεως. Επιπλέον, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, κατά το γράμμα της Norma Foral αριθ. 22/1994, το περιφερειακό συμβούλιο έχει την εξουσία να ορίζει «τις προθεσμίες και τους περιορισμούς που δύνανται να εφαρμοστούν σε κάθε μεμονωμένη περίπτωση».

- 151 Οι διατάξεις της Norma Foral αριθ. 22/1994 που αφορούν την έκπτωση φόρου, παρέχοντας στο περιφερειακό συμβούλιο της Άλανα διακριτική ευχέρεια, μπορούν να περιαγάγουν ορισμένες επιχειρήσεις σε λιγότερο ευνοϊκή κατάσταση από αυτήν άλλων επιχειρήσεων. Κατά συνέπεια, το επίμαχο φορολογικό μέτρο πρέπει να θεωρηθεί ότι πληροί την προϋπόθεση της ειδικότητας.
- 152 Οι προσφεύγουσες των υποθέσεων T-127/99 και T-148/99 δεν μπορούν να αντλήσουν επιχείρημα από το γεγονός ότι σε καμία από τις επιχειρήσεις που πληρούν τις απαιτούμενες από την κανονιστική ρύθμιση προϋποθέσεις δεν μπορεί να αντιταχθεί άρνηση χορηγήσεως του ευεργετήματος της έκπτωσης φόρου. Πράγματι, ένας τέτοιος ισχυρισμός δεν αποδεικνύει ότι όλες οι αιτήσεις εγκρίθηκαν από το περιφερειακό συμβούλιο υπό τους ίδιους όρους.
- 153 Οι κύριες προσφεύγουσες προσθέτουν ακόμη ότι η διακριτική ευχέρεια που διαθέτει το περιφερειακό συμβούλιο της Άλανα δεν μπορεί, εν πάση περιπτώσει, να θεωρηθεί ως εξουσία εκδόσεως αυθαίρετων αποφάσεων. Πράγματι, το άρθρο 9 του ισπανικού Συντάγματος απαγορεύει την αυθαιρεσία της δημόσιας εξουσίας.
- 154 Πάντως, όπως υπογραμμίζει η Επιτροπή, για να τεθεί εκποδών ο χαρακτηρισμός ως γενικού μέτρου, δεν είναι αναγκαίο να εξεταστεί αν η συμπεριφορά της φορολογικής διοικήσεως παρουσιάζεται ως αυθαίρετη. Αρκεί να αποδειχθεί, όπως πράγματι έγινε εν προκειμένω, ότι η εν λόγω διοίκηση διαθέτει διακριτική ευχέρεια εκτιμήσεως που της επιτρέπει ιδίως να διαφοροποιεί το ποσό ή τις προϋποθέσεις χορηγήσεως του επίμαχου φορολογικού πλεονεκτήματος ανάλογα με τα χαρακτηριστικά των επενδυτικών σχεδίων που υποβάλλονται στην κρίση της.

— Επί της ελάχιστης επενδύσεως

155 Στην προσβαλλομένη απόφαση, διευκρινίζονται (αιτιολογική σκέψη V.2.4.1, δέκατο έκτο εδάφιο) τα εξής:

«Η Επιτροπή εκτιμά ότι η ελάχιστη απαιτούμενη επένδυση (2,5 δισεκατομμύρια ESP) που παρέχει το δικαίωμα έκπτωσης φόρου είναι αρκετά υψηλή για να περιορίζει την εφαρμογή της στην πράξη σε επενδύσεις που συνεπάγονται τη διακίνηση σημαντικών οικονομικών πόρων και ότι δεν δικαιολογείται από τον χαρακτήρα ή τη συνολική διάρθρωση του φορολογικού συστήματος από το οποίο γίνεται παρέκκλιση. Το γεγονός ότι μόνο μεγάλοι επενδυτές δύνανται να τυγχάνουν εκπτώσεων φόρου προσδίδει στο μέτρο αυτό ειδικό χαρακτήρα, που το εντάσσει στις κρατικές ενισχύσεις κατά την έννοια του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης.»

156 Οι προσφεύγουσες των υποθέσεων T-127/99 και T-148/99 υποστηρίζουν ότι η προϋπόθεση της ελάχιστης επενδύσεως 2,5 δισεκατομμυρίων ESP συνιστά αντικειμενικό όρο που δεν δημιουργεί καμία διάκριση μεταξύ επιχειρηματιών ή οικονομικών κλάδων. Υπενθυμίζουν ότι, κατά σφαιρική θεώρηση, η φορολογική πίεση στη Χώρα των Βάσκων είναι μεγαλύτερη από αυτή που υφίσταται στην υπόλοιπη Ισπανία. Όλα τα φορολογικά συστήματα συνεπάγονται μέτρα, η λήψη ή η τήρηση των οποίων εξαρτάται από ένα ποσοτικό κριτήριο. Επιπλέον, η ίδια η Επιτροπή κατέφυγε σε ποσοτικά κριτήρια στο πλαίσιο πολλών οδηγιών, συστάσεων ή ανακοινώσεων στον τομέα της φορολογίας. Το ποσοτικό κριτήριο αποτελεί το πλέον αντικειμενικό μέσο για να περιοριστεί το πεδίο εφαρμογής δεδομένου φορολογικού μέτρου. Εν προκειμένω, η προϋπόθεση που αφορά το ποσό της επενδύσεως δεν ωφελεί καμία επιχείρηση και κανένα ιδιαίτερο κλάδο. Επιπλέον, η Επιτροπή δεν υπέδειξε το επίπεδο κάτω από το οποίο μια προϋπόθεση αυτού του είδους δεν πρέπει να θεωρείται ως επιλεκτικό στοιχείο. Εξάλλου, αν το βαλλόμενο μέτρο έπρεπε να θεωρηθεί ότι παρέχει πλεονέκτημα στις μεγάλες επιχειρήσεις, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη η ύπαρξη πολυάριθμων κοινοτικών προγραμμάτων ενισχύσεως στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (στο εξής: PME), καθώς και οι πλέον εύκαμπτοι όροι εφαρμογής που υφίστανται υπέρ των τελευταίων αυτών επιχειρήσεων όσον αφορά τη ρύθμιση περί κρατικών ενισχύσεων.

- 157 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι οι βασικές αρχές, περιορίζοντας την εφαρμογή της έκπτωσης φόρου στις επενδύσεις σε νέα υλικά πάγια στοιχεία του ενεργητικού που υπερβαίνουν τα 2,5 δισεκατομμύρια ESP, επιφύλαξαν στην πράξη το επίμαχο φορολογικό πλεονέκτημα στις επιχειρήσεις που διαθέτουν σημαντικούς χρηματοοικονομικούς πόρους. Επομένως, η Επιτροπή βασίμως και ορθώς κατέληξε ότι η έκπτωση φόρου που προβλέπεται στη Norma Foral αριθ. 22/1994 προοριζόταν να εφαρμοστεί επιλεκτικώς υπέρ «ορισμένων επιχειρήσεων» κατά την έννοια του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης.
- 158 Ακόμη και αν γίνει δεκτό ότι, κατά σφαιρική θεώρηση, η φορολογική πίεση στη Χώρα των Βάσκων είναι μεγαλύτερη από αυτή της υπόλοιπης Ισπανίας, παραμένει εντούτοις γεγονός ότι η Norma Foral αριθ. 22/1994 επιφυλάσσει το επίμαχο φορολογικό πλεονέκτημα σε ορισμένες επιχειρήσεις που υπάγονται στο βασικό φορολογικό σύστημα.
- 159 Επιπλέον, ούτε το γεγονός ότι τα φορολογικά συστήματα συνεπάγονται συχνά πλεονεκτήματα υπέρ των PME ή ότι η Επιτροπή καταφεύγει σε ποσοτικά κριτήρια στα πλαίσια διαφόρων οδηγιών, συστάσεων ή ανακοινώσεων επιτρέπει να συναχθεί ότι η Norma Foral αριθ. 22/1994, θεσπίζοντας φορολογικό πλεονέκτημα μόνον υπέρ των επιχειρήσεων που διαθέτουν σημαντικούς χρηματοοικονομικούς πόρους, διαφεύγει την εφαρμογή του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Συναφώς, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι ούτε τα επιλεκτικά μέτρα υπέρ των PME διαφεύγουν τον χαρακτηρισμό ως κρατικής ενισχύσεως (βλ. το κοινοτικό πλαίσιο για τις κρατικές ενισχύσεις στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, ΕΕ 1996, C 213, σ. 4).
- 160 Από το σύνολο των ανωτέρω σκέψεων προκύπτει ότι η Norma Foral αριθ. 22/1994 που θεσπίζει την έκπτωση φόρου συνιστά πλεονέκτημα υπέρ «ορισμένων επιχειρήσεων» κατά την έννοια του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν χρειάζεται πλέον να εξεταστεί ακόμη αν ο προσωρινός χαρακτήρας της Norma Foral αριθ. 22/1994 και η φερόμενη παραλληλία μεταξύ της έκπτωσης φόρου και του συστήματος Ekimen μπορούν επίσης να προσδώσουν ειδικό χαρακτήρα στο εξεταζόμενο μέτρο.

161 Επομένως, πρέπει να συναχθεί ότι η έκπτωση φόρου που προβλέπεται στη Norma Foral αριθ. 22/1994 συνιστά κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης, εκτός αν το μέτρο δικαιολογείται από τη φύση ή την οικονομία του φορολογικού συστήματος — πράγμα που θα εξεταστεί κατωτέρω στις σκέψεις 162 έως 170.

Επί της φύσεως ή της οικονομίας του φορολογικού συστήματος

162 Οι προσφεύγουσες των υποθέσεων T-127/99 και T-148/99 υποστηρίζουν ότι η έκπτωση φόρου που θέσπισε η Norma Foral αριθ. 22/1994 δικαιολογείται από τη φύση και την οικονομία του φορολογικού συστήματος, εφόσον ανταποκρίνεται σε αντικειμενικά κριτήρια που εφαρμόζονται ομοιόμορφα και χρησιμεύει για την πραγματοποίηση του στόχου που επιδιώκεται από τις φορολογικές διατάξεις που τη θεσπίζουν. Οι εν λόγω προσφεύγουσες αναφέρονται συναφώς στη νομολογία του Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 2ας Ιουλίου 1974, 173/73, Ιταλία κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1974, σ. 351, σκέψη 27, και της 17ης Ιουνίου 1999, C-75/97, Βέλγιο κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. I-3671, σκέψη 34· απόφαση του Πρωτοδικείου, CETM κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 144, σκέψη 52) και στην απόφαση 96/369/EK της Επιτροπής, της 13ης Μαρτίου 1996, όσον αφορά τη χορήγηση φορολογικών ενισχύσεων υπό μορφή αποσβέσεων υπέρ γερμανικών αεροπορικών εταιριών (EE L 146, σ. 42).

163 Το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι, ακόμη και αν το επίμαχο φορολογικό μέτρο ορίζει το πεδίο του εφαρμογής βάσει αντικειμενικών κριτηρίων, παραμένει εντούτοις γεγονός ότι έχει επιλεκτικό χαρακτήρα (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 144 έως 161). Πάντως, όπως επισημαίνουν οι προσφεύγουσες, ο επιλεκτικός χαρακτήρας ενός μέτρου μπορεί, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, να δικαιολογείται «από τη φύση ή την οικονομία του συστήματος». Αν αυτό συμβαίνει, το μέτρο διαφεύγει την εφαρμογή του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης (αποφάσεις της 2ας Ιουλίου 1974, Ιταλία κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 162, σκέψη 27· αποφάσεις Βέλγιο κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 162, σκέψη 34, και CETM κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 144, σκέψη 52).

164 Πρέπει πάντως να υπογραμμιστεί ότι η δικαιολόγηση που στηρίζεται στη φύση ή την οικονομία του φορολογικού συστήματος ανάγεται στη συνάρτηση ενός ειδικού

φορολογικού μέτρου προς την εσωτερική λογική του γενικού φορολογικού συστήματος (βλ., με το πνεύμα αυτό, την απόφαση Βέλγιο κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 162, σκέψη 39, και τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα La Pergola για την έκδοση αυτής της αποφάσεως, Συλλογή 1999, σ. I-3675, σημείο 8· βλ. επίσης τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Ruiz-Jarabo Colomer της 19ης Μαΐου 1999, C-6/97, Ιταλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. I-2181, I-2983, σημείο 27). Επομένως, ένα ειδικό φορολογικό μέτρο που δικαιολογείται από την εσωτερική λογική του φορολογικού συστήματος — όπως η προοδευτικότητα του φόρου που δικαιολογείται από τη διανεμητική λογική αυτού — διαφεύγει την εφαρμογή του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

- 165 Οι προσφεύγουσες των υποθέσεων T-127/99 και T-148/99 υποστηρίζουν ότι η έκπτωση φόρου στην οποία αναφέρεται το άρθρο 1, στοιχείο δ', της προσβαλλομένης αποφάσεως αποτελεί μέρος της φύσεως και της οικονομίας του ισπανικού φορολογικού συστήματος. Η έκπτωση φόρου εμπνέεται από τις αρχές της προοδευτικότητας και αποτελεσματικότητας της επιβολής του φόρου.
- 166 Πάντως, ορίζοντας το ελάχιστο ποσό επενδύσεως σε 2,5 δισεκατομμύρια ESP, η έκπτωση φόρου που θεσπίστηκε με τη Norma Foral αριθ. 22/1994 ευνοεί αποκλειστικώς τις επιχειρήσεις που διαθέτουν σημαντικούς χρηματοοικονομικούς πόρους. Το μέτρο αντιβαίνει επομένως προς τις αρχές της προοδευτικότητας και της αναδιανομής, εγγενείς στο ισπανικό φορολογικό σύστημα. Επιπλέον, οι εν λόγω προσφεύγουσες ουδόλως κατέδειξαν πώς το εν λόγω μέτρο θα μπορούσε να συμβάλλει στην αποτελεσματικότητα της επιβολής του φόρου.
- 167 Κατά τα λοιπά, οι προσφεύγουσες περιορίζονται να εκθέσουν ότι η έκπτωση φόρου έχει ως σκοπό να ευνοήσει την οικονομική ανάπτυξη της Χώρας των Βάσκων, που βρίσκεται στο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ενώσεως το οποίο χαρακτηρίζεται από το υψηλότερο ποσοστό ανεργίας. Αναφέρονται επομένως σε στόχους οικονομικής πολιτικής που είναι άσχετοι προς το οικείο φορολογικό σύστημα.

- 168 Πάντως, αν έπρεπε να θεωρηθεί ότι λόγοι που αφορούν τη δημιουργία ή τη διατήρηση θέσεων απασχολήσεως μπορούσαν να έχουν ως αποτέλεσμα το να διαφεύγουν

ειδικά μέτρα την εφαρμογή του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης, η διάταξη αυτή θα στερούνταν πρακτικής αποτελεσματικότητας. Πράγματι, οι κρατικές ενισχύσεις χορηγούνται, στο πλείστον των περιπτώσεων, προς τον σκοπό δημιουργίας ή διαφυλάξεως θέσεων απασχολήσεως. Επομένως, κατά πάγια νομολογία, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι ο σκοπός του επιδιώκεται με το επίμαχο μέτρο δεν μπορεί να καταστήσει δυνατό να διαφεύγει το μέτρο αυτό τον χαρακτηρισμό ως κρατικής ενισχύσεως κατά την έννοια του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης (αποφάσεις Γαλλία κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 149, σκέψη 20, Βέλγιο κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 162, σκέψη 25, και CΕΤΜ κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 144, σκέψη 53).

169 Κατά συνέπεια, η επιχειρηματολογία των προσφευγουσών των υποθέσεων T-127/99 και T-148/99 που στηρίζεται στη φύση και την οικονομία του ισπανικού φορολογικού συστήματος πρέπει να απορριφθεί.

170 Από το σύνολο των ανωτέρω σκέψεων προκύπτει ότι η Επιτροπή ορθώς έκρινε με την προσβαλλομένη απόφαση ότι η έκπτωση φόρου που αντιστοιχεί στο 45 % του ποσού της επενδύσεως συνιστά κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

Επί του χαρακτήρα της επίμαχης ενισχύσεως που φέρεται ως υφιστάμενη ενίσχυση

171 Οι προσφεύγουσες προβάλλουν ότι, αν υποθεθεί ότι η έκπτωση φόρου που προβλέπεται από τη Norma Foral αριθ. 22/1994 συνιστά κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης, θα πρέπει να χαρακτηριστεί ως υφιστάμενη ενίσχυση, εφόσον το εν λόγω φορολογικό όφελος ανάγεται σε χρόνο προγενέστερο της προσχωρήσεως της Ισπανίας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Η έκπτωση φόρου θεσπίστηκε όντως με την απόφαση των Juntas Generales της Álava, της 30ής Ιουλίου 1984, και παρατάθηκε έκτοτε με τις διαδοχικές Normas Forales ήτοι τη Norma Foral αριθ. 28/1988, της 18ης Ιουλίου 1988, τη Norma Foral αριθ. 9/1990, της 14ης Φεβρουαρίου 1990, τη Norma Foral αριθ. 18/1993, της 5ης Ιουλίου 1993, και τη Norma Foral αριθ. 22/1994, της 20ής Δεκεμβρίου 1994.

- 172 Το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι η Συνθήκη θέσπισε χωριστές διαδικασίες ανάλογα με το αν οι ενισχύσεις είναι υφιστάμενες ή νέες. Ενώ οι νέες ενισχύσεις πρέπει, σύμφωνα με το άρθρο 93, παράγραφος 3, της Συνθήκης, να γνωστοποιούνται προηγουμένως στην Επιτροπή και δεν μπορούν να τεθούν σε εφαρμογή πριν η διαδικασία καταλήξει στην έκδοση τελικής αποφάσεως, οι υφιστάμενες ενισχύσεις μπορούν, σύμφωνα με το άρθρο 93, παράγραφος 1, της Συνθήκης, να εφαρμόζονται κανονικά εφόσον η Επιτροπή δεν έχει διαπιστώσει το ασυμβίβαστό τους (απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Μαρτίου 1994, C-387/92, Banco Exterior de España, Συλλογή 1994, σ. I-877, σκέψη 20). Επομένως, οι υφιστάμενες ενισχύσεις μπορούν να αποτελέσουν, ενδεχομένως, το αντικείμενο μόνον αποφάσεως περί ασυμβίβαστου που παράγει αποτελέσματα για το μέλλον.
- 173 Κατά πάγια νομολογία, συνιστούν κρατικές ενισχύσεις οι ενισχύσεις που υφίσταντο πριν από την ημερομηνία ενάρξεως ισχύος της Συνθήκης ή της προσχωρήσεως του οικείου κράτους μέλους στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα και αυτές που τέθηκαν νομοτύπως σε εφαρμογή υπό τις προβλεπόμενες στο άρθρο 93, παράγραφος 3, της Συνθήκης προϋποθέσεις (απόφαση Riaggio, προπαρατεθείσα στη σκέψη 149, σκέψη 48). Αντιθέτως, πρέπει να θεωρηθούν ως νέες ενισχύσεις, για τις οποίες υφίσταται η προβλεπόμενη στο άρθρο 93, παράγραφος 3, της Συνθήκης υποχρέωση κοινοποιήσεως, τα μέτρα τα οποία αποσκοπούν στη θέσπιση ή την τροποποίηση ενισχύσεων, με τη διευκρίνιση ότι οι τροποποιήσεις μπορούν να αφορούν είτε υφιστάμενες ενισχύσεις είτε αρχικά σχέδια κοινοποιηθέντα στην Επιτροπή (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 9ης Οκτωβρίου 1984, 91/83 και 127/83, Heineken Brouwerijen, Συλλογή 1984, σ. 3435, σκέψεις 17 και 18, και της 9ης Αυγούστου 1994, C-44/93, Namur-Les assurances du crédit, Συλλογή 1994, σ. I-3829, σκέψη 13).
- 174 Όμως, δεν αμφισβητείται ότι η ενίσχυση στην οποία αναφέρεται το άρθρο 1, στοιχείο δ', της προσβαλλομένης αποφάσεως χορηγήθηκε βάσει νομικής πράξεως εκδοθείσας σε χρόνο κατά τον οποίο η Ισπανία ήταν ήδη κράτος μέλος, ήτοι της Norma Foral αριθ. 22/1994, της 20ής Δεκεμβρίου 1994.
- 175 Επιπλέον, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι, στην ιστορική περιοχή της Άλαβα, οι νομικές πράξεις που αφορούν την έκπτωση φόρου είναι νόμοι περιορισμένης χρονικής εφαρμογής. Κατά συνέπεια, ακόμα και αν, όπως ισχυρίζονται οι προσφεύγουσες, το φορολογικό πλεονέκτημα που προβλέπεται στη Norma Foral αριθ. 22/1994 αποτε-

λούσε απλώς την «παράταση» φορολογικού μέτρου που είχε ήδη θεσπιστεί το 1984, παραμένει γεγονός ότι, λόγω της μεταβολής της διάρκειας της επίμαχης ενίσχυσεως, το μέτρο αυτό θα πρέπει επίσης να θεωρηθεί ως νέα ενίσχυση.

- 176 Επομένως, συνάγεται ότι η ενίσχυση στην οποία αναφέρεται το άρθρο 1, στοιχείο δ', της προσβαλλομένης αποφάσεως συνιστά νέα ενίσχυση που έπρεπε να γνωστοποιηθεί στην Επιτροπή δυνάμει του άρθρου 93, παράγραφος 3, της Συνθήκης και δεν μπορούσε να εφαρμοστεί πριν η Επιτροπή λάβει οριστική απόφαση επί του οικείου μέτρου.
- 177 Από το σύνολο των ανωτέρω σκέψεων προκύπτει ότι το τέταρτο σκέλος του παρόντος λόγου δεν μπορεί να γίνει δεκτό.

Επί του πέμπτου σκέλους που αφορά τη μείωση της φορολογικής βάσεως στην οποία αναφέρεται το άρθρο 1, στοιχείο ε', της προσβαλλομένης αποφάσεως

- 178 Στο άρθρο 1, στοιχείο ε', της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή διαπιστώνει ότι η κρατική ενίσχυση υπό μορφή «μείωσης της φορολογητέας βάσης για τις νεοσύστατες επιχειρήσεις που προβλέπεται στο άρθρο 26 της Norma Foral αριθ. 24/1996, της 5ης Ιουλίου 1996» εφαρμόστηκε από την Ισπανία υπέρ της Demesa και ότι το πλεονέκτημα αυτό πρέπει να χαρακτηριστεί ως κρατική ενίσχυση ασυμβίβαστη προς την κοινή αγορά.
- 179 Οι προσφεύγουσες των υποθέσεων T-127/99 και T-148/99 προβάλλουν ότι το άρθρο 1, στοιχείο ε', της προσβαλλομένης αποφάσεως στηρίζεται σε εσφαλμένη εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών. Συγκεκριμένα, κατά τις προσφεύγουσες, η Demesa ουδέποτε έτυχε της μείωσης της φορολογικής βάσεως που προβλέπεται στο άρθρο 26 της Norma Foral αριθ. 24/1996.

- 180 Η Επιτροπή αντιτείνει ότι ο χαρακτηρισμός ως στοιχείου ενισχύσεως της μείωσης της φορολογικής βάσεως που προβλέπεται στο άρθρο 26 της Norma Foral αριθ. 24/1996 δεν εξαρτάται από το γεγονός ότι ο αποδέκτης του μέτρου έτυχε πράγματι ή όχι αυτού, αλλά από τη συνδρομή των κριτηρίων που καθορίζονται στο άρθρο 92 της Συνθήκης.
- 181 Κατά την Επιτροπή, η θέση σε εφαρμογή κρατικής ενισχύσεως πρέπει να νοείται, όχι όπως η χορήγηση αυτής στους δικαιούχους, αλλά ως η θέσπιση του νομοθετικού μηχανισμού που καθιστά δυνατή μια τέτοια χορήγηση χωρίς άλλη διατύπωση. Επομένως, το φορολογικό μέτρο στο οποίο αναφέρεται το άρθρο 1, στοιχείο ε', της προσβαλλομένης αποφάσεως συνιστά παράνομη ενίσχυση.
- 182 Το γεγονός ότι η προσφεύγουσα δεν έχει ακόμη κάνει χρήση του δικαιώματός της φορολογικής έκπτωσης δεν μπορεί, όποιος και αν είναι ο σχετικός με αυτό λόγος, να αποκρύψει το γεγονός ότι έχει ένα τέτοιο δικαίωμα από της ενάρξεως των δραστηριοτήτων της.
- 183 Το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι, σύμφωνα με το άρθρο 93, παράγραφος 3, της Συνθήκης, η Επιτροπή πρέπει να ενημερώνεται για τις νέες ενισχύσεις. Δυνάμει της ίδιας αυτής διατάξεως, οι νέες αυτές ενισχύσεις δεν μπορούν να εφαρμοστούν πριν η Επιτροπή καταλήξει σε τελική απόφαση ως προς το συμβατό τους με την κοινή αγορά.
- 184 Το άρθρο 93, παράγραφος 3, της Συνθήκης δεν κάνει καμία διάκριση μεταξύ ατομικών ενισχύσεων και γενικών συστημάτων ενισχύσεως.
- 185 Κατά συνέπεια, όταν κράτος μέλος ή περιφερειακή ή τοπική αρχή κράτους μέλους δημιουργεί ένα νομοθετικό και/ή διοικητικό μηχανισμό που συνεπάγεται ένα γενικό σύστημα ενισχύσεως, αυτό πρέπει οπωσδήποτε να γνωστοποιείται στην Επιτροπή.

- 186 Σε μια τέτοια αλληλουχία, αν η απόφαση που συνιστά το αντικείμενο της παρούσας προσφυγής αφορούσε, γενικώς, το φερόμενο σύστημα ενισχύσεως που θεσπίστηκε με το άρθρο 26 της Norma Foral αριθ. 24/1996, το ζήτημα αν η Demesa ή άλλες επιχειρήσεις έτυχαν πράγματι εφαρμογής της διατάξεως αυτής θα ήταν αλυσιτελές για την εκτίμηση της νομιμότητας της αποφάσεως.
- 187 Πάντως, η προσβαλλόμενη απόφαση δεν αφορά, γενικώς, το προβαλλόμενο σύστημα ενισχύσεως του άρθρου 26 της Norma Foral αριθ. 24/1996. Πράγματι, αφορά αποκλειστικά ατομικές ενισχύσεις που φέρεται να έλαβε η Demesa.
- 188 Συγκεκριμένα, η Επιτροπή διαπιστώνει, στις διατάξεις της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι η Ισπανία «χορήγησε [...] στην [Demesa]» ενισχύσεις υπό τη μορφή διαφόρων μέτρων (άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως) και ιδίως «μείωση της φορολογητέας βάσης για τις νεοσύστατες επιχειρήσεις που προβλέπονται στο άρθρο 26 της Norma Foral [αριθ.] 24/1996, της 5ης Ιουλίου 1996» [άρθρο 1, στοιχείο ε']. Το άρθρο 2, στοιχείο β', της προσβαλλομένης αποφάσεως υποχρεώνει την Ισπανία να λάβει όλα τα αναγκαία μέτρα για να «αφαιρέσει από την αποδέκτρια επιχείρηση τα οφέλη που απορρέουν από [τη μείωση της φορολογικής βάσεως] που τέθηκαν παράνομα στη διάθεση του αποδέκτη».
- 189 Επομένως, η προσβαλλόμενη απόφαση διαπιστώνει ότι η μείωση της φορολογικής βάσεως που προβλέπεται από το άρθρο 26 της Norma Foral αριθ. 24/1996 εφαρμόστηκε υπέρ της Demesa. Η διαπίστωση αυτή συνιστά αιτίαση έναντι τόσο των ισπανικών αρχών που χορήγησαν ατομική ενίσχυση κατά παράβαση των διατάξεων της Συνθήκης όσο και της Demesa που έλαβε παράνομη ενίσχυση την οποία, επιπλέον, αφορά η εντολή περί ανακτήσεως που απευθύνεται στην Ισπανία με το άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο β', της προσβαλλομένης αποφάσεως.
- 190 Όμως, οι προσφεύγουσες των υποθέσεων T-127/99 και T-148/99 αμφισβητούν την από απόψεως πραγματικών περιστατικών ακρίβεια αυτής της διαπιστώσεως.

- 191 Επιβάλλεται κατ' ανάγκη η διαπίστωση ότι η προσβαλλόμενη απόφαση δεν περιέχει κανένα στοιχείο ικανό να καταδείξει ότι οι αρχές της Άλανα εφάρμοσαν υπέρ της Demesa το πλεονέκτημα που προβλέπεται στο άρθρο 26 της Norma Foral αριθ. 24/1996.
- 192 Συναφώς, πρέπει να τονιστεί ότι από το άρθρο 26, παράγραφος 5, της Norma Foral αριθ. 24/1996 (βλ., ανωτέρω, σκέψη 10) προκύπτει ότι, προκειμένου μια επιχείρηση να μπορεί να τύχει της μειώσεως της φορολογικής βάσεως, πρέπει να υποβάλει προηγουμένως αίτηση στη φορολογική αρχή. Η εν λόγω αρχή θα δώσει, δυνάμει αυτής της διατάξεως, «την έγκρισή της, κατά περίπτωση, η οποία θα οριστικοποιηθεί με απόφαση του περιφερειακού συμβουλίου της Άλανα».
- 193 Κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας, η Βασική Κυβέρνηση επιβεβαίωσε, με έγγραφο που κοινοποιήθηκε από τη μόνιμη αντιπροσωπεία της Ισπανίας στην Επιτροπή, στις 6 Μαρτίου 1998, ότι, «αν η Demesa προέβαινε στη σχετική αίτηση, οι μειώσεις της φορολογικής βάσεως που προβλέπονται στο άρθρο 26 της Norma Foral περί του φόρου θα είχαν εφαρμογή σ' αυτή σύμφωνα με την εν λόγω διάταξη» (η υπογράμμιση προστέθηκε).
- 194 Πάντως, η Επιτροπή δεν εξέτασε αν η Demesa είχε πράγματι υποβάλει αίτηση κατά την έννοια του άρθρου 26, παράγραφος 5, της Norma Foral αριθ. 24/1996. Ούτε επαλήθευσε αν οι αρχές της Άλανα χορήγησαν την έγκριση που προβλέπεται από την ίδια αυτή διάταξη.
- 195 Επιπλέον, κατά τη διάρκεια της διαδικασίας ενώπιον του Πρωτοδικείου, οι διάδικοι των υποθέσεων T-127/99 και T-148/99 διευκρίνισαν, χωρίς να αντικρουσθούν από την Επιτροπή επί του σημείου αυτού, ότι κατά το χρονικό σημείο της εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως η Demesa δεν μπορούσε πλέον να τύχει της μειώσεως της φορολογικής βάσεως που προβλέπεται στο άρθρο 26 της Norma Foral αριθ. 24/1996. Συναφώς, αναφέρονται στο άρθρο 25 του κανονισμού περί φορολογήσεως των εταιριών (Reglamento del Impuesto sobre Sociedades), δυνάμει του οποίου μια επιχείρηση που επιθυμεί να τύχει της μειώσεως της φορολογικής βάσεως πρέπει να υποβάλει αίτηση εντός προθεσμίας τριών μηνών από της ενάρξεως της δραστηριότητάς.

196 Από το σύνολο των ανωτέρω σκέψεων προκύπτει ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε πλάνη εκτιμήσεως των πραγματικών περιστατικών διαπιστώνοντας, στην προσβαλλομένη απόφαση, ότι η μείωση της φορολογικής βάσεως που προβλέπεται στο άρθρο 26 της Νομο Foral αριθ. 24/1996 εφαρμόστηκε υπέρ της Demesa.

197 Κατά συνέπεια, το άρθρο 1, στοιχείο ε', της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί στις υποθέσεις T-127/99 και T-148/99. Πρέπει επίσης, στις ίδιες υποθέσεις, να ακυρωθεί το άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο β', της προσβαλλομένης αποφάσεως, καθόσον επιτάσσει το Βασίλειο της Ισπανίας να ανακτήσει από την Demesa τα πλεονεκτήματα που χορηγήθηκαν μέσω της φερόμενης ενισχύσεως στην οποία αναφέρεται το άρθρο 1, στοιχείο ε', της προσβαλλομένης αποφάσεως.

Επί του έκτου σκέλους που αντλείται από την ανυπαρξία στρεβλώσεως του ανταγωνισμού και αποτελεσμάτων επί του ενδοκοινοτικού εμπορίου καθώς και από έλλειψη αιτιολογίας επί των σημείων αυτών

198 Το σκέλος αυτό προτάθηκε στο πλαίσιο της υποθέσεως T-148/99, καθώς και, υπό το πρίσμα παραβάσεως του άρθρου 190 της Συνθήκης, επίσης στο πλαίσιο της υποθέσεως T-127/99.

199 Η προσφεύγουσα της υποθέσεως T-148/99 προβάλλει ότι μέτρο που δεν επηρεάζει πραγματικώς και αισθητώς τον ανταγωνισμό δεν συνιστά κρατική ενίσχυση απαγορευόμενη από το άρθρο 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Συναφώς, αναφέρεται στη νομολογία του Δικαστηρίου (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 25ης Ιουνίου 1970, 47/69, Γαλλία κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1969-1971, σ. 341, Γερμανία κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 142, σκέψη 18, και της 2ας Φεβρουαρίου 1988, 67/85, 68/85 και 70/85, Van der Kooy κ.λπ., Συλλογή 1988, σ. 219, σκέψη 58), στην ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τις ενισχύσεις de minimis (ΕΕ 1996, C 68, σ. 9) και στο δημοσίευμα της Επιτροπής «Explication des règles applicables aux aides d'État, Situation en décembre 1996», *Droit de la concurrence dans les Communautés européennes*, volume II Β. Όμως, η Επιτροπή δεν εξέτασε επαρκώς το

ζήτημα αν τα μέτρα των οποίων έτυχε η Demesa επέφεραν, αισθητά, στρέβλωση του ανταγωνισμού που επηρεάζει το ενδοκοινοτικό εμπόριο κατά την έννοια του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Η προσφεύγουσα της υποθέσεως T-127/99 θεωρεί ότι η Επιτροπή παρέλειψε να πραγματοποιήσει συγκεκριμένη εξέταση ως προς τα αποτελέσματα των επίδικων μέτρων επί του ανταγωνισμού και επί του ενδοκοινοτικού εμπορίου.

200 Οι προσφεύγουσες των υποθέσεων T-127/99 και T-148/99 προβάλλουν ότι η προσαλλόμενη απόφαση είναι, επί των σημείων αυτών, ανεπαρκώς αιτιολογημένη.

201 Το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι, δυνάμει του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης, μόνον οι κρατικές ενισχύσεις «που επηρεάζουν τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές» και «νοθεύουν τον ανταγωνισμό» είναι ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά. Μολονότι, σε ορισμένες περιπτώσεις, είναι μεν δυνατόν να προκύπτει, από τις ίδιες τις συνθήκες υπό τις οποίες χορηγήθηκε η ενίσχυση, ότι αυτή είναι ικανή να επηρεάσει το μεταξύ κρατών μελών εμπόριο και να νοθεύσει ή να απειλήσει να νοθεύσει τον ανταγωνισμό, η Επιτροπή οφείλει τουλάχιστον να αναφέρει τις συνθήκες αυτές στις αιτιολογικές σκέψεις της αποφάσεώς της (απόφαση του Δικαστηρίου της 19ης Οκτωβρίου 2000, C-15/98 και C-105/99, Ιταλία και Sardegna Lines κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. I-8855, σκέψη 66, και οι παρατιθέμενες παραπομπές).

202 Στην αιτιολογική σκέψη V.1 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή διευκρινίζει γιατί θεωρεί ότι οι ενισχύσεις που έλαβε η Demesa επηρεάζουν τον ανταγωνισμό και το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών. Τονίζει κατ' αρχάς ότι, βάσει του επιχειρηματικού σχεδίου της Demesa, η εταιρία αυτή θα εμφανίζει ετήσια παραγωγική ικανότητα 600 000 μονάδων συνδυασμένων ψυγείων/καταψυκτών (αιτιολογική σκέψη V.1, πρώτο εδάφιο). Διευκρινίζει ότι η αγορά των ψυγείων και των καταψυκτών είναι κορεσμένη στη δυτική Ευρώπη (αιτιολογική σκέψη V.1, τέταρτο εδάφιο, της προσβαλλομένης αποφάσεως). Υφίσταται πλεονάζουσα παραγωγική ικανότητα στην αγορά αυτή εκτιμώμενη το 1997 σε περίπου 5 000 000 μονάδες (αιτιολογική σκέψη V.1, έκτο εδάφιο). Ενόψει του γεγονότος ότι η Demesa «πρέπει, το αργότερο το 1999, να εμφανίσει ετήσια παραγωγική ικανότητα 600 000 μονάδων,

εκ των οποίων ποσοστό 30 % θα πωλείται στην ισπανική αγορά και το 70 % σε άλλες αγορές (κατ' αρχάς, στη Γαλλία και το Ηνωμένο Βασίλειο)» (αιτιολογική σκέψη V.1, πρώτο εδάφιο, της προσβαλλομένης αποφάσεως), και ότι «υπάρχουν σημαντικές ενδοκοινοτικές συναλλαγές», η Επιτροπή καταλήγει ότι «κάθε μέτρο ενισχύσεως θα επηρεάσει αναγκαστικά τις ενδοκοινοτικές συναλλαγές και τον ανταγωνισμό» (αιτιολογική σκέψη V.1, τελευταίο εδάφιο, της προσβαλλομένης αποφάσεως).

203 Συνεπώς, η προσβαλλόμενη απόφαση εκθέτει επαρκώς τους λόγους για τους οποίους η Επιτροπή θεωρεί ότι τα επίμαχα μέτρα νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό και επηρεάζουν το ενδοκοινοτικό εμπόριο. Επομένως, το μέρος αυτό της προσβαλλομένης αποφάσεως πληροί τις επιταγές του άρθρου 190 της Συνθήκης.

204 Ως προς την ορθότητα της εκτιμήσεως της Επιτροπής ότι οι ενισχύσεις των οποίων έτυχε η Demesa νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό και επηρεάζουν το ενδοκοινοτικό εμπόριο κατά την έννοια του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης, πρέπει να υπομνηστεί ότι από τη νομολογία προκύπτει (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 17ης Σεπτεμβρίου 1980, 730/79, Philip Morris κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1980/III, σ. 13, σκέψεις 11 και 12, της 13ης Μαρτίου 1985, 296/82 και 318/82, Κάτω Χώρες και Leeuwarder Papierwarenfabriek κατά Επιτροπής, Συλλογή 1985, σ. 809, και Βέλγιο κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 162, σκέψεις 47 και 48· απόφαση Vlaams Gewest κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 50, σκέψεις 48 έως 50) ότι κάθε χορήγηση ενισχύσεως σε μια επιχείρηση που ασκεί τις δραστηριότητές της στην κοινή αγορά μπορεί να προκαλέσει στρεβλώσεις του ανταγωνισμού και να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών.

205 Όμως, διαπιστώθηκε ήδη ότι η Επιτροπή ορθώς κατέληξε ότι η Demesa έτυχε διαφόρων στοιχείων κρατικής ενισχύσεως. Επιπλέον, δεν αμφισβητήθηκε ότι η Demesa σκοπεύει, με το επιχειρηματικό της σχέδιο, να παράγει 600 000 μονάδες συνδυασμένων ψυγείων/καταψυκτών ετησίως. Ούτε επίσης αμφισβητείται ότι άλλοι παραγωγοί ψυγείων και καταψυκτών δραστηριοποιούνται στην κοινή αγορά και ότι το επιχειρηματικό σχέδιο της Demesa προβλέπει ότι η επιχείρηση αυτή θα εξάγει ένα μεγάλο μέρος της παραγωγής της προς άλλα κράτη μέλη, ιδίως προς τη Γαλλία και το Ηνωμένο Βασίλειο.

- 206 Επιπλέον, το επιχειρηματικό σχέδιο της Demesa υπογραμμίζει την ύπαρξη μιας «εσωτερικής αγοράς με πλεονάζουσα προσφορά».
- 207 Υπό τις συνθήκες αυτές, η Επιτροπή ορθώς κατέληξε ότι οι χορηγηθείσες στην Demesa ενισχύσεις «επηρεάζουν τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές» και «νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό» κατά την έννοια του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης.
- 208 Έστω και αν η Επιτροπή αναγνώρισε στο δημοσίευσμά της «Explication des règles applicables aux aides d'État», που παρατέθηκε ανωτέρω στη σκέψη 199, ότι «η ενίσχυση πρέπει να έχει αισθητό αποτέλεσμα επί του ανταγωνισμού» προκειμένου να έχει εφαρμογή σ' αυτή το άρθρο 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης, παραμένει γεγονός ότι η Επιτροπή, αναφερόμενη στην ανακοίνωσή της για τις ενισχύσεις de minimis, που παρατέθηκε ανωτέρω στη σκέψη 199, καθόρισε το όριο αυτό σε επίπεδο ενισχύσεως 100 000 ευρώ, όριο του οποίου προδήλως έχει σημειωθεί υπέρβαση εν προκειμένω (βλ., με το πνεύμα αυτό, την απόφαση του Δικαστηρίου της 19ης Σεπτεμβρίου 2000, C-156/98, Γερμανία κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. I-6857, σκέψεις 39 έως 41).
- 209 Ως προς το επιχείρημα των προσφευγουσών των υποθέσεων T-127/99 και T-148/99 κατά το οποίο ο ανταγωνισμός ενισχύθηκε με την άφιξη ενός νέου παραγωγού ψυγείων/καταψυκτών στην ισπανική αγορά, πρέπει να τονιστεί ότι η εγκατάσταση μιας νέας επιχειρήσεως έχει πάντοτε αποτελέσματα επί της διαρθρώσεως του ανταγωνισμού. Πάντως, εν προκειμένω, η χορήγηση από τις βασικές αρχές διαφόρων ενισχύσεων σε ένα νεοεισερχόμενο μπορεί να νοθεύσει τη λειτουργία του ανταγωνισμού στην οικεία αγορά.
- 210 Κατά τη διάρκεια της έγγραφης διαδικασίας, η προσφεύγουσα της υποθέσεως T-148/99 διευκρίνισε ότι η παραγωγή της προορίζεται κυρίως για τρίτες χώρες, ήτοι τη Βόρεια Αφρική και τις Αραβικές Χώρες. Τα πλεονεκτήματα που της χορηγήθηκαν δεν μπορούν επομένως να επηρεάσουν τις συναλλαγές και να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό στην κοινή αγορά.

- 211 Πάντως, από το επιχειρηματικό σχέδιο της Demesa του Σεπτεμβρίου 1996 προκύπτει ότι προβλεπόταν τότε ότι η επιχείρηση θα εξήγε το 60 έως 65 % της παραγωγής της, ιδίως προς τη Γαλλία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η προσφεύγουσα της υποθέσεως T-148/99 διευκρίνισε ότι οι εξαγωγές είχαν διαφορετική εξέλιξη από αυτή που είχε αρχικώς προβλεφθεί στο επιχειρηματικό σχέδιο.
- 212 Συναφώς, το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι, στο πλαίσιο προσφυγής ακυρώσεως βάσει του άρθρου 230 ΕΚ, η νομιμότητα μιας κοινοτικής πράξεως πρέπει να εκτιμάται σε συνάρτηση με τα πραγματικά και νομικά στοιχεία που υφίστανται κατά τον χρόνο της εκδόσεώς της (απόφαση Alitalia κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 126, σκέψη 86).
- 213 Όμως, ελλείπει οποιασδήποτε παρεμβάσεως της Demesa κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας, η Επιτροπή ευλόγως στηρίχθηκε, όταν έλαβε την προσβαλλομένη απόφαση, στο επιχειρηματικό σχέδιο της Demesa για να εκτιμήσει τα αποτελέσματα των ενισχύσεων που χορηγήθηκαν στην Demesa επί των συναλλαγών μεταξύ των κρατών μελών και επί του ανταγωνισμού.
- 214 Εν πάση περιπτώσει, η προσφεύγουσα της υποθέσεως T-148/99 δεν αρνείται ότι ένα μεγάλο μέρος της παραγωγής της πωλήθηκε στην ισπανική αγορά. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ανέφερε τον αριθμό 50 έως 60 %. Όμως, δεδομένου ότι οι εισαγωγές ψυγείων/καταψυκτών αντιπροσωπεύουν το 30 % της ισπανικής αγοράς (σύμφωνα με το επιχειρηματικό σχέδιο της Demesa), η παραγωγή της Demesa επηρέασε κατ' ανάγκη τις πιθανότητες των ανταγωνιστριών επιχειρήσεων που είναι εγκατεστημένες σε άλλα κράτη μέλη να εξάγουν τα προϊόντα τους προς την ισπανική αγορά. Επιπλέον, ακόμη και αν ένα μεγάλο μέρος της παραγωγής της Demesa προορίζεται σε τρίτες χώρες, η Demesa βρίσκεται σε άμεσο ανταγωνισμό με άλλες εταιρίες που είναι εγκατεστημένες στην Κοινότητα όσον αφορά τις εξαγωγές προς αυτές τις τρίτες χώρες.
- 215 Επομένως, τα πλεονεκτήματα που χορηγήθηκαν στην Demesa μπορούν να επηρεάσουν τις συναλλαγές και να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό (βλ., με το πνεύμα αυτό,

τις αποφάσεις του Δικαστηρίου της 8ης Μαρτίου 1988, 62/87 και 72/87, Exécutif régional wallon και Glaverbel κατά Επιτροπής, Συλλογή 1988, σ. 1573, σκέψη 13, της 13ης Ιουλίου 1988, 102/87, Γαλλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1988, σ. 4067, σκέψη 19, και Βέλγιο κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 162, σκέψη 47).

- 216 Η προσφεύγουσα της υποθέσεως T-148/99 καταγγέλλει ακόμη το γεγονός ότι η Επιτροπή εξέτασε τα αποτελέσματα των επίμαχων μέτρων επί του ανταγωνισμού στηριχθείσα αποκλειστικά σε πληροφορίες που της παρασχέθηκαν από τις καταγγέλλουσες κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας. Βάσει των στοιχείων αυτών, η Επιτροπή έκρινε, κακώς, στην προσβαλλομένη απόφαση, ότι η ισπανική αγορά των ψυγείων βρισκόταν σε κατάσταση πλεονάζουσας παραγωγικής ικανότητας. Αναφερόμενη σε μια έκθεση της Master Cadena, της 1ης Ιουλίου 1998, η προσφεύγουσα της υποθέσεως T-148/99 προβάλλει ότι η αγορά βρισκόταν στην πραγματικότητα σε στάδιο επεκτάσεως, αμέσως μετά μια γενική κρίση της αγοράς των ηλεκτρικών οικιακών συσκευών.
- 217 Το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι, στην παρούσα περίπτωση, η Επιτροπή κίνησε μια διαδικασία έρευνας, αφού έλαβε διάφορες καταγγελίες για τις ενισχύσεις που είχαν χορηγηθεί στην Demesa. Εφόσον είχε σοβαρές αμφιβολίες ως προς το συμβατό των ενισχύσεων αυτών με την κοινή αγορά, η Επιτροπή κίνησε τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης, προκειμένου να λάβει όλες τις αναγκαίες πληροφορίες για να μπορέσει να εκδώσει τελική απόφαση επί του φακέλου αυτού. Η Demesa, η οποία δεν έκρινε αναγκαίο να καταθέσει παρατηρήσεις κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας, δεν μπορεί να προσάψει στην Επιτροπή ότι στήριξε την προσβαλλομένη απόφαση σε πληροφοριακά στοιχεία που περιείχαν οι εν λόγω καταγγελίες, στοιχεία προς τα οποία δεν αντιφάσκουν οι πληροφορίες που συλλέχτηκαν κατόπιν της αποφάσεώς της να κινήσει τη διαδικασία του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης.
- 218 Ως προς την έκθεση της Master Cadena, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι περιέχει απλώς στοιχεία πωλήσεων που αφορούν την Ισπανία και δεν περιέχει πληροφορίες για τις παραγωγικές ικανότητες. Επιπλέον, επιβάλλεται κατ' ανάγκη η διαπίστωση ότι το επιχειρηματικό σχέδιο της Demesa μνημονεύει ως «ασθενές σημείο» την ύπαρξη «εσωτερικής αγοράς με υπερβάλλουσα προσφορά».

- 219 Εν πάση περιπτώσει, ακόμη και αν η έκθεση της Master Cadena αποδείκνυε ότι δεν υφίσταται η πλεονάζουσα παραγωγική ικανότητα στην αγορά στην οποία δραστηριοποιείται η Demesa — πράγμα που δεν συμβαίνει —, η κατάσταση αυτή δεν μπορεί να επηρεάσει το συμπέρασμα της Επιτροπής ότι οι ενισχύσεις των οποίων έτυχε η Demesa επηρεάζουν τις συναλλαγές και τον ανταγωνισμό. Πρέπει να υπομνηστεί συναφώς ότι μια σημαντική ενίσχυση, όπως η εν προκειμένω, που χορηγήθηκε σε επιχείρηση προκειμένου να της επιτρέψει να αρχίσει την παραγωγή ορισμένου προϊόντος εντός κράτους μέλους έχει ως συνέπεια, σε μια ανταγωνιστική αγορά, να μειώνονται οι δυνατότητες επιχειρήσεων εγκατεστημένων σε άλλα κράτη μέλη να εξάγουν τα προϊόντα τους προς την αγορά αυτού του κράτους μέλους. Επομένως, μια τέτοια ενίσχυση μπορεί να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών και να νοθεύσει τον ανταγωνισμό (βλ., με το πνεύμα αυτό, τις αποφάσεις *Exécutif régional wallon* και *Glaverbel κατά Επιτροπής*, προπαρατεθείσα στη σκέψη 215, σκέψη 13, *Γαλλία κατά Επιτροπής*, προπαρατεθείσα στη σκέψη 215, σκέψη 19, και *Βέλγιο κατά Επιτροπής*, προπαρατεθείσα στη σκέψη 162, σκέψη 47).
- 220 Οι προσφεύγουσες των υποθέσεων T-127/99 και T-148/99 εκθέτουν ότι η Demesa είναι η μόνη επιχείρηση που ασχολείται αποκλειστικά με την κατασκευή ψυγείων «no frost». Η Επιτροπή έπρεπε να λάβει υπόψη το γεγονός αυτό στην προσβαλλομένη απόφαση. Οι προσφεύγουσες της υποθέσεως T-129/99 υποστηρίζουν ότι η αγορά των καταψυκτών είναι διαφορετική από αυτή των ψυγείων.
- 221 Ακόμη και αν υποθεθεί ότι η αγορά των καταψυκτών είναι διαφορετική από αυτή των ψυγείων και ότι η Demesa ασχολείται αποκλειστικά με την κατασκευή ψυγείων «no frost», οι προσφεύγουσες δεν διευκρινίζουν πώς τα γεγονότα αυτά μπορούν να θέσουν υπό αμφισβήτηση το συμπέρασμα της Επιτροπής ότι οι χορηγηθείσες στην Demesa ενισχύσεις επηρεάζουν τις συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών και νοθεύουν τον ανταγωνισμό. Επομένως, το επιχείρημα πρέπει να απορριφθεί.
- 222 Η προσφεύγουσα της υποθέσεως T-148/99 προβάλλει ότι η Επιτροπή παρέλειψε τελείως να εξετάσει την αγορά υπό το πρίσμα μιας κάθετης θεωρήσεως. Η Επιτροπή

δεν εξέτασε τα αποτελέσματα που παράγουν τα επίμαχα μέτρα επί των προμηθευτών και των υπεργολάβων, καθώς και τα αποτελέσματα των εν λόγω μέτρων επί των καταναλωτών των ηλεκτρικών οικιακών συσκευών.

- 223 Πάντως, όπως υπογραμμίζει η Επιτροπή, η επαλήθευση του συμβατού κρατικής ενισχύσεως με τη Συνθήκη δεν συνεπάγεται την εκτίμηση των λόγων που θα μπορούσαν ενδεχομένως να δικαιολογήσουν ατομική απαλλαγή αντίθετης προς τον ανταγωνισμό συμφωνίας, πρακτικής ή αποφάσεως, σύμφωνα με το άρθρο 85, παράγραφος 3, της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 81, παράγραφος 3, ΕΚ). Όμως, εφόσον η Επιτροπή απέδειξε επαρκώς κατά νόμο ότι οι χορηγηθείσες στην Demesa ενισχύσεις νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον (παράλληλο) ανταγωνισμό κατά την έννοια του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης και ότι οι εν λόγω ενισχύσεις μπορούν να επηρεάσουν τις συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών, είναι, πλην εξαιρέσεως, ασυμβίβαστες προς την κοινή αγορά.
- 224 Τέλος, οι προσφεύγουσες των υποθέσεων T-127/99 και T-148/99 επισημαίνουν ότι για να εκτιμηθούν τα αποτελέσματα των επίμαχων μέτρων η Επιτροπή όφειλε να εξετάσει πώς αντέδρασε η αγορά στην εμφάνιση της Demesa εντός αυτής και όχι πώς λειτουργούσε προηγουμένως η αγορά.
- 225 Το επιχείρημα αυτό πρέπει επίσης να απορριφθεί. Πράγματι, αν η Επιτροπή ήταν υποχρεωμένη να αποδείξει, με την απόφασή της, τις πραγματικές επιπτώσεις των ήδη χορηγηθεισών ενισχύσεων, αυτό θα είχε ως συνέπεια να ευνοηθούν τα κράτη μέλη που χορηγούν ενισχύσεις κατά παράβαση της υποχρέωσης κοινοποίησεως που επιβάλλεται από το άρθρο 93, παράγραφος 3, της Συνθήκης, εις βάρος των κρατών μελών που κοινοποιούν τις ενισχύσεις κατά το στάδιο του σχεδιασμού τους (απόφαση του Δικαστηρίου της 14ης Φεβρουαρίου 1990, C-301/87, Γαλλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1990, σ. I-307, σκέψη 33). Επομένως, η Επιτροπή δεν υποχρεούται να προβεί σε επικαιροποιημένη εκτίμηση των συνεπειών επί του ανταγωνισμού και του επηρεασμού του εμπορίου μεταξύ κρατών μελών ενισχύσεων που δεν κοινοποιήθηκαν και τέθηκαν σε εφαρμογή (αποφάσεις της 14ης Φεβρουαρίου 1990, Γαλλία κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα, σκέψη 33, και Βέλγιο κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 162, σκέψη 48).

226 Από το σύνολο των ανωτέρω σκέψεων προκύπτει ότι το δεύτερο σκέλος του πρώτου λόγου πρέπει επίσης να απορριφθεί.

II — *Επί του δευτέρου λόγου που αντλείται από παραβίαση των αρχών της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και της ασφάλειας δικαίου*

227 Πρώτον, όσον αφορά την επιχορήγηση στην οποία αναφέρεται το άρθρο 1, στοιχείο γ', της προσβαλλομένης απόφασης, οι προσφεύγουσες των υποθέσεων T-127/99 και T-148/99 προβάλλουν ότι η απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 1996, με την οποία εγκρίθηκε το γενικό πρόγραμμα ενισχύσεως Ekimen, όπως αυτό κοινοποιήθηκε στην Επιτροπή από τις εθνικές αρχές, δηλαδή όπως διατυπώνεται στο διάταγμα που δημοσιεύθηκε στο *Boletín Oficial del País Vasco*, συνιστά ιδιαίτερη εγγύηση για το συμβατό με την κοινή αγορά οποιασδήποτε επιχορηγήσεως που παρέχεται στο πλαίσιο αυτού του προγράμματος. Οι προσφεύγουσες επιμένουν στο γεγονός ότι η Επιτροπή ενέκρινε το πρόγραμμα Ekimen ελάχιστον μόνο χρόνο πριν η Demesa εγκατασταθεί στην περιοχή της Άλβα.

228 Το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι η Επιτροπή, όταν αντιμετωπίζει ενίσχυση η οποία υποστηρίζεται ότι χορηγήθηκε κατ' εφαρμογήν ήδη εγκεκριμένου προγράμματος, δεν μπορεί παρά να εξετάσει εάν αυτή είναι σύμφωνη προς τη Συνθήκη. Πρέπει αρχικώς να περιοριστεί, πριν κινήσει οποιαδήποτε διαδικασία, να ελέγξει αν η ενίσχυση καλύπτεται από το γενικό σύστημα και πληροί τις τεθείσες με την απόφαση περί εγκρίσεως του προγράμματος αυτού προϋποθέσεις. Εάν αυτό δεν συνέβαινε, η Επιτροπή θα μπορούσε, κατά την εξέταση κάθε ατομικής ενισχύσεως, να αναθεωρεί την απόφασή της περί εγκρίσεως του προγράμματος ενισχύσεων, η οποία προϋπέθετε ήδη εξέταση του συμβιβαστού προς το άρθρο 92 της Συνθήκης. Οι αρχές της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και της ασφαλείας δικαίου θα βρισκόνταν τότε σε κίνδυνο τόσο για τα κράτη μέλη όσο και για τους επιχειρηματίες, εφόσον ατομικές ενισχύσεις που ήταν απολύτως σύμφωνες προς την απόφαση περί εγκρίσεως του προγράμματος ενισχύσεων θα ήταν δυνατόν ανά πάσα στιγμή να επανεξεταστούν από την Επιτροπή (απόφαση του Δικαστηρίου της 5ης Οκτωβρίου 1994, C-47/91, Γαλλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1994, σ. I-4635, σκέψη 24· απόφαση του Πρωτοδικείου της 27ης Απριλίου 1995, T-442/93, AAC κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. II-1329, σκέψη 86).

- 229 Πάντως, η Επιτροπή διαπίστωσε, ορθώς, ότι η ατομική ενίσχυση που χορηγήθηκε βάσει του προγράμματος Ekimen δεν καλυπτόταν πλήρως από την απόφαση της της 12ης Δεκεμβρίου 1996 περί εγκρίσεως αυτού του γενικού συστήματος ενισχύσεως (βλ., ανωτέρω, σκέψη 127). Υπό τις συνθήκες αυτές, βασίμως θεώρησε, χωρίς να παραβιάσει τις αρχές της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και της ασφάλειας δικαίου, ότι η παρασχεθείσα βάσει του προγράμματος Ekimen επιχορήγηση συνιστά νέα ενίσχυση καθόσον υπερβαίνει το όριο που καθορίστηκε με την απόφασή της περί εγκρίσεως (βλ., με το πνεύμα αυτό, την απόφαση της 5ης Οκτωβρίου 1994, Ιταλία κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στην ανωτέρω σκέψη 228, σκέψη 26).
- 230 Οι προσφεύγουσες δεν μπορούν να ισχυρίζονται ότι η απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 1996 περί εγκρίσεως του προγράμματος Ekimen και η προσβαλλόμενη απόφαση στηρίζονται σε εσφαλμένη ερμηνεία του διατάγματος Ekimen. Πράγματι, ο τρόπος με τον οποίο αντιλαμβάνεται η Επιτροπή το διάταγμα στις δύο αυτές αποφάσεις συνάδει προς το γράμμα και το πνεύμα του διατάγματος (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 118 έως 124).
- 231 Τέλος, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι οι προσφεύγουσες δεν προβάλλουν κανένα στοιχείο ικανό να καταδείξει ότι η Επιτροπή τούς παρέσχε σαφείς διαβεβαιώσεις που τους δημιούργησαν βάσιμες προσδοκίες ως προς το συμβατό με την κοινή αγορά του στοιχείου ενισχύσεως που δεν καλυπτόταν από την απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 1996 περί εγκρίσεως του προγράμματος Ekimen (βλ., με το πνεύμα αυτό, την απόφαση του Πρωτοδικείου της 31ης Μαρτίου 1998, T-129/96, Preussag Stahl κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-609, σκέψη 78).
- 232 Από το σύνολο των ανωτέρω σκέψεων προκύπτει ότι το πρώτο επιχείρημα πρέπει να απορριφθεί.
- 233 Δεύτερον, ως προς την έκπτωση φόρου, οι προσφεύγουσες των υποθέσεων T-127/99 και T-148/99 διευκρινίζουν ότι η Επιτροπή εξέδωσε, στις 10 Μαΐου 1993, την απόφαση 93/337/ΕΟΚ, όσον αφορά σύστημα φορολογικών ενισχύσεων για επενδύσεις στη Χώρα των Βάσκων (ΕΕ L 134, σ. 25), ιδίως δε τη Norma Foral αριθ. 28/1988, με την οποία έκρινε ότι ορισμένα φορολογικά πλεονεκτήματα που προβλέπονται σ'

αυτή τη Norma Foral, μεταξύ άλλων έκπτωση φόρου για τις πραγματοποιηθείσες επενδύσεις, συνιστούν ενισχύσεις ασυμβίβαστες προς την κοινή αγορά λόγω του ότι αντιβαίνουν προς το άρθρο 52 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 43 ΕΚ). Οι αναγκαίες διατάξεις για την προσαρμογή της περιφερειακής νομοθεσίας προς την απόφαση 93/337 θεσπίστηκαν και η Επιτροπή, με έγγραφο της 3ης Φεβρουαρίου 1995, γνωστοποίησε επισήμως στις ισπανικές αρχές ότι συμφωνεί με την υιοθετηθείσα λύση. Δεδομένου ότι εξαλείφθηκε το ασυμβίβαστο, τόσο οι ισπανικές αρχές όσο και η ίδια η Επιτροπή θεώρησαν ότι το πρόβλημα που συνδέεται με τις κρατικές αυτές ενισχύσεις είχε λήξει. Οι εν λόγω προσφεύγουσες ισχυρίζονται ότι, για τον λόγο αυτό, η Επιτροπή ουδέποτε κίνησε διαδικασίες σε σχέση με τις κρατικές ενισχύσεις ούτε προέβαλε αντίρρηση κατά των παρόμοιων φορολογικών κανόνων που θεσπίστηκαν στη συνέχεια. Κατά συνέπεια, σύμφωνα με τις εν λόγω προσφεύγουσες, η Επιτροπή δημιούργησε δικαιολογημένη προσδοκία στην Demesa, καθώς και σε κάθε επιχειρηματία που υπόκειται στην οικεία περιφερειακή ρύθμιση, ότι τα φορολογικά μέτρα που έλαβε το περιφερειακό συμβούλιο της Άλβα ήταν εγκεκριμένα από την Επιτροπή, καθόσον δεν συνεπάγονταν παράβαση του άρθρου 52 της Συνθήκης.

234 Πάντως, το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι, ακόμη και αν το έγγραφο της Επιτροπής της 3ης Φεβρουαρίου 1995 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι διαπιστώνει ότι η Norma Foral αριθ. 28/1988 ήταν πλέον συμβατή με την κοινή αγορά, η έκπτωση φόρου στην οποία αναφέρεται το άρθρο 1, στοιχείο δ', της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν θεσπίστηκε με αυτή τη Norma Foral και, επομένως, δεν καλύπτεται ούτε από την απόφαση 93/337 ούτε από το έγγραφο της 3ης Φεβρουαρίου 1995. Πράγματι, η έκπτωση φόρου της προσβαλλομένης αποφάσεως θεσπίστηκε με τη Norma Foral αριθ. 22/1994. Επομένως, αυτή η έκπτωση φόρου συνιστά νέα ενίσχυση που έπρεπε να κοινοποιηθεί στην Επιτροπή, σύμφωνα με το άρθρο 93, παράγραφος 3, της Συνθήκης (βλ., με το πνεύμα αυτό, την απόφαση Namur-Les assurances du crédit, προπαρατεθείσα στη σκέψη 173, σκέψη 13).

235 Όμως, δεν αμφισβητείται ότι η έκπτωση φόρου στην οποία αναφέρεται η προσβαλλόμενη απόφαση θεσπίστηκε χωρίς προηγούμενη κοινοποίηση, κατά παράβαση του άρθρου 93, παράγραφος 3, της Συνθήκης.

236 Οι διαπιστώσεις αυτές αρκούν για να απορριφθεί το παρόν επιχείρημα. Πράγματι, από πάγια νομολογία προκύπτει ότι η αναγνώριση δικαιολογημένης εμπιστοσύνης

προϋποθέτει, κατ' αρχήν, ότι η ενίσχυση χορηγήθηκε με τήρηση της διαδικασίας του άρθρου 93 της Συνθήκης, πράγμα που δεν συνέβη εν προκειμένω. Πράγματι, κρίθηκε ότι ένας επιχειρηματίας και μια περιφερειακή αρχή που ενεργούν επιμελώς πρέπει, κανονικά, να είναι σε θέση να βεβαιώνονται ότι τηρήθηκε η διαδικασία αυτή (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 20ής Σεπτεμβρίου 1990, C-5/89, Επιτροπή κατά Γερμανίας, Συλλογή 1990, σ. I-3437, σκέψη 17· απόφαση του Πρωτοδικείου της 15ης Σεπτεμβρίου 1998, Τ-126/96 και Τ-127/96, BFM και EFIM κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-3437, σκέψη 69).

237 Ως εκ περισσού, επιβάλλεται ακόμη η διαπίστωση ότι οι προσφεύγουσες που διατύπωσαν το παρόν επιχείρημα αντιλαμβάνονται εσφαλμένως την απόφαση 93/337. Πράγματι, με την απόφαση αυτή, η Επιτροπή χαρακτήρισε τις επίμαχες ενισχύσεις ασυμβίβαστες προς την κοινή αγορά, όχι μόνο διότι ήταν αντίθετες προς το άρθρο 52 της Συνθήκης, αλλά και διότι δεν ανταποκρίνονταν στις διάφορες κατηγορίες ενισχύσεων, ιδίως των περιφερειακών ενισχύσεων, των κλαδικών ενισχύσεων, των ενισχύσεων στις PME, και της κατηγορίας που αφορά τη σώρευση των ενισχύσεων (αιτιολογική σκέψη V της αποφάσεως 93/337). Ως προς το έγγραφο της 3ης Φεβρουαρίου 1995, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η Επιτροπή στο έγγραφο αυτό λαμβάνει απλώς υπόψη το γεγονός ότι το εν λόγω φορολογικό σύστημα δεν συνιστά πλέον παράβαση του άρθρου 52 της Συνθήκης, χωρίς πάντως να αποφαίνεται επί του ζητήματος αν το εν λόγω σύστημα ανταποκρίνεται προς τις διάφορες κατηγορίες ενισχύσεων που μνημονεύονται στην απόφαση 93/337.

238 Κατά συνέπεια, η Επιτροπή δεν μπορούσε να δημιουργήσει δικαιολογημένη προσδοκία στις προσφεύγουσες ότι η έκπτωση φόρου που θεσπίστηκε με τη Norma Foral αριθ. 22/1994 θα θεωρούνταν συμβατή προς την κοινή αγορά, ακόμη και αν αποδεικνυόταν ότι είναι ανάλογη προς την έκπτωση φόρου που θεσπίστηκε με το φορολογικό μέτρο το οποίο αποτελεί το αντικείμενο της αποφάσεως 93/337 της Επιτροπής και του εγγράφου της τής 3ης Φεβρουαρίου 1995.

239 Επομένως, ούτε ο δεύτερος λόγος ακυρώσεως μπορεί να γίνει δεκτός.

III — Επί του τρίτου λόγου που αντλείται από παράβαση του άρθρου 190 της Συνθήκης

- 240 Οι προσφεύγουσες των υποθέσεων T-127/99, T-129/99 και T-148/99 υποστηρίζουν ότι η βάσει του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης εκτίμηση των διαφόρων μέτρων στα οποία αναφέρονται οι διατάξεις της προσβαλλομένης απόφασης είναι ανεπαρκώς αιτιολογημένη.
- 241 Εκ προοιμίου πρέπει να υπομνησθεί ότι η επιβαλλόμενη από το άρθρο 190 της Συνθήκης αιτιολογία πρέπει να είναι προσαρμοσμένη στη φύση της οικείας πράξεως και να διαφαίνεται από αυτή κατά τρόπο σαφή και μη διφορούμενο η συλλογιστική της κοινοτικής αρχής που εκδίδει την προσβαλλόμενη πράξη κατά τρόπο που να καθιστά δυνατό στους ενδιαφερομένους να γνωρίζουν τους λόγους που δικαιολογούν τη λήψη του μέτρου προκειμένου να προασπίσουν τα δικαιώματά τους και στον κοινοτικό δικαστή να ασκεί τον έλεγχό του. Εξάλλου, από τη νομολογία προκύπτει ότι η αιτιολογία δεν απαιτείται να διασαφηνίζει όλα τα ουσιώδη πραγματικά και νομικά στοιχεία, εφόσον το ζήτημα αν η αιτιολογία μιας πράξεως ικανοποιεί τις απαιτήσεις του άρθρου 190 της Συνθήκης πρέπει να εκτιμάται όχι μόνο βάσει της διατυπώσεώς της αλλά και των συμφραζομένων καθώς και του συνόλου των κανόνων δικαίου που διέπουν το σχετικό θέμα (απόφαση του Δικαστηρίου της 29ης Φεβρουαρίου 1996, C-56/93, Βέλγιο κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, σ. I-723, σκέψη 86, και η παρατιθέμενη εκεί νομολογία).
- 242 Η υποχρέωση αιτιολογήσεως, εφαρμοζόμενη στον χαρακτηρισμό ενός μέτρου ως ενισχύσεως, επιβάλλει την παράθεση των λόγων για τους οποίους η Επιτροπή θεωρεί ότι το επίμαχο μέτρο ενισχύσεως εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης (αποφάσεις του Πρωτοδικείου Vlaams Gewest κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 50, σκέψη 64, της 30ής Απριλίου 1998, T-16/96, Cityflyer Express κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-757, σκέψη 66, και CETM κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 144, σκέψη 59).
- 243 Πρώτον, οι προσφεύγουσες των υποθέσεων T-129/99 και T-148/99 επισημαίνουν ότι η προσβαλλόμενη απόφαση δεν δίδει ορισμό της αγοράς που αφορά η κρατική ενίσχυση η οποία φέρεται να χορηγήθηκε στην Demesa. Η προσβαλλόμενη απόφαση

δεν διευκρινίζει αν η οικεία αγορά είναι η αγορά των ηλεκτρικών οικιακών συσκευών γενικώς, των λευκών οικιακών συσκευών, των ψυγείων ή μια άλλη αγορά. Η προσφεύγουσα της υποθέσεως T-148/99 προσθέτει ότι ο ορισμός της οικείας αγοράς αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για να εκτιμηθούν τα αποτελέσματα τα οποία μπορεί να έχει επί του ανταγωνισμού ένα μέτρο που μπορεί να χαρακτηριστεί ως κρατική ενίσχυση.

244 Οι προσφεύγουσες των υποθέσεων T-127/99 και T-148/99 εκθέτουν ότι η Demesa είναι η μόνη επιχείρηση που έχει στραφεί αποκλειστικά στην κατασκευή ψυγείων «no frost». Πάντως, η προσβαλλόμενη απόφαση δεν λαμβάνει υπόψη το γεγονός αυτό. Οι προσφεύγουσες της υποθέσεως T-129/99 υποστηρίζουν ότι η αγορά των καταψυκτών είναι διαφορετική από αυτή των ψυγείων.

245 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι από την αιτιολογία της προσβαλλομένης αποφάσεως (αιτιολογική σκέψη V.1) προκύπτει ότι η Επιτροπή όρισε την αγορά των ψυγείων και καταψυκτών στην Ευρώπη ως τη σχετική αγορά. Πρόκειται για μία μόνον αγορά, δεδομένου ότι «τα νοικοκυριά έχουν την τάση να αντικαθιστούν τα ψυγεία και τους χωριστούς καταψύκτες με συνδυασμό ψυγείου/καταψύκτη» (αιτιολογική σκέψη V.1, τέταρτο εδάφιο, της προσβαλλομένης αποφάσεως). Η αιτιολογική σκέψη V.1 της προσβαλλομένης αποφάσεως περιέχει λεπτομερή περιγραφή της εν λόγω αγοράς και, επομένως, ανταποκρίνεται στις επιταγές του άρθρου 190 της Συνθήκης.

246 Δεύτερον, η προσφεύγουσα της υποθέσεως T-127/99 προβάλλει ότι η Επιτροπή παραθέτει, στην προσβαλλομένη απόφαση, τα στοιχεία που την ώθησαν να θεωρήσει ως επιλεκτικού χαρακτήρα τα φορολογικά μέτρα στα οποία αναφέρεται το άρθρο 1, στοιχεία δ' και ε'. Η προσβαλλόμενη απόφαση δεν διευκρινίζει αν το σύνολο των στοιχείων που αναφέρθηκαν σε σχέση με, αντιστοίχως, τον μηχανισμό της εκπτώσεως φόρου και της μειώσεως της φορολογικής βάσεως συμβάλλει στο να αποδοθεί στα μέτρα αυτά επιλεκτικός χαρακτήρας ή αν ένα μόνον από αυτά τα στοιχεία αρκεί για να επιφέρει τον χαρακτηρισμό της κρατικής ενισχύσεως, κατά την έννοια του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

- 247 Το επιχείρημα αυτό πρέπει επίσης να απορριφθεί. Πράγματι, από την προ-σβαλλομένη απόφαση (αιτιολογική σκέψη V.2.4.1, δωδέκατο έως δέκατο όγδοο εδάφιο, και αιτιολογική σκέψη V.2.4.2, δέκατο έκτο και δέκατο έβδομο εδάφιο) προκύπτει ότι η ύπαρξη ενός στοιχείου που χαρακτηρίζει τον επιλεκτικό χαρακτήρα του μέτρου αρκεί για να καταστεί αδύνατος ο χαρακτηρισμός ως γενικού μέτρου.
- 248 Τρίτον, οι προσφεύγουσες των υποθέσεων T-127/99 και T-148/99 υποστηρίζουν ότι οι ισχυρισμοί της Επιτροπής, ότι τα επίδικα φορολογικά μέτρα δεν δικαιολογούνται από τη φύση ή την οικονομία του συστήματος, δεν είναι επαρκώς αιτιολογημένοι. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή ουδόλως προέβη στην εξέταση αυτού του ζητήματος.
- 249 Συναφώς, το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι, στην αιτιολογική σκέψη V.2.4.2, δέκατο έβδομο εδάφιο, της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή διευκρίνισε ότι, εφόσον ένα επιλεκτικό φορολογικό μέτρο επιδιώκει σκοπό βιομηχανικής πολιτικής, το μέτρο αυτό δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι συνάδει προς τη φύση ή την οικονομία του οικείου φορολογικού συστήματος. Επομένως, οι αιτιολογικές σκέψεις της αποφάσεως κατέστησαν δυνατό στις προσφεύγουσες να αντιληφθούν γιατί η Επιτροπή θεωρούσε ότι τα φορολογικά μέτρα που αφορά η προσβαλλόμενη απόφαση δεν δικαιολογούνταν από τη φύση ή την οικονομία του επίμαχου φορολογικού συστήματος.
- 250 Επιπλέον, όπως υπογραμμίζει η Επιτροπή, δικαιολόγηση αντλούμενη από τη φύση ή την οικονομία του επίμαχου φορολογικού συστήματος συνιστά εξαίρεση από την αρχή της απαγορεύσεως των κρατικών ενισχύσεων και, κατά συνέπεια, πρέπει να νοείται αυστηρώς. Εφόσον οι ισπανικές αρχές δεν προέβησαν κανένα επιχείρημα σε σχέση με το συμβατό των επίδικων μέτρων με τις αρχές που διέπουν το οικείο φορολογικό σύστημα κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας, η Επιτροπή δεν όφειλε καν να αιτιολογήσει την απόφασή της επί του σημείου αυτού (βλ., με το πνεύμα αυτό, τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Ruiz-Jarabo Colomer της 19ης Μαΐου 1999 στην υπόθεση Ιταλία κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσες στη σκέψη 164, σημείο 27).

- 251 Επομένως, το επιχείρημα αυτό πρέπει επίσης να απορριφθεί.
- 252 Από το σύνολο των ανωτέρω σκέψεων προκύπτει ότι ούτε ο τρίτος λόγος ακυρώσεως μπορεί να γίνει δεκτός.

IV — Επί του τετάρτου λόγου ακυρώσεως που αντλείται από την προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας

- 253 Η προσφεύγουσα της υποθέσεως Τ-148/99 επισημαίνει ότι, ακόμη και αν μια διαδικασία βάσει του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης δεν είναι διαδικασία που μπορεί να καταλήξει σε επιβολή κυρώσεων, μπορεί παρά ταύτα να επιφέρει βλαπτικές οικονομικές συνέπειες για τις επιχειρήσεις που τυγχάνουν των σχετικών ενισχύσεων. Αναφερόμενη στη νομολογία (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 13ης Φεβρουαρίου 1979, 85/76, Hoffmann-La Roche κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1979/Ι, σ. 215, και της 29ης Ιουνίου 1994, C-135/93, Fiskano κατά Επιτροπής, Συλλογή 1994, σ. Ι-2885· αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 6ης Δεκεμβρίου 1994, Τ-450/93, Lisrestal κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1994, σ. ΙΙ-1177, και της 19ης Ιουνίου 1997, Τ-260/94, Air Inter κατά Επιτροπής, Συλλογή 1997, σ. ΙΙ-997), υποστηρίζει ότι η Επιτροπή όφειλε να της ανακοινώσει την κίνηση της διαδικασίας του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης και ότι έπρεπε να της χορηγήσει προθεσμία κατά τη διάρκεια αυτής της διαδικασίας προκειμένου να γνωστοποιήσει εγκαίρως την άποψή της επί του υποστατού των περιστατικών που ελήφθησαν υπόψη και των περιστάσεων που αναφέρθηκαν, καθώς και επί των εγγράφων που έλαβε υπόψη η Επιτροπή για να στηρίξει τα επιχειρήματά της όσον αφορά παραβίαση του κοινοτικού δικαίου. Φρονεί επίσης ότι θα έπρεπε να της είχε παρασχεθεί ειδική ακρόαση.
- 254 Συναφώς, το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι η διοικητική διαδικασία στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων κινείται μόνον κατά του οικείου κράτους μέλους. Εν προκειμένω, η Ισπανία είναι ο αποδέκτης της προσβαλλομένης αποφάσεως και δεν αμφισβητείται ότι τα δικαιώματά της άμυνας τηρήθηκαν κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας.

- 255 Ο λήπτης της ενισχύσεως, όπως η προσφεύγουσα της υποθέσεως T-148/99, θεωρείται ως «ενδιαφερόμενος» κατά την έννοια του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης στο πλαίσιο διοικητικής διαδικασίας στον τομέα της κρατικής ενισχύσεως. Όμως, οι «ενδιαφερόμενοι» δεν είναι οι φορείς του δικαιώματος που προβάλλεται στο πλαίσιο αυτού του λόγου ακυρώσεως. Πράγματι, οι ενδιαφερόμενοι, μακράν του να μπορούν να επικαλούνται τα δικαιώματα άμυνας που αναγνωρίζονται στα πρόσωπα κατά των οποίων κινείται μια διαδικασία, έχουν μόνο το δικαίωμα να μετέχουν στη διοικητική διαδικασία (απόφαση του Πρωτοδικείου της 25ης Ιουνίου 1998, T-371/94 και T-394/94, British Airways κ.λπ. και British Midland Airways κατά Επιτροπής, Σύλλογή 1998, σ. II-2405, σκέψεις 60 και 61). Συναφώς, έχουν το δικαίωμα, δυνάμει του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης, να υποβάλουν παρατηρήσεις κατά το στάδιο εξετάσεως στο οποίο αναφέρεται αυτή η διάταξη.
- 256 Όμως, δεν αμφισβητείται ότι η Επιτροπή κάλεσε τους «ενδιαφερομένους» να καταθέσουν παρατηρήσεις σε σχέση με τα αναφερόμενα στην προσβαλλομένη απόφαση μέτρα με δύο ανακοινώσεις που δημοσιεύθηκαν στην Επίσημη Εφημερίδα (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 25 και 27).
- 257 Ακόμη και αν η προσφεύγουσα της υποθέσεως T-148/99 δεν αντέδρασε στις ανακοινώσεις αυτές, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι κλήθηκε, όπως και κάθε άλλο ενδιαφερόμενο μέρος, να καταθέσει παρατηρήσεις στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας. Επομένως, τα διαδικαστικά δικαιώματα που η προσφεύγουσα της υποθέσεως T-148/99 αντλεί από το άρθρο 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης έγιναν σεβαστά.
- 258 Οι προσφεύγουσες της υποθέσεως T-129/99 επικαλούνται παραβίαση των δικαιωμάτων τους άμυνας η οποία συνδέεται με το γεγονός ότι η Επιτροπή, κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας, ουδόλως αναφέρθηκε στην ενδεχομένως μη τήρηση του άρθρου 7, στοιχείο d, του διατάγματος Ekimen.
- 259 Πρέπει να υπομνηστεί ότι, στην προσβαλλομένη απόφαση, η Επιτροπή έκρινε ότι ο εξοπλισμός που είχε ήδη μεταβιβαστεί σε τρίτους από την Demesa δεν μπορούσε, δυνάμει του άρθρου 7, στοιχείο d, του διατάγματος Ekimen, να τύχει επιχορηγήσεως βάσει αυτού του διατάγματος (αιτιολογική σκέψη V.2.3, τελευταίο εδάφιο, της προσβαλλομένης αποφάσεως).

- 260 Δεδομένου ότι διαπιστώθηκε ήδη ότι το άρθρο 1, στοιχείο γ', της προσβαλλομένης απόφασης πρέπει να ακυρωθεί, καθόσον αποκλείει τον εξοπλισμό αυτό από τις επιλέξιμες δαπάνες βάσει του συστήματος ενισχύσεων Ekimen (βλ., ανωτέρω, σκέψη 138), το επιχείρημα αυτό στερείται αντικειμένου.
- 261 Από το σύνολο των ανωτέρω σκέψεων προκύπτει ότι ο τέταρτος λόγος ακυρώσεως είναι αβάσιμος.

V — Επί του πέμπτου λόγου ακυρώσεως που αντλείται από παράβαση του άρθρου 92, παράγραφος 3, της Συνθήκης

- 262 Πρώτον, οι προσφεύγουσες της υποθέσεως T-129/99 υποστηρίζουν ότι η Επιτροπή αρνήθηκε, κακώς, να θεωρήσει τα στοιχεία στα οποία αναφέρεται το άρθρο 1, στοιχεία α' και γ', της προσβαλλομένης απόφασης ως περιφερειακές ενισχύσεις κατά την έννοια του άρθρου 92, παράγραφος 3, στοιχείο γ', της Συνθήκης. Υπογραμμίζουν συναφώς ότι ο μέγιστος ανώτατος βαθμός των ορίων της αποδεκτής στη Χώρα των Βάσκων ενισχύσεως είναι 25 % του ΚΙΕ (αιτιολογική σκέψη Π.4, τρίτο εδάφιο, της προσβαλλομένης απόφασης). Η επιχορήγηση του 25 % του ΑΙΚ που χορηγήθηκε στην Demesa αντιστοιχεί σε δείκτη εντάσεως βαθμό 18,76 % του ΚΙΕ (αιτιολογική σκέψη Π.4, έκτο εδάφιο, της προσβαλλομένης απόφασης). Υπό τις συνθήκες αυτές, η επιχορήγηση κατά 20 % του ΑΙΕ, που αποδέχεται η Επιτροπή στο πλαίσιο του προγράμματος Ekimen, αντιστοιχεί σε επιχορήγηση 15 % του ΚΙΕ, οπότε η χορήγηση πρόσθετης επιχορηγήσεως 10 % του ΚΙΕ θα έπρεπε να είχε εγκριθεί σύμφωνα με το άρθρο 92, παράγραφος 3, στοιχείο γ', της Συνθήκης.
- 263 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η Επιτροπή αναγνωρίζει, στην προσβαλλομένη απόφαση, ότι «η Vitoria-Gasteiz βρίσκεται σε περιοχή που δικαιούται τη χορήγηση περιφερειακής ενισχύσεως σύμφωνα με [το άρθρο 92, παράγραφος 3, στοιχείο γ', της Συνθήκης]. Η μέγιστη ένταση ενισχύσεως που επιτρέπεται στη Χώρα των Βάσκων ανέρχεται σε 25 % του ΚΙΕ (35 % στην περίπτωση των PME)» (προσβαλλόμενη απόφαση, σ. 20, δεύτερο εδάφιο).

- 264 Πάντως, το ανώτατο όριο των 25 % του ΚΙΕ που καθόρισε η Επιτροπή για τη χώρα των Βάσκων συνεπάγεται απλώς ότι η Επιτροπή θα εκδώσει τελικά ευνοϊκή απόφαση για τις βασικές περιφερειακές ενισχύσεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 92, παράγραφος 3, στοιχεία α' ή γ', της Συνθήκης, οι οποίες τηρούν αυτό το όριο. Αυτό δεν σημαίνει όμως ότι κάθε ατομική ενίσχυση που χορηγείται εντός της Χώρας των Βάσκων και παραμένει κάτω από αυτό το όριο συμβιβάζεται αυτομάτως με την κοινή αγορά.
- 265 Πρέπει να τονιστεί ότι το μόνο σύστημα περιφερειακής ενισχύσεως που ενέκρινε η Επιτροπή και του οποίου έτυχε η Demesa στην παρούσα υπόθεση είναι το σύστημα ενισχύσεως που θεσπίστηκε με το διάταγμα Ekimen. Πάντως, ένα μέρος της επιχορηγήσεως που παρασχέθηκε βάσει αυτού του διατάγματος στην Demesa, «εφόσον δεν καλύπτεται από προεγκριθέν πρόγραμμα, πρέπει να θεωρείται νέα ενίσχυση» (αιτιολογική σκέψη V.2.3, δέκατο τέταρτο εδάφιο, της προσβαλλομένης αποφάσεως). Οι λοιπές ενισχύσεις στις οποίες αναφέρεται η προσβαλλόμενη απόφαση δεν καλύπτονται από κανένα γενικό σύστημα περιφερειακής ενισχύσεως εγκριθέν από την Επιτροπή.
- 266 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να θεωρηθεί ότι η Επιτροπή ορθώς διαπίστωσε, με την προσβαλλόμενη απόφαση (σ. 20, τρίτο και τέταρτο εδάφιο), ότι οι ενισχύσεις των οποίων έπρεπε να εξεταστεί το συμβατό με την κοινή αγορά έχουν χαρακτήρα ad hoc.
- 267 Μια ενίσχυση ad hoc δεν μπορεί πάντως να αποκλείσει τον χαρακτηρισμό αυτής της ενισχύσεως ως περιφερειακής ενισχύσεως βάσει του άρθρου 92, παράγραφος 3, στοιχεία α' ή γ', της Συνθήκης (βλ., με το πνεύμα αυτό, την απόφαση του Δικαστηρίου της 14ης Σεπτεμβρίου 1994, C-278/92 έως C-280/92, Ισπανία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1994, σ. I-4103, σκέψη 49).
- 268 Συναφώς, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι οι προσφεύγουσες της υποθέσεως T-129/99 δεν ισχυρίζονται ότι η χορηγηθείσα στην Demesa ενίσχυση θα έπρεπε να τύχει της

παρεκκλίσεως που προβλέπεται στο άρθρο 92, παράγραφος 3, στοιχείο α', της Συνθήκης. Κατά τις εν λόγω προσφεύγουσες, η Επιτροπή κακώς αρνήθηκε να θεωρήσει τις εν λόγω ενισχύσεις ως περιφερειακές ενισχύσεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 92, παράγραφος 3, στοιχείο γ', της Συνθήκης.

269 Στην προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή έκρινε ότι οι χορηγηθείσες στην Demesa ενισχύσεις δεν μπορούν να θεωρηθούν ως περιφερειακές ενισχύσεις που πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 92, παράγραφος 3, στοιχείο γ', της Συνθήκης για διάφορους λόγους. Πρώτον, διαπίστωσε την ύπαρξη πλεονάζουσας ικανότητας παραγωγής επί κοινοτικού επιπέδου στην αγορά των ψυγείων/καταψυκτών, η οποία αποτέλεσε την αιτία αναδιαρθρώσεων που, με τη σειρά τους, αποτέλεσαν την αφορμή για μειώσεις ικανότητας παραγωγής ή μετατοπίσεις παραγωγής που συνεπάγονται σοβαρές απώλειες θέσεων εργασίας εντός της Κοινότητας. Οι χορηγηθείσες στην Demesa ενισχύσεις συμβάλλουν επομένως στην επιδείνωση της καταστάσεως (προσβαλλόμενη απόφαση, σ. 20, πέμπτο εδάφιο). Στην οικονομική αυτή αλληλουχία, η Επιτροπή εκτιμά ότι οι εν λόγω ενισχύσεις δεν θα οδηγήσουν σε καθαρή δημιουργία θέσεων απασχολήσεων στην Κοινότητα, την Ισπανία ή καν στη Χώρα των Βάσκων και ούτε θα αποφέρουν άλλα οικονομικά οφέλη (προσβαλλόμενη απόφαση, σ. 20, έκτο εδάφιο). Η Επιτροπή προσθέτει ότι «το γεγονός ότι, στη διάρκεια του 1998, παρατηρήθηκε κάποια ευνοϊκή εξέλιξη της ζήτησης στην κοινοτική αγορά, ουδόλως μεταβάλλει το γεγονός ότι η βιομηχανία εξακολουθεί να προσαρμόζεται στην πλεονάζουσα παραγωγική ικανότητα στην Κοινότητα με πολύ σημαντικές περικοπές των θέσεων εργασίας» (προσβαλλόμενη απόφαση, σ. 20, έκτο εδάφιο). Αναφέρεται στην κατάργηση από τον όμιλο MCC, που είναι εγκατεστημένος στη Χώρα των Βάσκων, 120 θέσεων απασχολήσεως που συνδέονται με την κατασκευή ψυγείων λόγω της κακής συγκυρίας (προσβαλλόμενη απόφαση, σ. 20, έκτο εδάφιο).

270 Οι προσφεύγουσες της υποθέσεως T-129/99 αμφισβητούν πάντως την ανάλυση στην οποία προέβη η Επιτροπή επί του σημείου αυτού με την προσβαλλόμενη απόφαση και στην οποία στηρίχθηκε το συμπέρασμά της περί ασυμβιβάστου των ενισχύσεων. Αφενός, η ανάλυση του ισπανικού τομέα των ηλεκτρικών οικιακών συσκευών που εκτίθεται στην έκθεση της Master Cadena, ηγέτη στον κλάδο της διανομής στον τομέα αυτό εντός της Ισπανίας, δείχνει ότι η αγορά των διαρκών καταναλωτικών αγαθών αυξήθηκε κατά 5 % το 1997 σε σχέση με το 1996. Η αγορά των λευκών

οικιακών συσκευών αυξήθηκε επομένως κατά 5,1 % και αυτή των ψυγείων/καταψυκτών κατά 3,8 %. Η άφιξη της Demesa στην ισπανική αγορά κατέστη επομένως δυνατό να απορροφηθεί χωρίς δυσχέρεια. Αφετέρου, μια σειρά στοιχείων που διαβιβάστηκαν στην Επιτροπή σε σχέση με τον τομέα των ψυγείων φανερώνει ότι, με εξαίρεση τη Γερμανία και την Αυστρία, η ευρωπαϊκή αγορά κατέγραψε, μεταξύ του 1996 και του 1997, σημαντική αύξηση της τάξεως του 10 % περίπου στην πλειονότητα των ευρωπαϊκών χωρών, μάλιστα δε περισσότερο στις Κάτω Χώρες, το Ηνωμένο Βασίλειο, την Ισπανία και τη Νορβηγία. Η μέση ετήσια αύξηση στην αγορά των ψυγείων είναι 1,7 %. Η αγορά βρίσκεται σε έντονη ανάπτυξη στη Σκανδιναβία και την Ανατολική Ευρώπη. Η παραγωγή ψυγείων αυξήθηκε κατά 10 % στην Ισπανία μεταξύ του 1995 και του 1997.

271 Οι πληροφορίες αυτές συμπίπτουν με τα στοιχεία που παρασχέθηκαν από την Eurostat και επιβεβαιώνουν ότι η παραγωγή ψυγείων με συνδυασμό καταψύκτη αυξήθηκε αισθητά στην Ισπανία. Επιπλέον, σύμφωνα με τις προβλέψεις της επιθεωρήσεως «Consumer Europe», οι ανά μονάδα πωλήσεις ψυγείων αυξήθηκαν κατά 10 % μεταξύ του 1996 και 2001.

272 Βάσει των διαφόρων αυτών στοιχείων, οι προσφεύγουσες της υποθέσεως T-129/99 καταλήγουν ότι η επένδυση της Demesa είναι ευεργετική για τη Χώρα των Βάσκων, που είναι αντιμέτωπη με σοβαρά διαρθρωτικά προβλήματα απασχολήσεως και ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεών της, και ότι τα πλεονεκτήματα που χορηγήθηκαν στην εταιρία αυτή δεν επηρεάζουν το ενδοκοινοτικό εμπόριο σε βαθμό που να αντιστρατεύεται το κοινό συμφέρον κατά την έννοια του άρθρου 92, παράγραφος 3, στοιχείο γ', της Συνθήκης. Κατά συνέπεια, οι χορηγηθείσες στην Demesa ενισχύσεις θα πρέπει να κηρυχθούν συμβατές με την κοινή αγορά, σύμφωνα με αυτή τη διάταξη.

273 Συναφώς, το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι ο δικαστικός έλεγχος μιας αποφάσεως που αφορά το συμβατό ενισχύσεως με την κοινή αγορά, δεδομένου ότι προϋποθέτει πολύπλοκη οικονομική εκτίμηση, πρέπει να περιορίζεται στην επαλήθευση του αν τηρήθηκαν οι κανόνες διαδικασίες και αιτιολογήσεως, του αν τα πραγματικά περιστατικά που ελήφθησαν υπόψη για την αμφισβητούμενη επιλογή ήσαν ακριβή και το αν υφίσταται πρόδηλη πλάνη κατά την εκτίμηση των περιστατικών αυτών ή κατάχρηση εξουσίας. Ειδικότερα, το Πρωτοδικείο δεν μπορεί να υποκαταστήσει τον

εκδότη της απόφασης στην οικονομική του εκτίμηση (απόφαση της 29ης Φεβρουαρίου 1996, Βέλγιο κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 241, σκέψη 11· απόφαση του Πρωτοδικείου της 12ης Δεκεμβρίου 1996, T-380/94, AIIUFFASS και AKT κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, σ. II-2169, σκέψη 56).

- 274 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η Επιτροπή στήριξε τους ισχυρισμούς που παρατίθενται ανωτέρω στη σκέψη 269 σε έγγραφα τα οποία αναφέρονται όλα στην προσβαλλομένη απόφαση (αιτιολογική σκέψη V.1). Οι προφεύγουσες δεν ισχυρίζονται ότι η Επιτροπή παραποίησε το περιεχόμενο αυτών των εγγράφων.
- 275 Επιπλέον, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι κανένα προσκομιζόμενο από τις προσφεύγουσες της υποθέσεως T-129/99 στοιχείο δεν διαψεύδει τον ισχυρισμό της Επιτροπής ότι η αγορά των ψυγείων/καταψυκτών στην Κοινότητα χαρακτηρίζεται από πλεονάζουσα παραγωγική ικανότητα. Αφενός, πρέπει να υπομνηστεί ότι η πλεονάζουσα παραγωγική ικανότητα της αγοράς επιβεβαιώνεται από το επιχειρηματικό σχέδιο της Demesa (βλ., ανωτέρω, σκέψη 218). Αφετέρου, η διαπίστωση ότι οι πωλήσεις στην αγορά σημείωσαν αύξηση δεν συνεπάγεται κατ' ανάγκη την εξάλειψη των πλεοναζουσών παραγωγικών ικανοτήτων στην Ευρώπη. Η Επιτροπή διαπιστώνει μάλιστα στην προσβαλλομένη απόφαση ότι «το γεγονός ότι, στη διάρκεια του 1998, παρατηρήθηκε κάποια ευνοϊκή εξέλιξη της ζήτησης στην κοινοτική αγορά ουδόλως μεταβάλλει το γεγονός ότι η βιομηχανία εξακολουθεί να προσαρμόζεται στην πλεονάζουσα παραγωγική ικανότητα στην Κοινότητα με πολύ σημαντικές περικοπές των θέσεων εργασίας» (προσβαλλόμενη απόφαση, σ. 20, έκτο εδάφιο).
- 276 Οι εν λόγω προσφεύγουσες δεν αμφισβητούν την ύπαρξη των καταργήσεων θέσεων εργασίας που υπέστη ο εν λόγω τομέας.
- 277 Επομένως, πρέπει να συναχθεί το συμπέρασμα ότι τα εκτιθέμενα από τις προσφεύγουσες της υποθέσεως T-129/99 ουδόλως καταδεικνύουν ότι η Επιτροπή υπέ-

πεσε σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως κρίνοντας ότι σημαντικές ενισχύσεις που χορηγήθηκαν στην Demesa επ' ευκαιρία της εγκαταστάσεως νέων ικανοτήτων παραγωγής στην αγορά των ψυγείων/καταψυκτών είναι ασυμβίβαστες προς την κοινή αγορά.

278 Επομένως, ούτε ο πέμπτος λόγος ακυρώσεως είναι βάσιμος.

Επί της αιτήσεως περί προσκομίσεως εγγράφων που έχουν σχέση με την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως

279 Οι προσφεύγουσες των υποθέσεων T-127/99 και T-148/99 ζητούν να υποχρεωθεί η Επιτροπή να προσκομίσει τα εσωτερικά της έγγραφα που έχουν σχέση με την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως. Στην υπόθεση T-129/99, οι προσφεύγουσες ζητούν να επιδειχθεί όλος ο διοικητικός φάκελος που αφορά την προσβαλλομένη απόφαση.

280 Επιβάλλεται, πάντως, η διαπίστωση ότι οι προσφεύγουσες δεν παρέχουν καμία ένδειξη ικανή να καταδείξει ότι τα έγγραφα των οποίων ζητείται η επίδειξη είναι χρήσιμα για την επιχειρηματολογία τους ή για τον έλεγχο της νομιμότητας της προσβαλλομένης αποφάσεως.

281 Υπό τις συνθήκες αυτές, τα αιτήματα με τα οποία ζητείται η προσκόμιση εγγράφων πρέπει να απορριφθούν (βλ., με το πνεύμα αυτό, την απόφαση Cityflyer Express κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 242, σκέψεις 102 έως 106).

Επί των δικαστικών εξόδων

- 282 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 3, του Κανονισμού Διαδικασίας, το Πρωτοδικείο μπορεί να κατανείμει τα έξοδα ή να αποφασίσει ότι κάθε διάδικος φέρει τα δικαστικά του έξοδα σε περίπτωση μερικής ήττας των διαδίκων. Δεδομένου ότι οι προσφεύγουσες και η Επιτροπή ηττήθηκαν μερικώς, κάθε διάδικος φέρει τα δικαστικά του έξοδα.
- 283 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 4, τελευταίο εδάφιο, του Κανονισμού Διαδικασίας, οι παρεμβαίνοντες διάδικοι φέρουν τα δικαστικά τους έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (τρίτο πενταμελές τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Στην υπόθεση Τ-129/99, η προσφυγή είναι απαράδεκτη καθώς σκοπεί στην ακύρωση του άρθρου 1, στοιχεία δ' και ε', της αποφάσεως 1999/718/ΕΚ της

Επιτροπής, της 24ης Φεβρουαρίου 1999, σχετικά με κρατική ενίσχυση που χορήγησε η Ισπανία στην εταιρεία Daewoo Electronics Manufacturing España SA (Demesa), και του άρθρου 2, παράγραφος 1, στοιχείο β', της ίδιας αποφάσεως.

- 2) Στις υποθέσεις T-129/99 και T-148/99, ακυρώνει το άρθρο 1, στοιχείο α', της αποφάσεως 1999/718.
- 3) Στις υποθέσεις T-129/99 και T-148/99, ακυρώνει το άρθρο 1, στοιχείο β', της αποφάσεως 1999/718.
- 4) Στις υποθέσεις T-129/99 και T-148/99, ακυρώνει το άρθρο 1, στοιχείο γ', της αποφάσεως 1999/718, καθόσον αυτό αποκλείει τον αποτιμηθέντα σε 1 803 036,31 ευρώ εξοπλισμό από τις επιλέξιμες δαπάνες που καλύπτονται από το σύστημα ενισχύσεων Ekimen.
- 5) Στις υποθέσεις T-127/99 και T-148/99, ακυρώνει το άρθρο 1, στοιχείο ε', της αποφάσεως 1999/718.
- 6) Στις υποθέσεις T-129/99 και T-148/99, ακυρώνει το άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο α', της αποφάσεως 1999/718, καθόσον αυτό αναφέρεται στο άρθρο 1, στοιχεία α' και β', της ίδιας αποφάσεως και καθόσον επιτάσσει στο Βασίλειο της Ισπανίας να ανακτήσει από την Demesa τις ενισχύσεις που αφορούν το ακυρωθέν μέρος του άρθρου 1, στοιχείο γ', της ίδιας αποφάσεως.

- 7) Στις υποθέσεις T-127/99 και T-148/99, ακυρώνει το άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο β', της αποφάσεως 1999/718, καθόσον αυτό αναφέρεται στο άρθρο 1, στοιχείο ε', της ίδιας αποφάσεως.
- 8) Απορρίπτει την προσφυγή κατά τα λοιπά.
- 9) Κάθε διάδικος φέρει τα δικαστικά του έξοδα.

Azizi

Lenaerts

Tiili

Moura Ramos

Jaeger

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 6 Μαρτίου 2002.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος

H. Jung

M. Jaeger